

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

С. А. Бурлан, Н. О. Руденко

**Організація і методика
аудиту**

Навчальний посібник

Миколаїв – 2017

УДК 657.6(075.8.076)
Б 91

*Рекомендовано до друку вченою радою ЧНУ ім. Петра Могили
(протокол № 3 від 22.11.2016 р.).*

Рецензенти:

Легенчук С. Ф. – доктор економічних наук, професор кафедри обліку і аудиту, Житомирського державного технологічного університету

Іртишева І. О. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту, директор центру економічних досліджень та управлінського консалтингу Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

Чижевська Л. В. – доктор економічних наук, професор кафедри обліку та аудиту Житомирського державного технологічного університету.

Дубініна М. В. – доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри обліку і аудиту Миколаївського національного аграрного університету .

Б 91

Бурлан С. А. Організація і методика аудиту : навч. посіб. / С. А. Бурлан, Н. О. Руденко. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. – 184 с.

ISBN 978-966-336-385-1

Навчальний посібник призначено для студентів вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації, які навчаються за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Практикум охоплює основні терміни та поняття дисципліни, нормативно-правове забезпечення, рекомендації щодо самостійної підготовки до практичних занять, перелік питань для самостійного опрацювання та обговорення, тестові завдання, задачі та практичні завдання, що вимагають самостійної підготовки та проводяться під час аудиторних занять, перелік рекомендованих джерел.

Зміст завдань відповідає навчальній програмі дисципліни «Організація і методика аудиту» для студентів спеціальності «Облік і оподаткування».

УДК 657.6(075.8.076)

ISBN 978-966-336-385-1

© Бурлан С. А., Руденко Н. О., 2017

© ЧНУ ім. Петра Могили, 2017

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Тема 1. Предмет, метод і об'єкти організації та методики аудиту	6
Тема 2. Організація діяльності і контроль якості роботи аудиторської фірми і праці аудиторів	17
Тема 3. Організація процесу аудиторської перевірки фінансової звітності та її інформаційного забезпечення	28
Тема 4. Аудит установчих документів, облікової політики та власного капіталу підприємства.....	38
Тема 5. Аудиторська перевірка необоротних активів та фінансових інвестицій	52
Тема 6. Контроль аудитором грошових коштів і дебіторської заборгованості	71
Тема 7. Аудит запасів	89
Тема 8. Аудит витрат підприємства	103
Тема 9. Аудит доходів та фінансових результатів	119
Індивідуальні завдання	134
Список рекомендованої літератури	171
Глосарій	175

ВСТУП

Ведення бізнесу в ринкових умовах висуває підвищені вимоги до своєчасності, достовірності, повноти і якості інформації, яка має бути пристосована до запитів користувачів. Важлива роль у підвищенні довіри користувачів до фінансової звітності суб'єктів господарювання належить незалежному аудиту, як сучасній формі зовнішнього фінансового контролю. Розвиток аудиторської діяльності значною мірою залежить від практичної підготовки спеціалістів з аудиту, що потребує відповідного освітньо-професійного навчання.

Формування системи знань щодо теорії і практики організації і проведення аудиту забезпечує дисципліна «Організація і методика аудиту», яка продовжує навчальний цикл вузівської підготовки фахівців з аудиту, розпочатий у ході вивчення дисципліни «Аудит». Завданнями дисципліни є оволодіння організаційними засадами аудиторської діяльності, її правового інформаційного та методичного забезпечення.

Найважливішою складовою організації навчального процесу з дисципліни «Організація і методика аудиту» є проведення практичних занять, які повинні стимулювати студентів до науково-дослідної роботи в сфері аудиту.

Виходячи з потреби досягнення магістрами професійного рівня компетентності аудиторів, навчальний посібник-практикум підготовлено для набуття практичних навичок щодо організації та планування роботи аудиторської фірми та праці аудиторів; розробки стратегії, плану та робочої програми аудиту; вибору оптимальних методів реалізації аудиторських процедур; складання поточних і підсумкових робочих документів аудитора, формування обґрунтованих висновків щодо об'єктивності й реальності фінансової звітності підприємства, самостійної роботи із законодавчими й інструктивними матеріалами.

У навчальному посібнику за кожною темою дисципліни, враховуючи перелік професійних компетенцій, якими студенти повинні оволодіти, зазначена мета проведення практичного заняття; наведені ключові слова і основні поняття, які дозволяють студентам самостійно підготуватися до конкретного заняття; реальні практичні ситуації, що дають можливість набути певного обсягу вмінь та навичок у засвоєнні тем курсу; контрольні запитання та тестові завдання для перевірки знань і закріплення теоретичного матеріалу; індивідуальні завдання для самостійної роботи, що сприяють розвитку творчої активності студентів.

Практикум підготовлено у відповідності до вимог нових законодавчих та нормативних актів, інструктивно-методичних матеріалів у сфері аудиту, бухгалтерського обліку, оподаткування, аналізу, цивільного та адміністративного права.

Навчальний посібник призначено для студентів напряму підготовки 071 «Облік і оподаткування». Він може бути корисним також для студентів усіх економічних спеціальностей, викладачів, слухачів інститутів післядипломної освіти, підприємців, практикуючих аудиторів, претендентів на отримання сертифікату професійного аудитора.

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ, МЕТОД І ОБ'ЄКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ АУДИТУ

Мета заняття: дослідити предмет, метод та об'єкти організації та методики аудиту; набути практичного уявлення щодо складу аудиторської діяльності, Міжнародних стандартів аудиту, навичок планування аудиторської перевірки та формування робочих документів.

Ключові терміни і поняття

Аудиторська діяльність – підприємницька діяльність, яка включає в себе організаційне і методичне забезпечення аудиту, практичне виконання аудиторських перевірок (аудит) та надання інших аудиторських послуг.

Аудит – перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів.

Аудиторська фірма – юридична особа, створена відповідно до законодавства, яка здійснює виключно аудиторську діяльність.

Аудитор – фізична особа, яка має сертифікат, що визначає її кваліфікаційну придатність на заняття аудиторською діяльністю на території України. Має право займатися аудиторською діяльністю як фізична особа – підприємець (лише після включення його до Реєстру аудиторських фірм та аудиторів) або у складі аудиторської фірми.

Міжнародні стандарти аудиту (англ. International Standards on Auditing (ISA)). Повна назва Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг – міжнародні професійні стандарти для здійснення аудиторської діяльності. Вони видаються Міжнародною федерацією бухгалтерів через Раду з Міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості.

Завдання з надання впевненості – це завдання, виконуючи які, аудитор робить висновок, призначений підвищити ступінь довіри майбутніх користувачів, які не є відповідальною стороною щодо результатів оцінки або порівняння предмета завдання з відповідними критеріями.

Організація аудиту – сукупність прийомів самостійної, систематичної, професійної діяльності, що здійснюється аудитором для забезпечення процесу надання аудиторських послуг.

Методика аудиту – самостійно розроблений аудитором порядок застосування окремих прийомів аудиторської перевірки в процесі встановлення та висловлення незалежної думки аудитора для користувачів фінансової звітності у вигляді висновку щодо достовірності інформації, що перевіряється в усіх суттєвих аспектах, а також щодо відповідності вимогам чинного законодавства.

Предмет аудиту: поточний стан організаційно-правових, обліково-економічних, інформаційних, а також інших характерних ознак системи, що перевіряється аудитором.

Об'єкт аудиту: відокремлені та об'єднані організаційно-економічні, облікові та інші сфери, що визначають існування системи, що перевіряється, і стан яких можливо оцінити з кількісної та якісної сторони. До об'єктів аудиту можна віднести:

- статутні (установчі) документи;
- матеріальні та трудові ресурси підприємства;
- господарські операції та процеси, що мають місце на підприємстві;
- фінансову звітність підприємства;
- фінансові результати діяльності (прибуток, збиток);
- форми організації систем управління та контролю;
- окремі господарські засоби та джерела їхнього утворення (засоби в сфері виробництва, обігу, вилучені засоби, джерела власних та залучених ресурсів).

Мета аудиту: висловлення аудитором професійної та неупередженої думки про відповідність прийомів ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності в усіх суттєвих аспектах діючим законодавчим та нормативним актам.

Завдання аудиту: збір, обробка, вивчення та аналіз аудиторських доказів, що характеризують господарську діяльність підприємства, а також визначення ступеня достовірності показників в поданій фінансовій звітності для формування та висловлення неупередженої професійної думки аудитора у висновку.

Законодавче та нормативне забезпечення аудиту:

- Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р. № 3125-ХІІ.
- Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики (видання 2006 року).
- Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (видання 2014 року).

– Методичні рекомендації щодо забезпечення аудиторськими фірмами системи зберігання аудиторської документації та іншої конфіденційної інформації (затверджено рішенням Аудиторської палати України від 03.11.2011 р. № 240/10).

– Перелік послуг, які можуть надавати аудитори (аудиторські фірми) затверджено рішенням Аудиторської палати України від 22.12.2011 р. № 244/14).

– Положення з національної практики аудиту 1 «Особливості узгодження умов завдання з обов'язкового аудиту та укладання договору про проведення обов'язкового аудиту з врахуванням вимог національного законодавства» (затверджено рішенням Аудиторської палати України від 20.12.2013 р. № 286/12).

– Положення про забезпечення незалежності аудитора (затверджено рішенням Аудиторської палати України від 24.12.2009 р. № 209/5).

– Положення про сертифікацію аудиторів. (затверджено рішенням Аудиторської палати України від 31.05.2007 р. № 178/6).

Джерела інформації для аудиту:

На початковому етапі перевірки:

- статут, інші установчі документи та правові зобов'язання клієнта;
- реєстри бухгалтерського обліку та фінансова звітність підприємства;
- закони та інші нормативні документи, що регулюють фінансово-господарську діяльність підприємства, що перевіряється;
- закони та інші нормативні документи, що регулюють організацію і методику бухгалтерського обліку та аудиту в Україні;
- акти результатів перевірки контролюючих органів України;
- акти результатів перевірки та інші робочі матеріали системи внутрішнього контролю;
- план та програма аудиторської перевірки клієнта за попередній період;
- аудиторський висновок з попередніх перевірок.

На етапі дослідження:

- нормативно-довідкове забезпечення аудиту;
- первинні документи;
- реєстри бухгалтерського обліку;
- фінансова звітність підприємства;
- письмові пояснення посадових осіб клієнта тощо.
- довідкова інформація, отримана від третіх сторін.

На завершальному етапі:

- вимоги до аудиторського висновку;
- робочі документи аудитора та інші матеріали перевірки;
- висновки експертів тощо.

Контрольні питання

1. Охарактеризуйте загальні підходи до організації та методики аудиту.
2. Надайте визначення для методики аудиту і аудиторських процедур.
3. Дайте характеристику Міжнародним стандартам аудиту.
4. Визначте основні складові Кодексу професійної етики аудиторів.
5. Вкажіть з яких груп та елементів складається нормативно-правова база аудиту.
6. Охарактеризуйте предмет та методи організації і методики аудиту.
7. Надайте визначення економічній інформації, вкажіть її призначення та особливості використання в процесі аудиторської перевірки.
8. Охарактеризуйте аудиторську фірму як суб'єкт господарювання.
9. Який склад та структура установчих документів аудиторської фірми?
10. Поясніть, чому аудитору необхідно здійснювати оцінку фінансового стану підприємства, а також складати програму та план перевірки?
11. Назвіть та охарактеризуйте етапи аудиторської перевірки.
12. Якими прийомами аудитор здійснює перевірку стану системи внутрішнього контролю?
13. Як здійснюється планування діяльності аудиторської фірми?
14. Назвіть основні етапи під час організації підготовки загального плану аудиту.

Тестові завдання

- 1. Аудиторська діяльність в Україні регулюється:**
 - а) Господарським кодексом України;
 - б) Законом України «Про аудиторську діяльність»;
 - в) стандартами аудиту;
 - г) всіма перерахованими вище нормативними актами.
- 2. Якщо пропуск або неправильне відображення інформації може вплинути на економічні рішення користувачів, прийняті на основі фінансових звітів, то ця інформація є:**
 - а) важливою;
 - б) обліковою;
 - в) суттєвою;
 - г) унікальною.
- 3. Якщо аудит проводиться у випадках, передбачених законом, то він є:**
 - а) добровільним;
 - б) обов'язковим;
 - в) ініціативним;
 - г) зовнішнім.

4. Аудитори можуть проводити експертизу і оцінку стану фінансової діяльності підприємства:

- а) так, завжди;
- б) ні, ніколи;
- в) лише у випадках, передбачених законодавством;
- г) лише для підприємств з іноземним капіталом.

5. Перелік послуг, які можуть надавати аудитори визначається:

- а) Аудиторською палатою України;
- б) Стандартами аудиту;
- в) правильна відповідь а та б;
- г) немає правильної відповіді.

6. Загальний розмір частки засновників аудиторської фірми, які не є аудиторами, у статут. капіталі не може перевищувати:

- а) 30 %;
- б) 40 %;
- в) 50 %;
- г) 60 %.

7. Документ, що складений відповідно до стандартів аудиту та передбачає надання впевненості користувачам щодо відповідності фінансової звітності концептуальним основам, які використовувалися під час її складання:

- а) аудиторський звіт;
- б) аудиторський висновок;
- в) аудиторська документація;
- г) аудиторський файл.

8. Проведення аудиту є обов'язковим для:

- а) інститутів спільного інвестування;
- б) емітентів похідних цінних паперів;
- в) трастових компаній;
- г) для всіх перелічених аудит є обов'язковим;
- г) для всіх перелічених аудит не є обов'язковим.

9. Сертифікація аудиторів здійснюється:

- а) Спілкою аудиторів України;
- б) Аудиторською палатою України;
- в) Спілкою сертифікованих бухгалтерів України;
- г) може проводитися кожною з названих організацій.

- 10. Право на отримання сертифіката мають фізичні особи, які:**
- а) здобули вищу економічну або юридичну освіту;
 - б) досвід роботи не менше 3-х років на посаді бухгалтера, фінансиста тощо;
 - в) склали успішно іспити на сертифікат;
 - г) всі відповіді правильні;
 - г) немає правильної відповіді.
- 11. Аудиторська палата України є:**
- а) прибутковою організацією;
 - б) неприбутковою організацією;
 - в) благодійною організацією;
 - г) спільним підприємством з іноземними інвестиціями.
- 12. Аудит проводиться на підставі:**
- а) усної домовленості сторін;
 - б) договору;
 - в) нотаріально засвідченого контракту;
 - г) всі відповіді можуть бути прийнятними.
- 13. У договорі на проведення аудиту та надання інших аудиторських послуг передбачаються:**
- а) предмет і термін перевірки;
 - б) обсяг аудиторських послуг;
 - в) розмір і умови оплати;
 - г) відповідальність сторін;
 - г) всі відповіді правильні.
- 14. Документи, передані замовником аудитору для проведення аудиту:**
- а) не підлягають розголошенню чи вилученню без згоди замовника;
 - б) підлягають розголошенню за рішенням суду;
 - в) підлягають розголошенню під час виявлення значних порушень закону.
- 15. За неналежне виконання своїх зобов'язань аудитор:**
- а) несе майнову та іншу цивільно-правову відповідальність;
 - б) не несе відповідальності взагалі;
 - в) несе кримінальну відповідальність.

16. Згідно із нормами Закону України «Про аудиторську діяльність» сертифікат аудитора не може мати:

- а) особа, яка перебуває на державній службі;
- б) особа, яка обмежена судом у цивільній дієздатності;
- в) особа, яка має не погашену або не зняту судимість за вчинення злочину;
- г) будь-яка із зазначених вище фізичних осіб.

17. До повноважень АПУ відповідно до норм ЗУ «Про аудиторську діяльність» не належить:

- а) питання регулювання взаємовідносин між аудиторами в процесі здійснення аудиторської діяльності;
- б) здійснення організаційних заходів щодо скликання з'їзду аудиторів України;
- в) здійснення заходів із забезпечення незалежності аудиторів під час проведення ними аудиторських перевірок;
- г) здійснення контролю за господарською діяльністю аудиторських фірм та достовірністю їхніх фінансових звітів.

18. Що є визначальною рисою професії незалежного аудитора згідно з Кодексом етики професійних бухгалтерів?

- а) Перевірка показників звітності підприємства;
- б) Висловлення думки про достовірність фінансової звітності;
- в) Прийняття відповідальності перед громадськістю;
- г) Виявлення фактів шахрайства.

Практичні ситуації

Завдання 1.1

Вихідні дані:

1. Благодійна організація «Майстерня добра».
2. Державне підприємство «Металіст».
3. Коледж бізнесу (фінансування з місцевого бюджету).
4. Недержавний пенсійний фонд «Ваша довіра».
5. Підприємство «Трансгаз» з іноземними інвестиціями (50 %).
6. ПП «Хвилі Дніпра» (річний оборот 150 000 грн).
7. Приватне акціонерне товариство «Нафтогаз».
8. Публічне акціонерне товариство «Укресімбанк».
9. Трестова компанія «Белфаст».
10. ФОП Іванов І. І.

Зміст завдання:

1. Визначте, які з перелічених суб'єктів господарювання підлягають обов'язковому аудиту.

Завдання 1.2

Вихідні дані:

1. Бізнес-план.
2. Векселі, придбані підприємством.
3. Витрати виробництва.
4. Витрати майбутніх періодів.
5. Грошові кошти на рахунку.
6. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги.
7. Довгострокові зобов'язання.
8. Ефективність використання матеріальних і трудових ресурсів.
9. Заплановане впровадження системи ERP.
10. Звітність.
11. Контроль.
12. Незавершене капітальне будівництво.
13. Облігації, випущені підприємством.
14. Обсяг виробництва.
15. Обсяг реалізації продукції.
16. Організаційна структура виробництва.
17. Планування.
18. Поточні зобов'язання за розрахунками з учасниками.
19. Продуктивність праці.
20. Резервний капітал.
21. Рентабельність активів.
22. Сировина та матеріали.
23. Система мотивації персоналу.
24. Служба внутрішнього аудиту.
25. Собівартість виробленої продукції.
26. Статутний капітал.
27. Структура апарату управління.

Зміст завдання:

1. Виконайте розподіл об'єктів аудиту за видами у форматі табл. 1:

Таблиця 1.1

Розподіл об'єктів аудиту

Методи управління	Функції управління	Господарські процеси	Результати діяльності	Організаційна форма	Активи	Пасиви

Завдання 1.3

Вихідні дані:

1. Використовувати інформацію, яка отримана в процесі аудиторської перевірки у власних корисливих цілях.

2. Відмовити клієнту у наданні окремих послуг, внаслідок чого може бути порушено нормальне функціонування підприємства.
3. Обговорювати з клієнтом розміри грошової винагороди, умови оплати праці та вести відповідні грошові розрахунки.
4. Мати певний майновий інтерес до суб'єкта господарювання, що перевіряється.
5. Надавати послуги, що виходять за межі його компетенції.
6. Підвищувати власну кваліфікацію, підтверджуючи це відповідним чином.
7. Повернути всі документи, що пов'язані із аудиторською перевіркою після її завершення.
8. Повідомляти третім сторонам будь-яку інформацію щодо діяльності клієнта (окрім визначених у законодавстві випадків).
9. Розголошувати третім особам розмір свого гонорару.
10. Сприяти стабілізації фінансового стану клієнта.

Зміст завдання:

1. Використовуючи наведену інформацію вкажіть, чи є наведені етичні правила аудитора зобов'язувальними або заборонними.

Завдання 1.4

Вихідні дані:

Аудитор здійснює перевірку ТОВ «Зелена» за 2015 рік. Підприємство працює на ринку оптової торгівлі продуктами харчування. В процесі здійснення тестування системи внутрішнього контролю аудитор помітив той факт, що підприємство другий рік поспіль не здійснює інвентаризацію ТМЦ. В робочих документах аудитора з приводу оцінки системи внутрішнього контролю цей факт зазначений. Під час цієї аудиторської перевірки підприємство також не провело інвентаризацію.

У квітні 2015 року на підприємстві мало місце розслідування значної нестачі ТМЦ. Одночасно було підтверджено факт крадіжки з боку матеріально-відповідальної особи. В результаті підприємство зазнало значних втрат.

Зміст завдання:

Необхідно проаналізувати, чи проявив аудитор недбалість в процесі виконання своїх обов'язків в таких ситуаціях:

а) аудитор повідомив у листі керівництву про факт не проведення інвентаризації і пояснив ризики, пов'язані з фізичним захистом ТМЦ і необхідністю їхньої періодичної інвентаризації. У зв'язку із значним обмеженням часу в процесі проведення аудиторських процедур клієнту було відмовлено в отриманні аудиторського висновку.

б) аудитор не надсилав листа керівництву ТОВ «Зелена», не відзначив ризики, що пов'язані з фізичним захистом ТМЦ і необхідністю постійної

перевірки їх наявності. У зв'язку із значним обмеженням часу в процесі проведення аудиторських процедур клієнту було видано умовно-позитивний висновок.

Завдання 1.5

Вихідні дані:

Аудиторська компанія проводить перевірку фінансових звітів ПАТ «Світ ПК». Ця компанія займається збіркою комп'ютерів з деталей, придбаних у фірми «Форт». Надалі відбувається реалізація комп'ютерів в роздрібному секторі (фізичним та юридичним особам).

У звітному періоді через несприятливі зовнішні фактори та дії конкурентів у ПАТ «Світ ПК» різко скоротилися обсяги реалізації, та погіршилися фінансові показники діяльності. Тривале скорочення виручки призвело до збитків і, відповідно до труднощів у застосуванні принципу безперервності діяльності.

Зміст завдання:

1) Вказати всі фактори, що призводять до неможливості застосування по відношенню до підприємств принципу безперервності діяльності (з посиланням на відповідні стандарти бухгалтерського обліку аудиту), які можуть бути застосовні до ПАТ «Світ ПК», а також всі інші.

2) Відобразити аудиторські процедури, які необхідні для отримання достатніх аудиторських доказів для складання думки щодо безперервності діяльності ПАТ «Світ ПК».

3) Вказати форму аудиторського висновку та обґрунтувати свою думку у випадку, якщо були відзначені сумніви щодо безперервності діяльності ПАТ «Світ ПК» в таких ситуаціях:

а) фінансова звітність ПАТ «Світ ПК» достатнім чином розкриває проблеми у застосуванні принципу безперервності діяльності.

б) фінансова звітність ПАТ «Світ ПК» не розкриває достатнім чином проблеми у застосуванні принципу безперервності діяльності і, на вашу думку, є серйозні підозри, що ПАТ стане неплатоспроможним у найближчому майбутньому.

В обох випадках вам необхідно вказати, яким чином обрана форма аудиторського висновку повинна відрізнятися від безумовно-позитивного.

Завдання 1.6

Вихідні дані:

Аудиторська фірма здійснює перевірку фінансової звітності ПАТ «Кристал» станом на 31.12.2015 року.

Зміст завдання:

Необхідно вивчити наступні ситуації, які стали відомі в процесі перевірки:

1. ПАТ «Кристал» в березні 2016 року закрило одну з філій і скоротило чисельність персоналу. Разом з цим, фінансовий директор пояснив, що з початку 2015 року у вказаній філії, у порівнянні із попереднім роком, значно скоротилися обсяги реалізації через посилення конкуренції на ринку цієї продукції в регіоні, де працювала філія. З метою збереження обсягів реалізації підприємство в 2015 році було вимушено здійснювати демпінг (зниження ціни). Однак такі дії не принесли очікуваних результатів, обсяги реалізації продукції продовжували скорочуватися і наприкінці 2015 року були критично низькими.

Тоді керівництво ПАТ «Кристал» в грудні 2015 р. прийняло рішення про закриття філії. Також аудитору стало відомо, що збитки від закриття філії складаються з:

- збитків через відчуження довгострокових активів (таких, як: будівля, виробниче обладнання, транспортні засоби, комп'ютерне обладнання та офісні меблі);
- витрат на скорочення персоналу та виплату їм вихідного забезпечення;
- збитки від реалізації матеріалів та готової продукції за цінами, нижче собівартості.

Необхідно вказати, чи повинно закриття філії вплинути на фінансову звітність за 2015 рік та формулювання аудиторського висновку щодо перевірки фінансової звітності підприємства. Необхідно зробити припущення, що ефект від закриття філії є суттєвим.

2. ПАТ «Кристал» в серпні 2015 року уклало довгострокові контракти на придбання комп'ютерів та комплектуючих з компанією, що розташована в Індії. Характеристики таких закупівель уточнюються заздалегідь, за півроку до моменту поставки, а оплата повинна проводитися в індійських рупіях не пізніше як через 2 місяці після одержання товарів. В першому кварталі 2016 року підприємство скоротило обсяги закупівель, оскільки на складах залишалася значна кількість товарів, а обсяги продажів скорочувалися. Про цей факт було також повідомлено іноземного постачальника.

Разом з тим, у ПАТ «Кристал» продовжували накопичуватися обсяги безнадійної дебіторської заборгованості, що було пов'язано із банкрутством його окремих контрагентів.

Вам необхідно обґрунтувати свою думку щодо дотримання управлінським персоналом ПАТ «Кристал» принципу безперервності діяльності. Необхідно також навести перелік аудиторських процедур, які слід виконати для одержання доказів щодо доцільності припущення про безперервність діяльності ПАТ.

ТЕМА 2.

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ І КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ РОБОТИ АУДИТОРСЬКОЇ ФІРМИ І ПРАЦІ АУДИТОРІВ

Мета заняття: дослідити особливості організації діяльності роботи аудиторської фірми, набути уявлення щодо процесів контролю роботи фірми та окремих аудиторів, набути практичних навичок щодо контролю якості та моніторингу аудиторської діяльності ззовні та всередині фірми.

Ключові терміни і поняття

Аудиторські послуги – завдання з надання впевненості, завдання з супутніх послуг, інші послуги, пов'язані з професійною діяльністю, які можуть надавати Фірми. Перелік аудиторських послуг визначається АПУ відповідно до стандартів аудиту.

Завдання – завдання, які виконують Фірми відповідно до стандартів завдань. До стандартів завдань належать Міжнародні стандарти аудиту, Міжнародні стандарти завдань з огляду, Міжнародні стандарти завдань з надання впевненості та Міжнародні стандарти супутніх послуг.

Завдання з надання впевненості – завдання, в якому Фірма висловлює висновок, призначений підвищити ступінь довіри визначених користувачів, які не є відповідальною стороною, щодо результату оцінки або визначення предмета завдання за відповідними критеріями.

Завдання з аудиту – завдання з надання обґрунтованої впевненості, яке виконується згідно з МСА шляхом перевірки фінансової звітності з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність у всіх суттєвих аспектах і відповідність вимогам законів України, П(С)БО або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів.

Професійний бухгалтер – особи, які працюють у сферах, пов'язаних з бухгалтерським обліком, аудитом, фінансами та оподаткуванням, та мають відповідну підтвержену кваліфікацію.

Професійний бухгалтер – практик – аудиторів, які працюють в аудиторських фірмах або надають професійні аудиторські послуги, як фізичні особи – підприємці.

Комісія АПУ з контролю якості та професійної етики діє відповідно до Положення про Комісію АПУ з контролю якості та професійної етики, здійснює контроль і координацію роботи Комітету з контролю якості аудиторських послуг, сприяє впровадженню та дотриманню аудиторами норм професійної етики аудиторів, здійснює моніторинг якості аудиту та супутніх послуг, вживає заходів із забезпечення незалежності аудиторів під час проведення ними аудиторських перевірок і організації контролю якості аудиторських послуг, розглядає скарги, звернення щодо викладених у них фактів по дотриманню суб'єктами аудиторської діяльності вимог законодавства, норм та стандартів аудиту і професійної етики, а також інші функції, пов'язані із забезпеченням якості аудиторських послуг.

Комітет з контролю якості аудиторських послуг, створюється Аудиторською палатою України, функціонує як юридична особа на основі затвердженого АПУ Статуту, підзвітний Комісії АПУ з контролю якості, забезпечує планування й організацію проведення зовнішніх перевірок систем контролю якості аудиторських фірм та аудиторів, проводить перевірку і моніторинг результатів зовнішніх перевірок систем контролю якості, аналіз порушень аудиторськими фірмами й аудиторами професійних вимог щодо якості аудиторських послуг та інші додаткові процедури, спрямовані на забезпечення якості.

Уповноважені контролери – незалежні фізичні особи, які уклали з Комітетом з контролю якості цивільно-правові договори про здійснення зовнішніх перевірок систем контролю якості аудиторських фірм та аудиторів відповідно до Положення про зовнішні перевірки системи контролю якості.

Уповноважені з контролю якості організації – визнані АПУ громадські об'єднання та професійні організації, які уклали з Комітетом з контролю якості угоду про здійснення зовнішніх перевірок систем контролю якості аудиторських фірм та аудиторів відповідно до Положення про зовнішні перевірки системи контролю якості.

Метою контролю якості роботи аудиторських фірм є встановлення єдиних для України вимог до організації аудиторських фірм та аудиторів, які займаються аудиторською діяльністю індивідуально як фізичні особи – підприємці, систем контролю якості аудиторських послуг та надання рекомендацій щодо ефективного впровадження таких систем контролю якості в практику аудиторської діяльності.

Законодавче та нормативне забезпечення якості роботи аудиторської фірми:

– Концептуальна основа контролю аудиторської діяльності в Україні. Затверджено рішенням Аудиторської палати України від 27.09.2007 року № 182/3;

Організація і методика аудиту

- Положення з національної практики контролю якості аудиторських послуг № 1 «Організація аудиторськими фірмами та аудиторами системи контролю якості аудиторських послуг». Затверджено рішенням Аудиторської палати України від 27.09.2007 року № 182/4;
- Положення про Комісію АПУ з контролю якості та професійної етики. Затверджено рішенням Аудиторської палати України від 14.02.2008 року № 187/5.3;
- Положення про забезпечення незалежності аудитора. Затверджено рішенням Аудиторської палати України від 24.12.2009 року № 209/5;
- Методичні рекомендації щодо проведення аудиту фінансової звітності кредитних спілок відповідно до міжнародних стандартів аудиту. Затверджено рішенням Аудиторської палати України від 01.11.2012 року № 260/6;
- Концепція системи забезпечення якості аудиторських послуг в Україні. Затверджено рішенням Аудиторської палати України від 26.09.2013 року № 279/7;
- Положення про зовнішні перевірки системи контролю якості аудиторських послуг. Затверджено рішенням Аудиторської палати України від 30.10.2014 року № 302/9;
- Положення про моніторинг практики аудиторської діяльності. Затверджено рішенням Аудиторської палати України від 24.09.2015 року № 315/7.1.

Система контролю якості аудиторських послуг має складатися з таких елементів:

- а) відповідальність керівництва за організацію контролю якості на фірмі;
- б) етичні вимоги;
- в) прийняття завдання та продовження співпраці з клієнтом, і виконання специфічних завдань;
- г) людські ресурси;
- ґ) виконання завдання;
- д) моніторинг.

Середовище контролю якості аудиторських послуг всередині фірми включає:

- підхід керівництва фірми до питань контролю якості;
- політику й методи керівництва на фірмі;
- формалізовану організаційну структуру фірми;
- внутрішню систему комунікацій між персоналом;
- внутрішню культуру на фірмі;
- внутрішньофірмові професійні стандарти;
- положення про структурні підрозділи;
- посадові інструкції;
- кадрову політику;
- компетентність персоналу, який здійснює контроль;
- систему заохочення підвищення якості.

Кодекс етики визначає такі фундаментальні принципи професійної етики:

- а) чесність;
- б) об'єктивність;
- в) професійна компетентність та належна ретельність;
- г) конфіденційність;
- ґ) професійна поведінка.

Контрольні питання

1. Яка мета створення Комісії з контролю якості та професійної етики? Назвіть її повноваження та функції.
2. Назвіть основні завдання та повноваження Комітету з контролю якості аудиторських послуг.
3. Обґрунтуйте, яким чином керівник аудиторської фірми відповідає за контроль якості аудиторських послуг.
4. Поясніть, які можуть виникнути загрози для дотримання етичних принципів аудиторів.
5. Які застережні заходи може застосовувати аудиторська фірма, щоб запобігти або зменшити вплив загроз щодо порушення етичних принципів?
6. Яким чином згідно законодавства забезпечується незалежність аудитора?
7. Яким чином плануються зовнішні перевірки системи контролю якості аудиторських фірм?
8. Назвіть вимоги до уповноважених контролерів та уповноважених з контролю якості організацій.
9. Якими є права та обов'язки контролерів та суб'єктів аудиторської діяльності під час організації та проведення перевірки контролю якості?
10. Яким чином відбувається моніторинг практики аудиторської діяльності?

Тестові завдання

1. В методиці проведення аудиту оцінка аудиторського ризику передусь визначенню суттєвості/матеріальності помилок фінансової звітності клієнта:

- а) так, передусь;
- б) ні, йде після.

2. Аудит установчих документів завжди включається в будь-яку аудиторську перевірку:

- а) так, завжди включається;
- б) ні, лише якщо це передбачено договором.

3. Складання договору на аудиторські послуги є частиною передпланової підготовки до проведення аудиту:

- а) так, є частиною;
- б) ні, це наступний етап методики.

4. Оберіть необхідні складові для договору на проведення аудиту:

- а) номер свідоцтва;
- б) масштаб перевірки;
- в) ризик аудитора;
- г) порядок оплати послуг.

5. Облікова політика підприємства є частиною загальної інформації про клієнта:

- а) так, є частиною;
- б) ні, вивчення облікової політики здійснюється на іншому етапі перевірки.

6. Скільки існує рівнів матеріальності/суттєвості помилок?

- а) два рівні;
- б) три рівні;
- в) чотири рівні.

7. Суттєвість визначається:

- а) в абсолютному виразі;
- б) у відсотковому виразі;
- в) може визначатися обома способами.

8. Між суттєвістю та обсягом перевіреної документації існує:

- а) прямо пропорційна залежність;
- б) обернено пропорційна залежність;
- в) не існує взагалі ніякої залежності.

9. Нормативне значення аудиторського ризику складає:

- а) 0 %;
- б) 0–1 %;
- в) 1–5 %;
- г) немає нормативу для аудиторського ризику, він має прямувати до нуля.

10. Специфіка діяльності клієнта не впливає на величину аудиторського ризику:

- а) так, не впливає;
- б) ні, впливає.

11. Цей вид ризику відображає імовірність наявності помилок в звітності, що обумовлені специфікою обліку:

- а) чистий ризик;
- б) контрольний ризик;
- в) процедурний ризик.

12. Саме цей ризик залежить виключно від досвіду та професіоналізму аудитора:

- а) чистий ризик;
- б) контрольний ризик;
- в) процедурний ризик.

13. Цей вид ризику вказує на довіру аудитора до організації внутрішнього контролю на підприємстві:

- а) чистий ризик;
- б) контрольний ризик;
- в) процедурний ризик.

14. Оцінка системи внутрішнього контролю оцінюється аудитором:

- а) проведенням особистої інвентаризації активів і зобов'язань;
- б) проведенням опитування внутрішнього аудитора;
- в) проведенням тестування за власними принципами.

15. Факторний аналіз є одним з прийомів аудиту:

- а) так;
- б) ні.

16. Чи вказується в аудиторському висновку масштаб перевірки?

- а) так, вказується;
- б) ні, не вказується.

17. Якщо існує не фундаментальна невпевненість або незгода, то аудитор надає:

- а) позитивний висновок;
- б) умовно-позитивний висновок;
- в) негативний висновок;
- г) відмовляється від надання висновку.

18. Якщо існує фундаментальна незгода то аудитор надає:

- а) позитивний висновок;
- б) умовно-позитивний висновок;
- в) негативний висновок;
- г) відмовляється від надання висновку.

19. До загальнонаукових методів аудиту належить:

- а) інвентаризація;
- б) аналіз;
- в) опитування;
- г) контрольний обмір.

20. Проведення інвентаризації дає можливість переконатися у:

- а) правильності оцінки активів;
- б) реальній наявності активів;
- в) наявності права власності у підприємства на активи;
- г) арифметичній точності облікової інформації.

Практичні завдання

Завдання 2.1

Вихідні дані:

В складі аудиторської групи ви проводите перевірку фінансової звітності ПАТ «Максима» (надалі – товариство) станом на 31.12.2015 р.

Від керівника аудиторської групи ви отримали завдання провести огляд діяльності товариства після дати складання балансу для визначення подій, які можуть вимагати корегування певних статей або розкриття інформації у примітках до фінансової звітності, аудиторську перевірку якої ви проводите.

В результаті дослідження було встановлено:

- в січні 2015 року обсяг реалізації товариства збільшився в 2 рази порівняно з обсягом реалізації за грудень 2015 року;
- в лютому 2015 року оголошено банкрутом основного замовника товариства з суттєвим залишком непогашеної дебіторської заборгованості;
- в березні 2015 року товариством підписано угоду на купівлю акцій ПАТ «Оптима» на суму 2 500 000 грн, що становить 40 % статутного капіталу останнього.

В листі до керівництва товариства керівник аудиторської групи повідомив, що планова дата завершення аудиторської перевірки 15.05.2015 року.

Фінансовий директор повідомив, що товариство передбачає надати фінансову звітність акціонерам до 25.05.2015 року, а загальні збори акціонерів призначити на 05.06.2015 року.

Зміст завдання:

1. Описати аудиторські процедури з посиланням на відповідні МСА, необхідні для визначення подальших подій, які можуть потребувати корегувань або розкриття інформації у примітках до фінансових звітів. Ви повинні перелічити всі можливі процедури, а не тільки ті, які можуть бути застосовані до товариства.

2. Розглянути обов'язки аудитора щодо виявлення суттєвих подій в наступні періоди:

- від дати складання балансу до 15 травня 2015 року;
- від 15 травня по 5 червня;
- від 05 червня по 30 червня;
- після 30 червня.

3. Визначте форму аудиторського висновку з врахуванням подальших подій, які виявлені вами в результаті дослідження, і обґрунтуйте свій вибір у випадку, якщо:

ви знаходите, що фінансова звітність товариства достатнім чином розкриває вплив вказаної вище інформації;

ви знаходите, що фінансова звітність товариства не розкриває достатнім чином вплив одержаної вами інформації, яка на вашу думку, є важливою для повідомлення користувачам фінансової звітності.

В обох випадках, ви повинні вказати, яким чином ваш аудиторський висновок буде відрізнятися від безумовно-позитивного висновку.

Завдання 2.2

Вихідні дані:

Аудиторські фірми, окрім послуг з перевірки самої фінансової звітності, можуть надавати клієнтам і інші послуги з аудиту. Зазвичай, до таких послуг можна віднести:

а) консультації у сфері оподаткування, в т. ч. допомога клієнту в обчисленні податкових зобов'язань з податку на прибуток та консультування з приводу розв'язання конфліктних питань з державними податковими органами;

б) консультування з питань організації системи внутрішнього контролю на підприємстві;

в) надання послуг зі здійснення облікових записів в реєстрах обліку та підготовки пакету фінансової звітності.

Однак, надання таких послуг часом може створити загрози для незалежності аудитора, який паралельно виконує завдання з аудиторської перевірки таких клієнтів.

Зміст завдання:

1. Відповідно до вимог Кодексу етики професійних бухгалтерів:

а) вказати перелік видів загроз незалежності та роз'яснити, в яких випадках такі загрози можуть мати місце;

б) виявити види загроз, які найчастіше виникають під час надання послуг, які вказані в завданнях а, б, в.

2. Проаналізувати вплив надання послуг, що вказані в завданнях а, б, в, на незалежність аудитора в процесі виконання ним завдань з аудиторської перевірки та привести для кожного виду послуг, за потреби, список забезпечуючих заходів, що дозволять скоротити ступінь таких загроз до

прийнятного рівня. Вам потрібно розглянути таку ситуацію по відношенню до клієнтів з аудиту, акції яких:

- а) не котуються на фондових біржах;
- б) підлягають вільному обігу на організованому фондовому ринку.

3. Необхідно здійснити аналіз тверджень окремих представників громадської думки з приводу їхніх сумнівів в незалежності аудитора, через те, що аудиторі отримують грошову винагороду від клієнтів, чию фінансову звітність перевіряють, а отже мають певну залежність від управлінського персоналу підприємства, оскільки керівник може замінити аудитора та призначити іншого, який його більше влаштовує.

4. Необхідно:

а) вказати вимоги з Кодексу етики професійних бухгалтерів, які потрібно брати до уваги в процесі визначення розміру винагороди за професійні послуги аудитора;

б) зазначити можливі забезпечуючі заходи, що можуть зменшити рівень загрози незалежності в такому випадку;

с) розглянути інші судження, які змушують аудиторів скоріше притримуватися принципів незалежності, аніж задовольняти вимоги керівництва клієнта.

Завдання 2.3

Вихідні дані:

Уявіть, що ви є відповідальним за розробку політики та процедур щодо залучення і утримання клієнтів в аудиторській фірмі. В складі фірми якої працює 5 сертифікованих аудиторів. Вам потрібно пояснити важливість для аудитора отримання достовірної інформації про діяльність клієнтів.

Зміст завдання:

1. Розкрити з посиланням на відповідні Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики:

а) в яких питаннях аудиторської перевірки важливим є інформація щодо бізнесу клієнта;

б) перелік попередньої інформації про клієнта перед тим, як прийняти завдання на аудит.

2. В процесі аналізу питання про прийом завдання з аудиту, привести приклади джерел інформації, звідки аудитор може одержати дані про галузь і суб'єкта господарювання, а також вказати процедури для оцінки потенційних клієнтів.

3. Проаналізувати таку ситуацію:

29 лютого 2016 року до аудиторської фірми надійшов електронний лист від представника ПАТ «Ост-Вест», в якому було висловлено бажання дізнатися про умови (вартість та строки), на яких аудиторська

фірма зможе провести перевірку фінансової звітності за 2015 рік великого підприємства.

В листі також зазначено, що особиста зустріч із керівництвом ПАТ не можлива через дуже напружений графік та складні умови праці. Представник ПАТ запропонував всю необхідну інформацію для ознайомлення із компанією взяти на її офіційному сайті, адресу якого вказав у листі. Також ця контактна особа виразила надію на отримання відповіді щодо вартості та строків перевірки протягом наступних трьох днів.

В результаті вивчення інформації на сайті компанії потенційного клієнта ви змогли отримати таку інформацію:

а) виручка від реалізації продукції за 2015 рік склала 2,25 млрд грн, а прибуток – 120 млн грн (за попередній рік відповідні показники становили 2,12 млрд грн та 160 млн грн);

б) примітки до річної фінансової звітності наведені тільки за формою № 5 «Примітки до річної фінансової звітності»;

в) аудиторську перевірку в попередньому періоді здійснювала фірма з Big Four;

г) в звітному році ПАТ «Ост-Вест» започаткувало новий бізнес в фармакологічній галузі;

г) збори акціонерів компанія планує провести 20 квітня 2016 року;

д) серед переліку акціонерів компанії, які мають у володінні більше 5 % акцій, ви виявили батька керівника вашої аудиторської фірми (6,5 % акцій).

Прийнявши до уваги інформацію з пунктів а) – е) завдання, необхідно надати свої професійні судження, які стануть у пригоді керівнику аудиторської фірми в процесі визначення доцільності (або недоцільності) прийняття такого завдання з аудиту фінансової звітності.

Завдання 2.4

Вихідні дані:

ПП «Дельта» здійснює закупівлі товарів у вітчизняних виробників і перепродає їх далі оптовим покупцям. У компанії в наявності один оптовий склад, на який надходять товари від виробників. Компанія проводить гнучку політику продажів, оскільки здійснює реалізацію здебільшого без авансування. ПП «Дельта» має штат персоналу, що здійснює внутрішній контроль за системою обліку дебіторської заборгованості та проводить інвентаризацію розрахунків із покупцями.

Зміст завдання:

1. З посиланням на відповідні МСА:

а) надати визначення терміну «процедури контролю»;

б) привести приклади процедур контролю та охарактеризувати їх.

2. Пояснити послідовність процедур контролю в системі внутрішнього контролю компанії, через те, що компанія має проконтролювати відвантаження товарів тільки покупцям без значних боргів, а також тим, які надіслали ПП «Дельта» замовлення та мають можливість оплатити замовлений товар. Необхідно врахувати особливості інтегрована із системою постійного обліку ТМЦ, таким чином торгівельних операцій компанії та наведену інформацію.

Інформаційна система обліку дебіторської заборгованості ПП «Дельта» здійснюється із застосуванням комп'ютерних технологій. Система відвантажені контрагенту товари одразу будуть вилючені із загального списку залишків.

У системі внутрішнього контролю за станом дебіторської заборгованості компанії задіяні такі підрозділи та співробітники:

- а) відділ збуту;
- б) менеджер-контролер з продажу товарів в кредит;
- в) відділ постачання.

До документообігу ПП «Дельта» входять такі документи:

- а) заявка на придбання від покупця (або бланк заявки на продаж, що надається покупцям компанією);
- б) товаросупровідні документи, а також повідомлення про відправлення товарів;
- в) рахунок-фактура;
- г) журнал реєстрації продажів;
- д) відомість стану дебіторської заборгованості;
- е) банківські виписки ПП «Дельта»;
- е) акти звірки взаєморозрахунків із покупцями.

3. Вам потрібно вказати на процедури контролю для підвищення надійності одержання грошових коштів від покупців та підвищення аналітичності у відображенні стану та динаміки дебіторської заборгованості в облікових регістрах ПП «Дельта».

ТЕМА 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ АУДИТОРСЬКОЇ ПЕРЕВІРКИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТА ЇЇ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Мета заняття: засвоїти методику аудиту фінансової звітності підприємства; набути практичних навичок щодо планування аудиторської перевірки складових фінансової звітності та формування робочих документів за її результатами.

Ключові терміни і поняття

Доходи – надходження чистих активів або погашення зобов'язань шляхом реалізації товарів або надання послуг.

Витрати – відтік або використання активів, або виникнення зобов'язань у зв'язку із доставкою товарів або виконання послуг, що складають основні операції підприємства.

Прибутки – збільшення чистих активів від випадкових і неосновних операцій та інших видів діяльності, за винятком доходів або інвестицій з власників.

Збитки – зменшення чистих активів від випадкових або побічних операцій та інших подій, за винятком видатків або розподілень власників.

Активи – можливі майбутні економічні вигоди, отримані підприємством внаслідок минулих операцій.

Зобов'язання – можливі майбутні втрати економічних вигід внаслідок минулих операцій, включаючи передачу активів або послуг.

Капітал власника – остаточні проценти власників після сплати всіх боргів.

Метою аудиту фінансової звітності клієнта є:

- визначення сутності та змісту ділової активності;
- виявлення зон можливих навмисних помилок у звітності;
- оцінка фінансово-господарських перспектив клієнта, його функціонування у майбутньому;
- оцінка стану бізнесу.

Завдання аудиту фінансової звітності:

- дослідити достовірність та відповідність записів звітності даним Головної книги та регістрів аналітичного обліку;
- прослідкувати за своєчасністю подання бухгалтерської звітності до відповідних державних органів;

- вивчити взаємоузгодженість показників звітності підприємства;
- порівняти дані річної фінансової звітності з даними квартальної і поточної звітності;
- оцінити можливість постійного функціонування підприємства;
- оцінити вплив подій, що відбулися, на фінансову звітність та їхнє відображення в звітності.

Предмет аудиту фінансової звітності – процеси та господарські операції, пов'язані із складанням та поданням фінансової звітності підприємства, визначення її складових.

Об'єкти аудиту фінансової звітності: показники фінансової звітності підприємства, а також операції, на підставі яких вони були сформовані.

Законодавче та нормативне забезпечення аудиторської перевірки фінансової звітності:

- Директива 2006/43/ЄС «Про обов'язковий аудит річної звітності та консолідованої звітності» від 17.05.2006 р.;
- Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV;
- НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73;
- Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433.

Джерела інформації для аудиту фінансової звітності:

1. Фінансова звітність підприємства (згідно НП(С)БО 1) – Баланс (Звіт про фінансовий стан), Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал, Примітки до фінансової звітності, Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан), Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), Консолідований звіт про рух грошових коштів, Консолідований звіт про власний капітал.
2. Регістри бухгалтерського обліку – Головна книга, журнали-ордери (за журнально-ордерної форми обліку), реєстри аналітичного обліку.
3. Дані інвентаризації активів, зобов'язань та капіталу підприємства.
4. Установчі документи підприємства.

Типові помилки та порушення під час аудиту фінансової звітності (організаційні, технічні та методологічні):

- відсутність проміжної фінансової звітності (за місяць) на підприємстві;
- представлення звітності в електронному вигляді;
- неправильне визначення складу фінансової звітності підприємствами, що є суб'єктами малого підприємництва, а також не складання звітності такими суб'єктами взагалі;
- помилки у підписанні звітів у разі аутсорсингу складання фінансової звітності;

- неповне відображення у статтях звітності орендованого майна підприємства;
- формальне ставлення до складання пояснювальної записки до фінансової звітності;
- свідоме викривлення окремих статей фінансової звітності для формування певної думки серед користувачів звітності.

Контрольні питання

1. Якими нормативними актами керується аудитор під час здійснення перевірки фінансової звітності підприємства?
2. Які методи перевірки фінансової звітності може використовувати аудитор?
3. Що є джерелом для проведення аудиторської перевірки фінансової звітності підприємства?
4. Назвіть типові помилки та порушення, які можуть бути виявлені в процесі аудиторської перевірки фінансової звітності підприємства?
5. Поясніть порядок перевірки правильності складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства.
6. Обґрунтуйте порядок визначення достовірності показників Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) підприємства.
7. Вкажіть основні прийоми перевірки правильності складання Звіту про рух грошових коштів (обома способами).
8. Яким чином аудитор дістає впевненості в достовірності показників Звіту про власний капітал підприємства?
9. Яким чином виявлені помилки та порушення можуть бути виправлені?

Тестові завдання

1. Аудитор встановив, що всі авансові звіти містять підпис керівника підприємства. Отже, система внутрішнього контролю підприємства забезпечує:

- а) обмеження доступу до активу;
- б) документування господарських операцій;
- в) розподіл обов'язків;
- г) санкціонування господарських операцій.

2. Яким документам необхідно надати перевагу під час аудиторського підтвердження залишку на поточному рахунку підприємства?

- а) усному повідомленню адміністрації підприємства;
- б) письмовому повідомленню керівництва підприємства;

- в) виписці банку;
- г) документам бухгалтерського обліку.

3. Під час перевірки повноти оприбуткування виручки від реалізації готової продукції аудитор повинен упевнитися в наступному:

- а) постачальниками були сплачені кошти;
- б) було правильно створено резерв сумнівних боргів;
- в) в документах на відвантаження наявні всі облікові записи та виписано податкову накладну;
- г) правильно обчислено природний збиток.

4. Відповідальність аудитора за висловлення думки стосовно фінансової звітності повинна бути:

- а) чітко викладена у вступному параграфі стандартного висновку аудитора;
- б) чітко викладена у параграфі про обсяг аудиту стандартного висновку аудитора;
- в) чітко викладена у заключному параграфі стандартного висновку аудитора;
- г) така норма взагалі не передбачена в стандартному висновку.

5. На яку дату складається баланс підприємства?

- а) на перше число наступного за звітним періодом місяця;
- б) на кінець останнього дня кварталу (року);
- в) на дату, що затверджена в наказі про облікову політику підприємства.

6. Які з наведених нижче характеристик не свідчать про можливість припинення діяльності підприємства?

- а) показник абсолютної ліквідності значно менше нормативного;
- б) постійне невиконання зобов'язань перед кредиторами протягом звітного року;
- в) співвідношення між власним та позиковим капіталом 2:1;
- г) постійні збитки від основної діяльності.

7. Аудитору слід знати, що своєчасно не видану через касу заробітну плату:

- а) депонують;
- б) перераховують до бюджету;
- в) відносять на фінансові результати;
- г) відносять на витрати виробництва.

8. З якою метою аудитор зіставляє дані реєстру обліку розрахунків з постачальниками з даними реєстрів обліку касових операцій, операцій на рахунках у банках?

- а) для перевірки законності розрахунків;
- б) для перевірки санкціонування операцій;
- в) для перевірки повноти обліку кредиторської заборгованості;
- г) для перевірки своєчасності і повноти оплати рахунків постачальників.

9. Який прийом застосовує аудитор, щоб пересвідчитися у забезпеченні умов зберігання коштів у касі?

- а) інвентаризація;
- б) опитування;
- в) сканування;
- г) огляд приміщення каси та ознайомлення із договором про матеріальну відповідальність касира.

10. Інформація, отримана аудитором під час складання висновку, на якій базується аудиторська думка, – це:

- а) внутрішній контроль;
- б) аудиторські докази;
- в) контроль якості;
- г) планування.

11. Яке завдання стоїть перед аудитором під час перевірки наявності ліцензії на здійснення певної діяльності?

- а) правильності представлення і розкриття;
- б) достовірність оцінки;
- в) законність господарських операцій;
- г) реальність існування операцій та повнота їх відображення у обліку.

12. Як перевіряється реальність та достовірність розрахунків з постачальниками та покупцями?

- а) шляхом інвентаризації розрахунків;
- б) шляхом вивчення стану записів в реєстрах обліку;
- в) звіркою записів в Головній книзі з реєстрами синтетичного та аналітичного обліку;
- г) перевіркою первинних документів за їх сутністю і законністю.

13. Відомість розрахунку амортизаційних відрахувань є таким регістром:

- а) аналітичного обліку;
- б) синтетичного обліку;
- в) первинного обліку.

14. Нормативно-правовим забезпеченням перевірки основних засобів можуть бути:

- а) П(С)БО 7 «Основні засоби»;
- б) П(С)БО 9 «Запаси»;
- в) П(С)БО 15 «Доходи»;
- г) П(С)БО 16 «Витрати».

15. Матеріальна вимога, товарно-транспортна накладна, акт про інвентаризацію ТМЦ є первинними документами для:

- а) аудиту основних засобів;
- б) аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками;
- в) аудиту виробничих запасів;
- г) не є первинними документами.

16. Чи включається величина транспортно-заготівельних витрат до первісної вартості придбаних матеріалів?

- а) так, включається;
- б) ні, не включається.

17. Касова книга (форма КО-3) відноситься до:

- а) синтетичних регістрів обліку;
- б) аналітичних регістрів обліку;
- в) первинних документів.

18. Реєстр підзвітних осіб до рахунку 372 відноситься до:

- а) синтетичних регістрів обліку;
- б) аналітичних регістрів обліку;
- в) первинних документів.

19. Накази керівництва про видачу матеріальної допомоги відносяться до:

- а) синтетичних регістрів обліку;
- б) аналітичних регістрів обліку;
- в) первинних документів.

20. Під час аудиту витрат діяльності підприємства інформаційним забезпеченням є Головна книга за рахунками:

- а) 9-го класу;
- б) 23;
- в) 24;
- г) всіма названими вище.

Практичні завдання

Завдання 3.1

Вихідні дані:

Аудиторська фірма проводить перевірку фінансової звітності ПАТ «Верховина», яка здійснює пошив спортивного одягу, станом на 31 грудня 2015 року.

ПАТ «Верховина» має комп'ютеризовану систему бухгалтерського обліку готової продукції і використовують програму «1С: Підприємство 8.2». На складі підприємства щомісяця проводяться вибіркові інвентаризації готової продукції згідно із асортиментом виробів. Однак, суцільної щорічної інвентаризації ТМЦ та готової продукції компанії не проводять, спираючись на щомісячні перевірки та високу довіру до надійності автоматизованого обліку.

Як показали результати попередньої перевірки фінансової звітності ПАТ «Верховина», на підприємстві були виявлені порушення в процесах обліку оприбуткування готової продукції на місця зберігання та відвантаження її покупцям.

Під час аналізу документів вибіркової інвентаризації були встановлені постійні невідповідності (як надлишки, так і нестачі) по кожному виду готової продукції в підзвіті однієї матеріально-відповідальної особи. Сукупна величина невідповідностей між фактично наявною готовою продукцією на складі та даними аналітичного обліку «1С: Підприємство» за рік становила приблизно 5 % всієї виготовленої продукції.

Повна інвентаризація залишків готової продукції на основному складі запланована на другу половину листопада звітного року.

Зміст завдання:

1. Окреслити з посиланням на відповідні П(С)БО:

а) перелік статей, що включаються до виробничої собівартості готової продукції;

б) перелік статей, що включаються до складу загальновиробничих витрат та принципи їхнього розподілу на собівартість продукції.

2. Надати опис робіт, які повинні бути проведені перед початком інвентаризації.

3. Здійснити опис процедур, які повинні бути проведені в процесі інвентаризації для забезпечення правильного підрахунку готової продукції інвентаризаційною комісією ПАТ «Верховина», а також зміст роботи аудитора під час інвентаризації та зміст його реєстраційних записів.

4. Здійснити аналіз впливу надлишків або нестач готової продукції, виявлених в ході інвентаризації, на статті та показники фінансової звітності ПАТ «Верховина» та надати оцінку такому впливу з точки зору суттєвості.

Здійснити оцінку суттєвості, сформулювати власну думку у вигляді аудиторського висновку щодо відображення у фінансовій звітності результатів інвентаризації готової продукції у випадках, коли:

- а) керівництво ПАТ «Верховина» відмовляється вносити необхідні зміни до власної фінансової звітності;
- б) керівництво ПАТ «Верховина» вносить необхідні зміни до власної фінансової звітності.

Завдання 3.2

Вихідні дані:

Аудиторська фірма проводить перевірку фінансової звітності ПАТ «Лукас» станом на 31 грудня 2015 року і переходить до завершального етапу перевірки. Підприємство займається оптовою торгівлею спортивними товарами.

В процесі ознайомлення із остаточними проектами звітних форм за 2015 рік були розраховані такі фінансові показники, як показано в табл. 3.1:

Таблиця 3.1

Фінансові показники ПАТ «Лукас» за 2014–2015 рр.

Фінансові показники	2015 р.	2014 р.
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,6	1,78
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,66	1,06
Коефіцієнт рентабельності діяльності	1,55 %	12,7 %
Прибуток на залучений капітал	4,12 %	36,5 %
Співвідношення залученого (овердрафт) та власного капіталу (коефіцієнт фінансування)	1,19	0,53
Оборотність ТМЦ (в місяцях)	4,35	2,93
Період погашення дебіторської заборгованості (в місяцях)	4,35	2,93
Період погашення кредиторської заборгованості (в місяцях)	1,80	2,59

Фінансовий менеджер підприємства пояснив, що:

1. В 2015 році обсяг реалізації скоротився внаслідок серйозної конкуренції на ринку спортивних товарів. Для підтримки обсягів реалізації ПАТ «Лукас» здійснило демпінг цін на 15–20 %.

2. Також ПАТ «Лукас» має довгострокові угоди з американським виробником на придбання спортивних товарів. Основні пункти контрактів стосовно закупівель повинні уточнюватися за півроку до здійснення поставки, оплата за товар проводиться в доларах США через один

місяць після отримання товару. ПАТ «Лукас» може отримати торгівельні знижки в залежності від обсягів замовлень. Однак в поточній ситуації керівництво ПАТ «Лукас» планує зменшити обсяги закупівель, оскільки на складі підприємства накопичилася чимала кількість товарів, а обсяги продажу продовжують знижуватися.

3. На ПАТ «Лукас» обліковується велика частка безнадійної дебіторської заборгованості, в результаті банкрутства основного замовника.

Зміст завдання:

1. На основі фінансових показників підприємства, а також отриманої від фінансового менеджера інформації проаналізувати результати діяльності ПАТ «Лукас» в 2015 році та порівняти їх з попереднім.

2. Надати перелік питань для дослідження на завершальному етапі аудиту фінансової звітності після ознайомлення з фінансовими показниками ПАТ «Лукас», вказати, які процедури необхідно виконати за такої умови.

3. Пояснити, чи є ПАТ «Лукас» безперервно діючим підприємством. Під час надання відповіді зупинитися на таких пунктах:

а) проаналізувати, яким чином прогнози підприємства щодо скорочення обсягів реалізації в наступному звітному періоді вплинуть на його прибуток та грошовий потік;

б) пояснити, які подальші дослідження мають бути проведені, та які додаткові питання повинні бути розглянуті для визначення того, чи є ПАТ «Лукас» безперервно діючим підприємством, і яким чином це може вплинути на формування думки аудитора у аудиторському висновку.

Завдання 3.3

Зміст завдання:

Згідно з Міжнародними стандартами аудиту необхідно дати визначення терміну «шахрайство», назвати важливі для аудитора (щонайменше 2) види навмисних викривлень та не менше 5 основних вимог Міжнародного стандарту аудиту 240 до аудитора під час здійснення аудиту і виконанні процедур отримання інформації, що є необхідною для ідентифікації суттєвих викривлень внаслідок здійснення шахрайства.

Згідно з Міжнародними стандартами аудиту 330 та 315 потрібно надати опис аудиторських процедур у відповідь на ризики суттєвого викривлення на рівні тверджень та процедур по суті.

Згідно з Міжнародними стандартами аудиту 315 та 240 необхідно надати опис процедур оцінки ризиків. Необхідно вказати, які запити аудитор повинен надіслати керівництву підприємства та яким чином повинен їх оцінити.

Завдання 4

Вихідні дані:

Під час аудиту встановлено наступне:

Діяльність підприємства «Старт» характеризується такими даними з відвантаження та оплати продукції за 20XX р.:

I півріччя 20XX р.

Відвантажена готова продукція 5 523 000 грн

Оплачена продукція 5 293 000 грн

II півріччя 20XX р.

Відвантажена готова продукція 4 821 000 грн

Оплачена продукція 4 873 000 грн

Залишку відвантаженої готової продукції на 1.01.20XX р. не було.

У звіті про фінансові результати діяльності за рік обсяг реалізації складає 10 115 000 грн.

Зміст завдання:

1. Встановити характер припущених порушень.
2. Зробити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень.
3. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень у бухгалтерському обліку підприємства.

ТЕМА 4. АУДИТ УСТАНОВЧИХ ДОКУМЕНТІВ, ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Мета заняття – засвоїти методику аудиту власного капіталу; набути практичних навичок щодо планування аудиторської перевірки складових власного капіталу та формування робочих документів за її результатами.

Ключові терміни і поняття

Власний капітал – частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Зареєстрований капітал – сума внесків засновників господарського товариства, що визначає мінімальний розмір майна господарського товариства й гарантує інтереси його кредиторів.

Капітал у дооцінках – накопичені суми дооцінок (уцінок) необоротних активів і фінансових інструментів, які відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку відображаються у складі власного капіталу і розкриваються у звіті про фінансові результати (звіті про сукупний дохід)

Додатковий капітал – величина, що включає суми, на які вартість реалізації випущених акцій перевищує їхню номінальну вартість, а також вартість необоротних активів, безкоштовно отриманих підприємством від інших осіб, та інші види додаткового капіталу.

Резервний капітал – частина капіталу, що формується за рахунок відрахувань з чистого прибутку і призначена для покриття можливих у майбутньому непередбачених збитків і втрат.

Вилучений капітал – собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених товариством у його учасників, та зміни неоплаченого капіталу в результаті збільшення або зменшення дебіторської заборгованості учасників за внесками до статутного капіталу підприємства.

Неоплачений капітал – сума заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу.

Мета аудиту власного капіталу – формування незалежного професійного судження відносно достовірності та правильності відображення у фінансовій звітності інформації про операції щодо формування та зміни власного капіталу підприємства.

Завдання аудиту власного капіталу:

- визначення відповідності розміру та порядку формування статутного капіталу установчим документам та чинному законодавству;
- установлення реальності внесення сум до статутного капіталу та відповідності фактичних внесків учасників умовам установчих документів;
- перевірка обґрунтованості змін величини статутного капіталу;
- перевірка достовірності формування та використання капіталу у дооцінках, додаткового та резервного капіталу;
- перевірка обґрунтованості операцій з формування прибутку, його розподілу і використання;
- перевірка правомірності випуску акцій власної емісії та дотримання термінів їхнього подальшого використання;
- перевірка правильності ведення бухгалтерського обліку руху власного капіталу;
- перевірка розкриття інформації про власний капітал у фінансовій звітності та примітках до неї.

Предмет аудиту операцій з власним капіталом – процеси та господарські операції, пов'язані з формуванням власного капіталу і його складових, а також відносини, що виникають за такої умови між підприємством та його власниками і працівниками.

Об'єкти аудиту власного капіталу:

- елементи облікової політики (робочий план синтетичних та аналітичних рахунків з обліку власного капіталу; порядок створення і використання резервного капіталу, склад і порядок утворення та використання спеціальних фондів; оцінка внесків і порядок збільшення статутного капіталу; порядок розподілу чистого прибутку; порядок обліку курсових різниць протягом звітного року);
- записи в реєстрах обліку та звітності: щодо формування та змін власного капіталу;
- інформація про порушення ведення обліку, недостачі, зловживання, пов'язані із формування та використанням власного капіталу.

Законодавче та нормативне забезпечення аудиту власного капіталу:

- Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV зі змінами та доповненнями;
- Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV;
- НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73;
- Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433;
- Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р. № 514-VI зі змінами та доповненнями.

Критерії оцінки під час аудиту власного капіталу:

а) наявність – операції, пов'язані із формуванням та змінами власного капіталу дійсно відбулися та стосуються підприємства;

б) існування – активи, зобов'язання та частки участі в капіталі, пов'язані із операціями з власним капіталом дійсно існують;

в) повнота – відображені, розкриті та включені до фінансової звітності всі операції та події, які пов'язані із формуванням та змінами власного капіталу;

г) права і зобов'язання – події та операції щодо формування та змін власного капіталу, інформація про які розкрита та стосується суб'єкта, що перевіряється;

г) точність – суми та інші дані, які стосуються відображених у звітності операцій та подій із формування та змін власного капіталу, відображені належним чином;

д) відсічення – операції та події з формування та зміни власного капіталу відображені у відповідному звітному періоді;

е) відображення – усі операції та події, пов'язані із формування та змінами власного капіталу відображені на відповідних рахунках бухгалтерського обліку.

Джерела інформації для аудиту власного капіталу:

– наказ про облікову політику підприємства;

– документи, що підтверджують право власності на майно, яке внесено до статутного капіталу (свідоцтво про право власності на нерухомість, земельні ділянки, транспортні засоби, інтелектуальну власність тощо);

– організаційні документи (свідоцтво про державну реєстрацію, накази та розпорядження, протоколи зборів засновників та акціонерів, довідки про реєстрацію в фіскальних органах, органах статистики, ліцензії на види діяльності);

– первинні документи з обліку власного капіталу (статут, установчий договір, виписки банку, прибуткові касові ордери, акти про приймання майна, переданого як внесок до власного капіталу, бухгалтерські довідки);

– облікові реєстри синтетичного та аналітичного обліку (рахунки 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, реєстр акціонерів, журнал);

– акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські звіти;

– відповіді на запити аудитора, отримані від підприємства, що перевіряється та третіх осіб;

– квартальна та річна фінансова звітність.

Типові помилки та порушення під час аудиту операцій з власним капіталом:

– невнесення або неповне внесення засновниками часток до статутного капіталу;

Організація і методика аудиту

- несвоєчасне внесення змін до установчих документів та до реєстру акціонерів;
- несвоєчасне оформлення вибуття та приймання нових засновників;
- неправильне оформлення часток засновників, внесених до статутного капіталу;
- діяльність без ліцензії;
- неправильне оформлення повернення засновниками часток із статутного капіталу;
- відсутність виправданих документів щодо формування статутного капіталу;
- виправлення записів без необхідних підстав;
- наявність фіктивних документів та операцій;
- кредитовий залишок по рахунку 40 «Статутний капітал» не відповідає зазначеному в установчих документах;
- необґрунтоване збільшення статутного капіталу в результаті завищення вартості запасів, необоротних активів, які відносяться до такого капіталу;
- не відображення здійснених операцій;
- недотримання вимог нормативних документів.

Контрольні питання

1. Які завдання ставляться перед аудитором під час проведення аудиту власного капіталу підприємства?
2. Охарактеризуйте нормативно-правове забезпечення аудиту власного капіталу.
3. Якими джерелами інформації керується аудитор під час проведення аудиту власного капіталу?
4. Назвіть основні напрямки проведення аудиту власного капіталу.
5. Які аудиторські процедури виконуються під час здійснення перевірки власного капіталу?
6. Охарактеризуйте основні етапи аудиторської перевірки статутного капіталу.
7. У чому полягають методичні особливості аудиту власного капіталу підприємства?
8. Розкрийте методику проведення аудиту додаткового капіталу.
9. Яким чином може здійснюватися збільшення та зменшення статутного капіталу та який порядок їхнього відображення у фінансовій звітності?
10. Відносно яких тверджень управлінського персоналу підприємства щодо власного капіталу аудитору необхідно отримати аудиторські докази?

11. Вкажіть типові порушення, що зустрічаються під час аудиту власного капіталу.

12. Дайте характеристику робочим документам аудитора, що складаються в процесі аудиту статутного капіталу.

Тестові завдання

1. Метою аудиту операцій з власним капіталом є встановлення:

- а) реальності оцінки показника власного капіталу;
- б) законності первинних даних відносно формування та використання власного капіталу та правильності ведення обліку складових власного капіталу;
- в) законності змін власного капіталу у встановленому чинним законодавством порядку;
- г) достовірності та правильності відображення у фінансовій звітності операцій, що пов'язані із формуванням та змінами власного капіталу та його складових.

2. Предметом аудиту власного капіталу є:

- а) принципи та господарські операції, пов'язані із використанням власного капіталу і його складових, а також відносини, що виникають за такої умови між підприємством та його власниками і працівниками;
- б) процеси та господарські операції, пов'язані із формуванням та змінами власного капіталу і його складових;
- в) процеси та господарські операції, пов'язані із формуванням власного капіталу і його складових, а також відносини, що виникають за такої умови між підприємством та його власниками і працівниками;
- г) процеси та господарські операції, пов'язані з контролем власного капіталу і його складових, а також відносини, що виникають за такої умови між підприємством та його власниками і працівниками.

3. Аудит власного капіталу передбачає збір аудиторських доказів відносно тверджень управлінського персоналу підприємства відносно:

- а) дотримання підприємством законодавства щодо формування власного капіталу;
- б) зрозумілості інформації щодо власного капіталу і його складових;
- в) доречності інформації щодо власного капіталу і його складових;
- г) відсічення операцій, пов'язаних із формуванням власного капіталу та розрахунками з учасниками.

4. До критеріїв оцінки під час аудиту власного капіталу не відносяться:

- а) повнота відображення операцій з формування власного капіталу та розрахунків із учасниками;
- б) наявності в обліку даних про операції, пов'язані із формуванням та змінами власного капіталу і його складових;
- в) точність відображення в обліку операцій із формування та змін власного капіталу і його складових;
- г) співставність інформації про операції, пов'язані із формуванням та змінами власного капіталу і його складових.

5. Під час аудиту власного капіталу виконуються аудиторські процедури:

- а) оцінка вартості та розподіл;
- б) відсічення;
- в) класифікація;
- г) перевірка записів або документів.

6. Запит, як аудиторська процедура, це:

- а) процес звернення за інформацією до обізнаних осіб суб'єкта господарювання та поза його межами;
- б) процес отримання інформації щодо пояснень управлінського персоналу чи існуючих умов безпосередньо від третіх сторін;
- в) процедура отримання інформації про суб'єкт господарювання та його середовище;
- г) процедура отримання розуміння про підприємство, включаючи його систему внутрішнього контролю.

7. Аудит власного капіталу суб'єктів господарювання охоплює:

- а) вивчення засновницьких документів, протоколів зборів засновників;
- б) перевірка відповідності статутного капіталу законодавчим вимогам та установчим документам;
- в) перевірка правильності ведення бухгалтерського обліку власного капіталу і його складових відповідно законодавчо-нормативних актів;
- г) усі відповіді правильні.

8. До етапів аудиту статутного капіталу не відноситься:

- а) перевірка правильності списання коштів цільового фінансування до складу доходів підприємства;
- б) перевірка наявності реєстрації емісії цінних паперів;
- в) проведення інвентаризації майна і нематеріальних активів, внесених до складу статутного капіталу;
- г) оцінка взаємозв'язку показників І розділу пасиву Балансу і Звіту про власний капітал.

9. Для перевірки реальності формування статутного капіталу застосовують:

- а) спостереження за інвентаризацією;
- б) порівняння із попередніми періодами;
- в) нормативну перевірку установчих документів;
- г) перерахунок сум внесків.

10. Для перевірки повноти відображення внесків засновників застосовують:

- а) спостереження за інвентаризацією;
- б) порівняння із плановими показниками;
- в) нормативну перевірку актів прийому-передачі;
- г) перерахунок оцінки майнових внесків.

11. Для перевірки прав засновників на частку у статутному капіталі застосовують:

- а) нормативну перевірку установчих документів;
- б) перерахунок сум внесків;
- в) нормативну перевірку актів прийому-передачі;
- г) всі відповіді правильні.

12. Для перевірки правильності періодизації розрахунків із формування статутного капіталу застосовують:

- а) зустрічну перевірку первинних документів і звітності;
- б) нормативну перевірку установчих документів;
- в) нормативну перевірку актів прийому-передачі;
- г) перерахунок оцінки майнових внесків.

13. Для перевірки правильності оцінки внесків засновників застосовують:

- а) порівняння із середніми показниками;
- б) нормативну перевірку протоколів оцінки внесків;
- в) перерахунок оцінки майнових внесків;
- г) всі відповіді правильні.

14. Аудит власного капіталу здійснюється:

- а) тільки керівником аудиторської групи;
- б) тільки керівником аудиторської групи або іншим сертифікованим аудитором;
- в) асистентами аудитора;
- г) усіма учасниками аудиторської групи.

15. Для перевірки правильності періодизації відображення розрахунків із засновниками застосовується:

- а) зустрічна перевірка первинних документів і звітності;
- б) нормативна перевірка договорів установчих документів;
- в) нормативна перевірка первинних документів.

Практичні ситуації

Завдання 4.1

Вихідні дані:

Під час аудиту установчих документів та власного капіталу ПАТ «Промінь» було встановлено:

- а) відповідно до установчих документів статутний фонд ПАТ «Промінь» становить 5 289 тис. грн;
- б) номінальна вартість акцій становить 18 грн;
- в) протягом поточного року акціонерним товариством було викуплено за номінальною вартістю 855 акцій, з них: анульовано 37 акцій; повторно розміщено 264 акції за ціною 15 грн;
- г) порядок відображення зазначених господарських операцій в бухгалтерському обліку представлений в табл. 4.1.

Таблиця 4.1

**Бухгалтерське проведення операцій,
пов'язаних із власним капіталом підприємства**

№	Зміст операції	Сума, грн	Дебет	Кредит
1	Викуп акцій власної емісії	15 397	45	31
2	Анульовано вилучені акції власної емісії	15 397	40	45
3	Здійснене повторне розміщення викуплених акцій власної емісії	8 078	31	685
		8 078	685	45

Зміст завдання:

1. Виявити характер допущених порушень в бухгалтерському обліку та скласти робочий документ (табл. 4.2).
2. Здійснити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень (зазначити, які нормативні документи порушені).
3. Підготувати рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень в бухгалтерському обліку підприємства.

Таблиця 4.2

**Перевірка правильності відображення
в обліку операцій з власним капіталом**

№	Зміст господарської операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Примітки
		Сума, грн	Дебет	Кредит	Сума, грн	Дебет	Кредит	

Завдання 4.2

Вихідні дані:

Аудиторська фірма здійснює аудит операцій, пов'язаних із формуванням та змінами окремих складових власного капіталу ПАТ «Прогрес». Під час перевірки було виявлено наступне.

ПАТ «Прогрес» у звітному періоді викупило у фізичних осіб акції власної емісії в кількості 30 од. за ціною 250 грн за акцію (номінальна вартість акції – 200 грн). В тому ж звітному періоді було повторно розміщено 16 акцій за ціною 270 грн за акцію. Нарахована сума емісійного доходу, порядок його відображення в бухгалтерському обліку наведений в табл. 4.3.

Таблиця 4.3

**Бухгалтерське проведення операцій,
пов'язаних із власним капіталом підприємства**

№	Зміст операції	Сума, грн	Кореспондуючі рахунки	
			Дебет	Кредит
1	Викуп акцій власної емісії	6 000	451	301
2	Реалізація викуплених акцій	4 320	301	451
3	Сума емісійного доходу	1 120	451	421

Зміст завдання:

1. Виявити характер порушень в бухгалтерському обліку додаткового капіталу та їхній вплив на показники фінансової звітності.

2. Здійснити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень (зазначити, які нормативні документи порушені).

3. Підготувати запис для аудиторського звіту. Оцінити суттєвість допущених помилок та визначити форму аудиторського звіту.

4. Сформулювати рекомендації для керівництва щодо виправлення помилок в бухгалтерському обліку додаткового капіталу.

Завдання 4.3

Вихідні дані:

Під час підтвердження ліквідаційного балансу малого підприємства, яке було створено у вигляді товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ) 02.05.2012 року, аудиторська фірма встановила наступне.

Підприємство засновано трьома фізичними особами, внески яких до статутного капіталу склали:

- перший засновник – 40 тис. грн (вантажний автомобіль);
- другий засновник – 25 тис. грн (офісні меблі);
- третій засновник – 35 тис. грн (будівельно-монтажне обладнання та інструмент).

Разом – 100 тис. грн. Статутний капітал був сплачений повністю на момент реєстрації ТОВ.

Під час реєстрації також були сплачені всі необхідні платежі (за реєстрацію, відкриття поточного рахунку, виготовлення печатки і штамп, юридичні послуги) у сумі 600 грн. Вартість послуг не була відображена в бухгалтерському обліку.

З моменту реєстрації до ліквідації (01.12.2015 р.) ТОВ ніякої діяльності не здійснювало, індексацію балансової вартості основних засобів та нарахування амортизації не проводило.

Підготовлений підприємством ліквідаційний баланс станом на 01.12.2015 р. наведений в табл. 4.4.

Таблиця 4.4

Ліквідаційний баланс ТОВ на 01.12.2015 р.

Актив	Сума, грн	Пасив	Сума, грн
Основні засоби	100 тис. грн	Статутний капітал	100 тис. грн

Зміст завдання:

1. Виявити характер допущених помилок під час складання ліквідаційного балансу підприємства.
2. Зазначити, які нормативні документи були порушені.
3. Оцінити суттєвість виявлених помилок та визначити форму аудиторського звіту.
4. Розробити рекомендації щодо виправлення помилок і порушень.

Завдання 4.4

Вихідні дані:

Під час аудиту фінансової звітності підприємства було встановлено наступне.

Акціонерне товариство у лютому 20XX року отримало 2 комп'ютери безоплатно. В акті приймання-передачі вказано, що первісна вартість основних засобів становить 6 500 грн за одиницю, сума нарахованого зносу – 2 100 грн. Витрати на транспортування техніки на підприємство

склали 200 грн (паливо, заробітна плата водія з нарахуванням єдиного соціального внеску), на професійну підготовку оператора – 350 грн.

В обліку оприбуткування комп'ютерів відображено записом:

Д-т рах.104 К-т рах. 424 – 7 050 грн.

Зміст завдання:

1. Виявити характер порушень в бухгалтерському обліку додаткового капіталу підприємства та визначити їхній вплив на показники фінансової звітності.

2. Здійснити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень (вказати, які нормативні документи порушені).

3. Оцінити суттєвість допущених помилок та визначити форму аудиторського звіту.

4. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень у бухгалтерському обліку підприємства.

Завдання 4.5

Вихідні дані:

Під час проведення аудиту підприємства було встановлено наступне.

Засновниками було створено публічне акціонерне товариство із статутним капіталом 2 млн грн, поділеним на 200 тис. простих акцій номіналом 10 грн за одиницю. Згідно із установчим договором акції розміщені за номіналом з оплатою грошима та майном. За 160 тис. акцій засновники – фізичні особи переказали на рахунок у банку 1,6 млн грн, а за 40 тис. акцій засновники – юридичні особи передали промислове обладнання (для створюваного АТ – це основні засоби 3 групи) ринковою вартістю 400 тис. грн (у т. ч. ПДВ – 66,67 тис. грн). Вартість послуг депозитарію з обслуговування емісії – 100 тис. грн.

Зміст завдання:

1. Виявити характер порушень в бухгалтерському обліку статутного капіталу підприємства та визначити їхній вплив на показники фінансової звітності.

2. Здійснити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень (вказати, які нормативні документи порушені).

3. Оцінити суттєвість допущених помилок та визначити форму аудиторського звіту.

4. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень у бухгалтерському обліку підприємства.

Завдання 4.6

Вихідні дані:

Аудиторська фірма здійснює перевірку достовірності та правомірності формування та змін власного капіталу публічного акціонерного товариства станом на 31.12.20XX року.

Організація і методика аудиту

Зміст завдання:

1. Розробити аудиторські номенклатури для перевірки статутного капіталу підприємства за формою, наведеною в табл. 4.5.

Таблиця 4.5

Перелік аудиторських номенклатур для перевірки статутного капіталу

Характеристика контрольної номенклатури	Призначення інформації	У вираженні		В яких джерелах містяться дані
		натуральному	вартісному	

Завдання 4.7

Вихідні дані:

Аудиторська фірма проводить перевірку власного капіталу акціонерного товариства. Додатковий капітал товариства включає емісійний дохід, дооцінку активів, безоплатно одержані необоротні активи та спеціальні фонди.

Зміст завдання:

1. Скласти програму проведення аудиту (табл. 4.6) додаткового капіталу акціонерного товариства.

2. Вказати для кожної аудиторської процедури період її проведення, необхідні аудиторські докази, робочі документи та виконавців.

Таблиця 4.6

Програма проведення аудиту додаткового капіталу

№	Перелік аудиторських процедур за напрямками аудиту	Період проведення процедур перевірки	Аудиторські докази	Виконавець	Назва робочих документів аудитора	Примітки

Завдання 4.8

Вихідні дані:

Під час аудиту фінансової звітності публічного акціонерного товариства було встановлено, що статутний капітал товариства зареєстрований у розмірі 1,6 млн грн і розділений на 16 000 простих акцій номінальною вартістю 100 грн. Під час первісного розміщення акцій емісійний дохід становив 40 000 грн.

Минулого року підприємство викупило 1 600 власних акцій за ціною 125 грн, які складають на кінець 20X0 року вилучений капітал на суму 200 000 грн.

Додатковий капітал включає також безкоштовно отримані основні засоби, залишковою вартістю 400 000 грн. Капітал у дооцінках включає суму індексації основних засобів – 800 000 грн.

Протягом звітного періоду в товаристві відбулися операції, які впливають на величину і структуру власного капіталу (табл. 4.7).

Таблиця 4.7

Господарські операції за 20X1 рік

№	Зміст операції	Сума, грн
1	Під час підготовки звітності за 20X1 рік знайшли допущену у 20X0 році помилку, яка зменшила чистий прибуток за 2000 рік	
2	Викуплено 1 600 акцій за ціною 112 грн за акцію і повністю їх анульовано	179 200
3	Проведена уцінка раніше дооцінених основних засобів, яка не перевищує раніше проведену дооцінку	160 000
4	Нарахований знос на безоплатно отримані основні засоби	20 000
5	Спрямовано на поповнення резервного капіталу	56 000
6	Прийнято рішення про виплату власникам дивідендів	120 000
7	Реалізовано 1600 акцій, випущених у попередньому році за ціною 125 грн кожна, своїм працівникам за ціною 97 грн за акцію	155 200
8	Прийнято рішення про реінвестування прибутку на збільшення статутного капіталу	40 000
9	Чистий прибуток за 2001 рік	480 000

За даними бухгалтерського обліку вищезазначених операцій товариством було сформовано перший розділ пасиву Балансу станом на 31.12.20X1 рік (табл. 4.8).

Таблиця 4.8

**Витяг з Балансу
(Звіту про фінансовий стан) станом на 31.12.20X1 рік (грн)**

	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
Зареєстрований капітал	1 600 000	1 420 800
Капітал в дооцінках	800 000	640 000
Додатковий капітал	440 000	440 000
Резервний капітал	400 000	456 000
Вилучений капітал	200 000	200 000
Неоплачений капітал	–	–
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	160 000	40 000
Разом за I розділом	3 600 000	3 198 800

Зміст завдання:

1. Виявити характер допущених помилок під час складання I розділу пасиву балансу – «Власний капітал» акціонерного товариства станом на 31.12.20X1 року.
2. Здійснити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень (зазначити, які нормативні документи порушені).
3. За результатами перевірки власного капіталу скласти робочий документ (табл. 4.9).
4. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень у бухгалтерському обліку підприємства.

Таблиця 4.9

**Перевірка правильності відображення
у звітності власного капіталу товариства станом на 31.12.20X1 рік**

Стаття балансу	За даними підприємства, грн	За даними аудитора, грн	Відхилення (+/-), грн коп.	Характер порушення

Завдання 4.9

Вихідні дані:

Під час аудиту встановлено наступне:

1. До статутного фонду новоствореного ТОВ акціонерним товариством було перераховані внесків на суму 15 000 грн та основних засобів на 30 600 грн. У бухгалтерському обліку АТ ці операції відображені так:

Д-т рах. 352 К-т рах. 311 – 15 000;

Д-т рах. 352 К-т рах. 10 – 30 600.

За даними інвентарних карток сума нарахованого зносу за передані основні засоби становить 1005 грн. Витрати на їхнє транспортування (500 грн) були оплачені АТ та віднесені на витрати виробництва.

2. За статутом на підприємстві передбачено створення резервного фонду у розмірі не менш як 25 % статутного фонду, який буде сформований за рахунок щорічних відрахувань – 5 % чистого прибутку. У бухгалтерському обліку на суму створеного резервного фонду в звітному періоді було зроблено запис:

Д-т рах. 92 – К-т рах. 43.

Зміст завдання:

1. Встановити характер допущених порушень та помилок.
2. Зробити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень.
3. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень у бухгалтерському обліку підприємства.

ТЕМА 5. АУДИТОРСЬКА ПЕРЕВІРКА НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ТА ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Мета заняття – засвоїти методику аудиту необоротних активів та фінансових інвестицій; набути практичних навичок щодо планування аудиторської перевірки складових необоротних активів та фінансових інвестицій та формування робочих документів за її результатами.

Ключові терміни і поняття

Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство/ установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Нематеріальні активи – немонетарні активи, які не мають матеріальної форми та можуть бути ідентифіковані.

Інші необоротні матеріальні активи – необоротні активи, які згідно з Планом рахунків не ввійшли до рахунку № 10 «Основні засоби» або виділені зі складу матеріальних запасів, малоцінних і швидкозношуваних предметів (МШП).

Амортизована собівартість фінансової інвестиції – собівартість фінансової інвестиції з урахуванням часткового її списання внаслідок зменшення корисності, яка збільшена (зменшена) на суму накопиченої амортизації дисконту (премії).

Ефективна ставка відсотка – ставка відсотка, що визначається діленням суми річного відсотка та дисконту (або різниці річного відсотка та премії) на середню величину собівартості інвестиції (або зобов'язання) та вартості її погашення.

Метод ефективної ставки відсотка – метод нарахування амортизації дисконту або премії, за яким сума амортизації визначається як різниця між доходом за фіксованою ставкою відсотка і добутком ефективної

ставки та амортизованої вартості на початок періоду, за який нараховується відсоток.

Метод участі в капіталі – метод обліку інвестицій, згідно з яким балансова вартість інвестицій відповідно збільшується або зменшується на суму збільшення або зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування.

Ринкова вартість фінансової інвестиції – сума, яку можна отримати від продажу фінансової інвестиції на активному ринку.

Гудвіл – перевищення вартості придбання над часткою покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів, зобов'язань і непередбачених зобов'язань на дату придбання.

Ідентифіковані активи та зобов'язання – придбані активи та зобов'язання, які на дату придбання відповідають критеріям визнання статей балансу.

Інструмент власного капіталу – контракт, який підтверджує право на частину в активах підприємства, що залишається після вирахування сум за всіма його зобов'язаннями.

Інструмент хеджування – похідний фінансовий інструмент, фінансовий актив або фінансове зобов'язання, справедлива вартість яких і грошові потоки від яких, як очікується, компенсуватимуть зміни справедливої вартості або потоку грошових коштів об'єкта хеджування.

Фінансовий актив – це:

- а) грошові кошти та їхні еквіваленти;
- б) контракт, що надає право отримати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого підприємства;
- в) контракт, що надає право обмінятися фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно вигідних умовах;
- г) інструмент власного капіталу іншого підприємства.

Фінансові інвестиції – активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора.

Фінансовий інструмент – контракт, який одночасно приводить до виникнення (збільшення) фінансового активу в одного підприємства і фінансового зобов'язання або інструмента власного капіталу в іншого.

Хеджування – застосування одного чи декількох інструментів хеджування з метою повної чи часткової компенсації змін справедливої вартості об'єкта хеджування або пов'язаного з ним грошового потоку.

Мета аудиту необоротних активів та фінансових інвестицій полягає у формуванні незалежної професійної думки щодо законності, достовірності, повноти та правильності відображення в обліку та звітності інформації щодо необоротних активів та фінансових інвестицій.

Завданнями аудиту необоротних активів та фінансових інвестицій є:

- перевірка реального існування необоротних активів та цінних паперів на певну дату та наявності права власності на них;
- перевірка правильності визнання, класифікації, оцінки та переоцінки необоротних активів та фінансових інвестицій вимогам прийнятої концептуальної основи;
- встановлення правильності документального оформлення і своєчасного відображення в обліку операцій, пов'язаних із рухом необоротних активів та фінансових інвестицій;
- перевірка наявності контролю за збереженням і ефективним використанням необоротних активів;
- перевірка правильності нарахування зносу необоротних активів;
- встановлення доцільності проведення ремонту необоротних активів та правильності відображення в обліку понесених витрат;
- перевірка правомірності визначення фінансового результату за операціями з необоротними активами та фінансовими інвестиціями;
- підтвердження законності і правильності відображення в обліку операцій з необоротними активами та фінансовими інвестиціями;
- встановлення достовірності та правильності подання інформації щодо необоротних активів та фінансових інвестицій у фінансовій звітності;
- аналіз показників ефективності використання необоротних активів.

Предмет аудиту необоротних активів та фінансових інвестицій – господарські процеси та операції, пов'язані із рухом необоротних активів та фінансових інвестицій, а також відносини, що виникають за такої умови на підприємстві та за його межами.

До об'єктів аудиту необоротних активів та фінансових інвестицій відносяться: групи необоротних активів та цінних паперів, їхня первинна, залишкова, справедлива, ліквідаційна та відновлювальна вартість; документальне оформлення операцій з необоротними активами; порядок оцінки та переоцінки необоротних активів; порядок оцінки фінансових інвестицій на дату балансу; стан оперативного, інвентарного, аналітичного і синтетичного обліку; порядок і метод нарахування зносу необоротних активів; операції з капітального ремонту, модернізації та реконструкції необоротних активів; інформація про порушення ведення обліку, нестачі, зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізії, перевірок, аудиторських звітах, постановках правоохоронних органів.

Законодавчо-нормативне забезпечення аудиту необоротних активів та фінансових інвестицій:

- Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI зі змінами та доповненнями;

- Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV;
- НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73;
- П(С)БО 7 «Основні засоби», Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92;
- П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242;
- П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції», Наказ Міністерства фінансів України від 26.04.2000 р. № 91;
- П(С)БО 13 «Фінансові інструменти», Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.2001 р. № 559;
- П(С)БО 14 «Оренда», Наказ Міністерства фінансів України від 28.07.2000 р. № 181;
- П(С)БО 15 «Дохід», Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290;
- П(С)БО 16 «Витрати», Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318;
- П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств», Наказ Міністерства фінансів України від 07.07.1999 р. № 163;
- Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879;
- Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88;
- План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 зі змінами та доповненнями;
- Облікова політика підприємства.

Інформаційне забезпечення аудиту необоротних активів та фінансових інвестицій:

1. Наказ про облікову політику підприємства.
2. Установчі документи підприємства.
3. Розпорядчі документи підприємства відносно руху необоротних активів.
4. Первинні документи з обліку наявності, руху та використання необоротних активів; договори купівлі-продажу; акти приймання-передачі, введення в експлуатацію, ліквідації, акти списання необоротних активів.
5. Документи попередніх інвентаризацій, аудиторських перевірок, ревізій та інша документація, що узагальнює результати контролю.

6. Регістри аналітичного та синтетичного обліку необоротних активів, що використовуються для відображення операцій з обліку необоротних активів.

7. Звітність.

Контрольні питання

1. У чому полягає мета та завдання аудиту необоротних активів?
2. Якими є основні напрями та об'єкти аудиту необоротних активів?
3. Яке місце займає інвентаризація в процесі аудиту необоротних активів?
4. Охарактеризуйте нормативну базу аудиту необоротних активів.
5. У чому полягає особливість аудиту операцій з основними засобами?
6. Якою є методика аудиту основних засобів?
7. Які особливості аудиту нематеріальних активів ви можете назвати?
8. Отримання відповідей на які питання включає аудит необоротних активів?
9. Визначте основні напрями аудиту нематеріальних активів.
10. У чому полягають особливості аудиту інших необоротних активів?
11. Визначте джерела інформації для формування аудиторських доказів у процесі аудиту нематеріальних активів.
12. Що є інформаційним забезпеченням аудиту основних засобів?
13. Які порушення можуть бути виявлені в процесі аудиту основних засобів?
14. Охарактеризуйте типові порушення в обліку нематеріальних активів.
15. Назвіть джерела інформації для аудиту фінансових інвестицій.
16. Як складається програма аудиту фінансових інвестицій?
17. Які процедури використовує аудитор під час вивчення та оцінювання системи внутрішнього контролю необоротних активів та інвестицій підприємства?
18. Які нормативно-правові документи регламентують здійснення аудиту фінансових інвестицій підприємства?
19. В якій послідовності здійснюється перевірка правильності визначення фінансового результату за фінансовими інвестиціями?
20. Назвіть прийоми, які застосовують під час аудиту фінансових інвестицій.
21. Що може бути доказом ринкової вартості цінних паперів?
22. Визначте основні положення плану аудиту фінансових інвестицій.

Тестові завдання

- 1. Річна інвентаризація основних засобів проводиться:**
 - а) в будь-який час;
 - б) не раніше 1 листопада звітного року;
 - в) не раніше 1 жовтня звітного року;
 - г) не раніше 1 грудня звітного року;

- 2. Метод амортизації основних засобів обирається підприємством:**
 - а) згідно з податковим законодавством;
 - б) самостійно;
 - в) згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність»;
 - г) згідно із вказівками органів державної влади.

- 3. Підприємство встановлює і затверджує метод амортизації, який буде застосовуватися:**
 - а) до закінчення звітного року;
 - б) до складання річної бухгалтерської звітності;
 - в) до початку нового фінансового року;
 - г) після складання річної бухгалтерської звітності.

- 4. Особа, яка очолює інвентаризаційну комісію під час аудиту основних засобів:**
 - а) головний бухгалтер;
 - б) аудитор;
 - в) керівник підприємства;
 - г) головні спеціалісти підприємства.

- 5. Облік необоротних активів ведеться на рахунках бухгалтерського обліку за:**
 - а) ліквідаційною вартістю;
 - б) первісною вартістю;
 - в) залишковою вартістю;
 - г) ринковою вартістю.

- 6. Основний метод перевірки операцій з надходження необоротних активів:**
 - а) вибіркова перевірка;
 - б) інвентаризація;
 - в) суцільна перевірка документів;
 - г) пояснення посадових осіб.

7. Метод перевірки забезпечення, технічного стану та якості ремонту основних засобів:

- а) інвентаризація;
- б) співставлення бухгалтерських операцій;
- в) лабораторний аналіз;
- г) особисті спостереження.

8. Первинним документом, що є підставою для введення в експлуатацію основного засобу, є:

- а) рахунок-фактура на придбання основних засобів;
- б) акт приймання-передачі основних засобів;
- в) картка обліку руху основних засобів;
- г) інвентарна картка.

9. Введення основних засобів в експлуатацію відображається такою проводкою:

- а) дебет 15 кредит 10;
- б) дебет 10 кредит 15;
- в) дебет 15 кредит 631;
- г) дебет 15 кредит 46.

10. Підприємство придбало виробниче обладнання за 300 000 грн, в т. ч. ПДВ 50 000 грн; крім того було витрачено 4 000 грн на доставку і 2 000 грн на монтаж та підготовку до експлуатації. Якою буде первісна вартість цього обладнання?

- а) 250 000 грн;
- б) 256 000 грн;
- в) 306 000 грн;
- г) 300 000 грн.

11. Чи може бути аудитор членом інвентаризаційної комісії під час перевірки збереження необоротних активів?

- а) так;
- б) ні;
- в) може в разі необхідності.

12. Під час відображення в балансі нематеріальних активів аудитор визнає правильною їхню оцінку:

- а) за залишковою вартістю;
- б) за первісною вартістю;
- в) за ринковою вартістю;
- г) за справедливою вартістю.

13. Для підтвердження реальності «існування» необоротних активів використовуються аудиторські докази:

- а) акт приймання-передачі;
- б) товарно-транспортна накладна;
- в) платіжне доручення;
- г) інвентарна картка.

14. Аналіз діючої на підприємстві класифікації засобів праці за терміном використання та вартісним критерієм є методом аудиторської перевірки для підтвердження:

- а) повноти;
- б) вартості;
- в) прав та обов'язків;
- г) відсічення.

15. Під час аудиту основних засобів застосовують:

- а) інвентаризацію;
- б) перерахунок;
- в) підтвердження;
- г) усі відповіді правильні.

16. Твердженням про необоротні активи, щодо яких отримуються аудиторські докази:

- а) доречність;
- б) співставленість;
- в) доступність;
- г) повнота.

17. Для перевірки права власності підприємства на транспортні засоби застосовують:

- а) результати інвентаризації транспортних засобів;
- б) усні твердження продавця транспортних засобів;
- в) документи про реєстрацію транспортних засобів;
- г) документи, що підтверджують їхнє придбання клієнтом.

18. Для перевірки правильності оцінки основних засобів застосовують:

- а) перерахунок оцінки матеріальних активів;
- б) нормативну перевірку облікової політики;
- в) зустрічну перевірку;
- г) усі відповіді правильні.

19. До фінансових інвестицій, що надають право власності, належать:

- а) боргові цінні папери;
- б) довгострокові векселі;
- в) внески до статутного капіталу;
- г) усі відповіді правильні.

20. Фінансові інвестиції в боргові цінні папери в момент погашення відображаються в обліку за:

- а) фактичною собівартістю;
- б) справедливою вартістю;
- в) номінальною вартістю;
- г) амортизованою собівартістю.

21. Аудитор визнає правильним нарахування витрат з оплати послуг депозитарія за рахунок:

- а) рах. 949;
- б) рах. 92;
- в) рах. 431;
- г) рах. 441.

22. Під час відображення продажу цінних паперів за договірними цінами аудитор визнає правильною кореспонденцію рахунків:

- а) Д-т рах. 311, К-т рах. 685;
- б) Д-т рах. 311, К-т рах. 733;
- в) Д-т рах. 377, К-т рах. 441;
- г) Д-т рах. 311, К-т рах. 741.

23. Під час аудиту операцій з фінансовими інвестиціями аудитор повинен впевнитися в тому, що в резерв під знецінення вкладень в цінні папери була внесена сума, що сформувалася внаслідок:

- а) перевищення облікової вартості акцій над їхньою ринковою вартістю;
- б) перевищення ринкової вартості акцій над обліковою;
- в) отримання відсотків за цінними паперами;
- г) правильна відповідь відсутня.

24. Виявлені аудитором під час аудиту фінансових інвестицій помилки та порушення фіксуються в:

- а) аналітичних документах;
- б) робочій документації аудитора;
- в) плані проведення аудиту;
- г) робочій програмі аудиту.

25. Під час організації обліку фінансових інвестицій може виникнути така помилка, як:

- а) виправлення записів в документах без необхідного підґрунтя;
- б) відображення на рахунках бухгалтерського обліку нереальної дебіторської та кредиторської заборгованості;
- в) не оприбуткування та присвоєння грошових коштів, які надійшли;
- г) усі відповіді правильні.

26. Аудитор вважає, що оцінка фінансових інвестицій за ринковою вартістю передбачена:

- а) тільки для акцій, які котуються на фондовій біржі;
- б) для всіх видів цінних паперів;
- в) для всіх акцій;
- г) для боргових цінних паперів.

27. Аудитору слід врахувати, що довгострокові фінансові інвестиції у формі внесків в статутний капітал інших суб'єктів господарювання оцінюються у інвестора:

- а) у розмірі нарахованих грошових коштів;
- б) у розмірі, встановленому установчими документами;
- в) за ринковими цінами;
- г) правильна відповідь відсутня.

28. Типовими помилками, які зустрічаються під час аудиту фінансових інвестицій є:

- а) до вартості цінних паперів додаються витрати, безпосередньо не пов'язані з їх придбанням;
- б) наявність документального підтвердження надходження цінних паперів;
- в) відображення в обліку збільшення номінальної вартості цінних паперів;
- г) під час придбання цінних паперів у фізичних осіб надання відомостей у фіскальну службу про отримання ними доходу від реалізації цінних паперів.

Практичні ситуації

Завдання 5.1

Вихідні дані:

В процесі проведення аудиту основних засобів ПАТ «Прогрес» були виявлені такі операції:

1. Підприємство придбало за грошові кошти виробниче обладнання. Покупна вартість складала 25 200 грн, в т.ч. ПДВ 4 200 грн. Витрати на доставку – 78 грн, в т.ч. ПДВ – 13 грн; витрати на відрядження, пов'язане із придбанням обладнання – 320 грн.

У бухгалтерському обліку підприємства господарська операція була відображена такими записами (в грн), які наведено в табл. 5.1:

Таблиця 5.1

**Бухгалтерське проведення
господарських операцій за звітний період**

№	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Дебет	Кредит	
1	152	631	25 200
2	641	631	4 200
3	631	311	78
4	631	311	25 200
5	23	372	320

2. Під час капітального будівництва виробничого приміщення в ПАТ «Зоря» було використано будівельних матеріалів на суму 24 000 грн, в т.ч. ПДВ. Витрати на оплату праці працівників склали (без відрахувань) 2 000 грн; на оплату монтажних робіт – 3 600 грн, в т.ч. ПДВ 600 грн; на державну реєстрацію – 200 грн, страхування ризиків – 960 грн.

У бухгалтерському обліку підприємства господарська операція була відображена такими записами (в грн), які наведено в табл. 5.2:

Таблиця 5.2

**Бухгалтерське проведення
господарських операцій за звітний період**

№	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Дебет	Кредит	
1	205	631	20 000
2	641	631	4 000
3	151	205	20 000
4	151	661, 65	2 000
5	151	631	3 600
6	641	631	600
7	151	685	200
8	151	655	960
9	103	151	25 000

Організація і методика аудиту

Зміст завдання:

1. Скласти програму проведення аудиту основних засобів (табл. 5.3).
2. Встановити характер допущених помилок та порушень в бухгалтерському обліку.
3. Зробити нормативно-правове обґрунтування встановлених порушень.
4. Скласти робочі документи аудитора (табл. 5.4 та 5.5).
5. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень у бухгалтерському обліку підприємства.

Таблиця 5.3

Програма проведення аудиту основних засобів

№	Мета і завдання аудиту	Методи і процедури аудиту	Аудиторські докази	Терміни виконання	Виконавці	Примітки

Таблиця 5.4

Перевірка правильності відображення в обліку операцій з основними засобами

№	Зміст операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Примітки
		Дебет	Кредит	Сума, грн коп.	Дебет	Кредит	Сума, грн коп.	

Таблиця 5.5

Перелік виявлених помилок і порушень під час аудиту основних засобів

№	Первинний документ, обліковий регістр				Характер порушення
	Найменування	№ з/п	дата, період	сума	

Завдання 5.2

Вихідні дані:

Під час аудиту основних засобів ПАТ «Надія» було встановлено наступне:

1. Товариство у звітному періоді здійснило заміну деталей на вантажному автомобілі, що використовується для транспортування готової продукції. Частина знятих деталей оприбуткована на суму 120 грн

і продана в цьому ж звітному періоді за ціною 180 грн (в т.ч. ПДВ). Вартість заміненних запасних частин становила 450 грн.

У бухгалтерському обліку підприємства господарська операція була відображена такими записами (в грн), які наведено в табл. 5.6:

Таблиця 5.6

Бухгалтерське проведення господарських операцій за звітний період

№	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Дебет	Кредит	
1	93	207	450
2	207	719	180
3	361	712	180
4	943	207	180
5	712	791	150
6	719	791	120
7	791	93	450

2. Внаслідок несправності електромережі в будівлі магазину в звітному періоді сталася пожежа. За висновком відповідних органів подальша експлуатація будівлі неможлива. Будівля підлягає зносу. Винна особа не встановлена і судом у позові відмовлено. На момент ліквідації первісна вартість будівлі становила 100 000 грн, знос 1 700 грн, балансова вартість 98 300 грн.

Бухгалтерські записи, оформлені підприємством, представлені в табл. 5.7.

Таблиця 5.7

Бухгалтерське проведення господарських операцій за звітний період

№	Зміст операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн коп.
		Дебет	Кредит	
1	Списано знос, нарахований за час експлуатації будівлі	131	101	1 700
2	Відображено втрати, пов'язані із пожежею	947	101	98 300
3	Зарахована сума нестачі на позабалансовий рахунок	072	–	98 300
4	Корегування податкового кредиту з ПДВ (метод червоного сторно)	641	644	19 600
5	Списання суми ПДВ	947	644	19 660
6	Списано на фінансові результати	791	947	98 300
7	Списана сума нестачі із позабалансового рахунку	–	072	98 300

Організація і методика аудиту

Зміст завдання:

1. Скласти програму проведення аудиту основних засобів (табл. 5.8).
2. Встановити характер допущених помилок та порушень в бухгалтерському обліку.
3. Зробити нормативно-правове обґрунтування встановлених порушень.
4. Скласти робочі документи аудитора (табл. 5.9 та 5.10).
5. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень у бухгалтерському обліку підприємства.

Таблиця 5.8

Програма проведення аудиту основних засобів

№	Мета і завдання аудиту	Методи і процедури аудиту	Аудиторські докази	Терміни виконання	Виконавці	Примітки

Таблиця 5.9

Перевірка правильності відображення в обліку операцій з основними засобами

№	Зміст операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Примітки
		Дебет	Кредит	Сума, грн коп.	Дебет	Кредит	Сума, грн коп.	

Таблиця 5.10

Перелік виявлених помилок і порушень під час аудиту основних засобів

№	Первинний документ, обліковий регістр				Характер порушення
	Найменування	№ з/п	дата, період	сума	

Завдання 5.3

Вихідні дані:

Аудитору для перевірки операцій з основними засобами за 2015 рік подана наступна інформація:

На підприємстві було проведено модернізацію комп'ютера, яким користується головний бухгалтер підприємства (проведено заміну материнської плати на плату більшої потужності та процесора на новішу модель, в результаті очікуваний термін експлуатації збільшено на 1 рік). Вартість нової придбаної плати склала 5 100 грн (в т.ч. ПДВ), процесора 9 150 грн (в т.ч. ПДВ). Материнську плату придбано у

підприємства, яке здійснювало її встановлення. За встановлення сплачено 1 200 грн (в т.ч. ПДВ). В обліку здійснено такі записи, які наведено в табл. 5.11.

Таблиця 5.11

**Бухгалтерське проведення
господарських операцій за звітний період**

№	Зміст операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
1	Придбано материнську плату та процесор у постачальника	207	631	14 250
2	Відображено суму ПДВ	641	631	2 375
3	Списано материнську плату та процесор для встановлення	23	207	14 250
4	Здійснено заміну плати та процесора постачальником	23	631	1 000
5	Відображено суму ПДВ по наданим послугам	641	631	200
6	Перераховано кошти постачальнику за обладнання та встановлення	631	311	15 450

Зміст завдання:

1. Перевірити правильність облікових рішень щодо відображення в обліку операції з модернізації основного засобу (табл. 5.12).

2. Визначити, які методи доцільно застосовувати під час проведення аудиторської перевірки операцій з основними засобами, щоб встановити наступне: повноту списання витрат на модернізацію; достовірність розрахунків із постачальниками і підрядниками; правильність відображення операцій з основними засобами на рахунках фінансового обліку.

3. Узагальнити результати аудиту, скласти робочий документ аудитора і аудиторський звіт.

4. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень у бухгалтерському обліку підприємства.

Таблиця 5.12

**Перевірка правильності відображення
в обліку операцій з основними засобами**

№	Зміст операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Відхилення
		Дебет	Кредит	Сума, грн	Дебет	Кредит	Сума, грн	

Завдання 5.4

Вихідні дані:

Під час перевірки аудитором встановлено наступне:

Аудиторська фірма здійснює аудит операцій з основними засобами акціонерного товариства «Промінь». Під час перевірки було встановлено наступне:

а) витрати по капітальним вкладенням відносяться на рахунки такими записами, які наведені в табл. 5.13:

Таблиця 5.13

**Бухгалтерське проведення
господарських операцій за звітний період**

№	Зміст операцій	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
1	Надходження основних засобів на підприємство	152	631	12 000
2	Оприбуткування основних засобів	10	40	12 000
3	Відрахування на оплату рахунка постачальника основних засобів	631	601	12 000

б) витрати на придбання основних засобів належать до накладних витрат;

в) придбані об'єкти актами прийому-передачі не оформлюються;

г) придбане обладнання декілька місяців знаходиться на складі у ящиках без встановлення.

Зміст завдання:

1. Встановити характер допущених помилок та порушень.
2. Зробити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень.
3. Скласти робочі документи аудитора (табл. 5.14).
4. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень у бухгалтерському обліку підприємства.

Таблиця 5.14

**Перевірка правильності відображення
в обліку операцій з основними засобами**

№	Зміст операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Відхилення
		Дебет	Кредит	Сума, грн	Дебет	Кредит	Сума, грн	

Завдання 5.5

Вихідні дані:

В процесі аудиту фінансової звітності ПрАТ «Веселка» була здійснена перевірка правильності відображення вартості фінансових інвестицій

у бухгалтерському обліку. На запит аудитора головним бухгалтером ПрАТ надана інформація щодо наявності акцій, внесків до статутного капіталу інших підприємств та простих векселів станом на 31.12.2016 р. (табл. 5.15 та табл. 5.16). Об'єкти інвестування ПрАТ «Веселка» не є учасниками фондового ринку.

Таблиця 5.15

**Інформація щодо наявності простих векселів,
що підлягають реалізації, станом на 31.12.2016 р.**

№	Тип векселя	Найменування векселедавця	№ векселя	Дата видачі	Дата придбання	Дата погашення не раніше	Балансова вартість векселя, тис. грн
1	Простий	ТОВ «Автотранс»	AA3813965	20.10.10	06.11.10	1.03.18	38 000,0
2	Простий	ТОВ «Сандора»	AA0453150	10.03.09	06.11.11	1.01.18	25 000,0
3	Простий	ТОВ «Граніт»	AA2165967	12.05.10	26.06.12	18.04.20	18 000,0
4	Простий	ТОВ «Магнолія»	AA0685732	25.08.09	15.09.12	1.02.20	33 500,0
Разом							114 500,0

Таблиця 5.16

Довідка щодо наявності акцій та внесків до статутного капіталу інших підприємств станом на 31.12.2016 р.

Форма інвестування	Об'єкт інвестування	Дата інвестування	Вартість придбання, грн	Балансова вартість, грн
Прості акції	ПАТ «Арма»	10.06.2011	550 000,00	550 000,00
Прості акції	ПрАТ «Промінь»	20.11.2012	15 000,00	15 000,00
Внесок до статутного капіталу	ТОВ «Фенікс»	06.09.2010	85 000,00	85 000,00
Разом			650 000,00	650 000,00

Зміст завдання:

1. Встановити характер допущених порушень в бухгалтерському обліку фінансових інвестицій.
2. Зробити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень.
3. Скласти робочі документи аудитора (табл. 5.17).

Таблиця 5.17

**Перевірка правильності визначення
вартості фінансових інвестицій на 31.12.2016 р.**

Форма інвестування	Об'єкт інвестування	Дата інвестування	Собівартість інвестицій, грн, коп.	Справедлива вартість інвестицій, грн, коп.		Примітки
				за даними обліку	за даними аудитора	

Завдання 5.6

Вихідні дані:

В процесі аудиторської перевірки господарських операцій з фінансовими інвестиціями в 20XX р. аудитор виявив наступне. Підприємство, що перевіряється ПАТ «Лада» придбало 05.01.20XX р. 100 одиниць 20 % – відсоткових облігацій ПрАТ «ЮТЕК» за 55 000 грн. Номінальна вартість придбаних облігацій дорівнює 60000 грн. Облігації будуть погашені через 4 роки. Виплата відсотків передбачена щорічно в кінці року. На дату складання балансу – 31.12.20XX р. вартість придбаних облігацій була визначена в розмірі 56 943 грн. Бухгалтером ПАТ «Лада» було здійснено проведення операцій, пов'язаних із придбання облігацій (операції відображені записами в табл. 5.18).

Таблиця 5.18

**Кореспонденція рахунків за операціями
з фінансовими інвестиціями за 20XX рік**

№	Зміст операцій	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
1	Перераховано ПрАТ «ЮТЕК» за 100 облігацій	333	311	55 000
2	Отримано облігації від ПрАТ «ЮТЕК»	142	333	55 000
3	Нараховані відсотки за облігаціями	372	732	12 000
4	Списана сума дисконту за 20XXр.	142	732	1 073

Зміст завдання:

1. Встановити характер допущених помилок та порушень у визначенні балансової вартості облігацій та відображенні їх в обліку та звітності.
2. Зробити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень.
3. Скласти робочі документи аудитора (табл. 5.19).
4. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень у бухгалтерському обліку підприємства.

**Перевірка правильності відображення
в бухгалтерському обліку операцій з фінансовими інвестиціями**

Дата	Первинний документ	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Примітки
		Дебет	Кредит	Сума, грн	Дебет	Кредит	Сума, грн	

ТЕМА 6. КОНТРОЛЬ АУДИТОРОМ ГРОШОВИХ КОШТІВ І ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Мета заняття – засвоєння теоретичних засад аудиту касових операцій, готівкового обігу та дебіторської заборгованості, а також набуття практичних навичок щодо організації та проведення аудиторської перевірки грошових коштів, дебіторської заборгованості та документального оформлення її результатів.

Ключові терміни і поняття

Грошові кошти (гроші) – готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання.

Еквіваленти грошових коштів (грошей) – короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються в певні суми грошей і характеризуються ризиком зміни вартості.

Негрошові операції – операції, які не потребують використання грошей та їхніх еквівалентів.

Рух грошових коштів – надходження і вибуття грошей та їхніх еквівалентів.

Дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

Поточна дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу, або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Безнадійна дебіторська заборгованість – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником, або за якою минув строк позивної давності.

Дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їхніх еквівалентів або інших активів.

Сумнівний борг – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує непевненість її погашення боржником.

Чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості – сума поточної дебіторської заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів.

Мета аудиту грошових коштів – підтвердження повноти, достовірності, законності та правильності відображення в обліку та фінансовій звітності інформації про наявність та рух грошових коштів та розрахунків із дебіторами.

Основні завдання аудиту грошових коштів і дебіторської заборгованості:

- підтвердження реального існування грошових коштів на відповідних рахунках підприємства;
- перевірка стану збереження готівки та інших грошових документів в касі;
- перевірка відповідності документального оформлення руху грошових коштів, ведення касової книги та книги реєстрації грошових документів вимогам нормативних документів;
- перевірка своєчасності та повноти оприбуткування грошових коштів та законності їхнього витрачання;
- оцінка стану синтетичного та аналітичного обліку грошових коштів та розрахунків із дебіторами;
- перевірка правильності відображення в бухгалтерському обліку та звітності операцій з грошовими коштами та розрахунків із дебіторами;
- перевірка законності виникнення дебіторської заборгованості підприємства;
- контроль своєчасності погашення дебіторської заборгованості;
- аналіз доцільності заходів щодо ліквідації причин, які спричинили прострочену дебіторську заборгованість.

Предмет аудиту грошових коштів – господарські процеси та операції, пов'язані з рухом грошових коштів та розрахунками підприємства із дебіторами, а також відносини, що виникають за такої умови на підприємстві та за його межами.

Об'єкти аудиту операцій з грошовими коштами:

- відповідні елементи облікової політики підприємства (порядок проведення інвентаризації грошових коштів та дебіторської заборгованості; форми бланків документів та реєстрів з обліку грошових коштів та дебіторської заборгованості, порядок укладання договору про повну матеріальну відповідальність, терміни подання документів до бухгалтерії для пред'явлення рахунків);
- операції з обліку готівки, грошових документів, коштів на рахунках в банку, з покупцями, замовниками, підзвітними особами;
- записи в регістрах обліку та звітності;
- інформація про порушення ведення обліку, нестачі, зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізії, перевірок, висновках аудиторів, постановках правоохоронних органів.

Законодавчо-нормативне забезпечення аудиту грошових коштів та дебіторської заборгованості:

- Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р. № 3125-XII
- Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV
- Указ Президента України «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки» від 12.06.1995 р. № 436/95
- Постанова правління Національного банку України «Про затвердження Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах» від 12.11.2003 р. № 492
- Постанова Національного банку України «Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті» від 21.01.2004 р. № 22
- Постанова Національного банку України «Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні» від 15.12.2004 р. № 637
- Постанова Національного банку України «Про встановлення граничної суми розрахунків готівкою» від 06.06.2013 р. № 210
- НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73;
- П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»;
- П(С)БО 15 «Дохід»;
- П(С)БО 16 «Витрати».

Джерела інформації для аудиту грошових коштів та дебіторської заборгованості:

1. Первинні документи – договори, рахунки-фактури, накладні, прибуткові і видаткові касові ордери, журнал реєстрації прибуткових та видаткових касових ордерів, квитанції на внесок готівки до банку або на оплату послуг інших організацій, розрахунково-платіжні та платіжні відомості на виплату заробітної плати, відпускних, матеріальної допомоги та інших виплат працівникам, трудові угоди на виконання і оплату певних робіт, акти інвентаризації готівки в касі, договори про матеріальну відповідальність з особами, які ведуть касові операції, виписки банків з рахунків підприємства, авансові звіти, грошові чеки, обява на внесення готівки, розрахункова квитанція, платіжне доручення, інші документи.
2. Регістри аналітичного та синтетичного обліку руху грошових коштів в касі, на рахунках в банку та розрахунків з дебіторами: касова книга, звіти касира, журнали № 1 та № 3 і відомості до них, Головна книга.

3. Матеріали внутрішнього аудиту, висновки експертів, акти й довідки попередніх ревізій, аудиторські звіти.
4. Річна та квартальна звітність.

Контрольні питання

1. У чому полягає мета аудиту операцій з грошовими коштами?
2. Якими є основні напрямки аудиту грошових коштів в касі підприємства?
3. У чому полягають особливості аудиту грошових коштів на рахунках в банках?
4. Вкажіть основні завдання аудиту касових операцій та готівкового обігу.
5. За якими критеріями здійснюється аудит операцій з грошовими коштами?
6. Виходячи з мети аудиту грошових коштів, необхідно визначити його об'єкти.
7. Охарактеризуйте етапи проведення аудиту касових операцій.
8. Назвіть аудиторські процедури щодо перевірки операцій з грошовими коштами на поточних рахунках підприємства.
9. Розкрийте методику проведення інвентаризації каси під час здійснення аудиту.
10. На підставі яких даних здійснюється перевірка готівкових операцій?
11. За якими напрямками проводиться аудиторська перевірка дотримання підприємствами касової дисципліни?
12. Які основні обмеження повинні бути враховані під час перевірки операцій з готівковими та безготівковими грошовими коштами?
13. Які законодавчо-нормативні документи регулюють аудит грошових коштів?
14. Вкажіть типові порушення, що зустрічаються під час аудиту грошових коштів.
15. Визначте порядок використання джерел інформації для аудиту касових операцій.
16. Які методичні прийоми застосовуються під час аудиту касових операцій?
17. Назвіть мету та завдання аудиту дебіторської заборгованості підприємства.
18. Визначте порядок складання та зміст програми аудиту дебіторської заборгованості підприємства.
19. Які особливості аудиту розрахунків із підзвітними особами?
20. Назвіть найтипівіші помилки та факти шахрайства щодо розрахунків із дебіторами.

Тестові завдання

1. Під час інвентаризації каси виявлено велику нестачу. Аудитор повинен:

- а) відмовитись від надання висновку;
- б) дати негативний висновок;
- в) передати матеріали в правоохоронні органи;
- г) оцінити суттєвість статті і зробити висновок.

2. Яку облікову документацію використовують під час аудиторської перевірки касових операцій?

- а) касові звіти, прибуткові та видаткові касові ордери, журнал-ордер та відомість по рахунку 30 «Каса» та виписки банку;
- б) касові звіти, касові ордери і виписки банку;
- в) журнал-ордер і відомість по рахунку 30 «Каса» та виписку банку;
- г) касові звіти і виписки банку.

3. Які документи слід використовувати під час аудиту зарахування коштів на поточний рахунок в банку?

- а) виписки банку;
- б) касові звіти;
- в) дані аналітичного і синтетичного обліку;
- г) усі відповіді правильні.

4. Чи необхідно під час аудиту касових операцій організувати проведення інвентаризації коштів у касі, якщо вона не проводилася протягом року?

- а) ні;
- б) так;
- в) достатньо здійснити обстеження стану збереження коштів;
- г) необхідно доручити головному бухгалтеру підприємства провести інвентаризацію коштів у касі в наступному році.

5. Для досягнення мети аудиторської перевірки «Права та обов'язки» використовуються методи:

- а) інвентаризація;
- б) бухгалтерський аналіз;
- в) нормативна перевірка;
- г) аналіз руху грошових коштів.

6. виправлення помилок у касових документах:

- а) допускається з використанням коректурного способу;
- б) допускаються лише обумовлені виправлення;
- в) допускаються способом «червоного сторно»;
- г) не допускаються.

7. В ході аудиту каси ТОВ «Гермес» виявлено, що з виручки від реалізації великої рогатої худоби була виплачена заробітна плата в сумі 1 250 грн, але господарство має податкову заборгованість на суму 6 000 грн. В якому розмірі буде сплачено штраф?

- а) 7 250 грн;
- б) штраф не передбачено;
- в) 1 250 грн;
- г) 6 000 грн.

8. За перевищення встановлених строків використання вида-ної під звіт готівки, штраф у розмірі:

- а) виданих під звіт сум;
- б) 20 % виданих під звіт сум;
- в) 25 % виданих під звіт сум;
- г) 50 % виданих під звіт сум.

9. У процесі аудиту касові документи розглядаються в хронологічному порядку на:

- а) великих підприємств;
- б) колективних підприємств;
- в) приватних підприємств;
- г) малих підприємств.

10. Поточний контроль за правильним веденням касової книги здійснює:

- а) касир;
- б) керівник;
- в) головний бухгалтер;
- г) бухгалтер.

11. У процесі зустрічних перевірок банківських операцій проводять зіставлення виписок банку з:

- а) звітними даними;
- б) документами підприємства-партнера;
- в) первинними документами;
- г) документами за минулі періоди.

12. В ході аудиту касових операцій виявлено перевищення ліміту залишку готівки в касі на суму: 04.08 – 36 грн; 07.08 – 121 грн; 9.08 – 47 грн. У якому розмірі буде нарахований штраф?

- а) 204 грн;
- б) 408 грн;
- в) 1 020 грн;
- г) 1 02 грн.

13. Найбільші аудиторські ризики становлять на виробничому підприємстві:

- а) організація виробництва, трудова і технологічна дисципліна на підприємстві;
- б) облік витрат виробництва і калькуляційні розрахунки з визначення собівартості продукції;
- в) операції з готівковими грошовими коштами;
- г) стан організації економічного аналізу.

14. Найбільш достовірним доказом для підтвердження повноти обліку коштів є:

- а) аналіз руху грошових коштів, проведений аудитором;
- б) інформація, отримана від співробітників підприємства;
- в) інвентаризація;
- г) вибіркова перевірка прибуткових та видаткових документів.

15. Аудит грошових коштів починають з перевірки:

- а) касових операцій;
- б) коштів на поточному рахунку;
- в) цінних паперів;
- г) наявності готівки в касі.

16. Для аудиту дебіторської заборгованості, яка відображена в балансі, найбільш за інші, критичним буде твердження стосовно:

- а) повноти;
- б) наявності та оцінки;
- в) прав і обов'язків;
- г) відповідності діючому законодавству.

17. Реальність розрахунків із покупцями перевіряється:

- а) визначенням простроченої дебіторської заборгованості;
- б) вивченням стану записів у реєстрах синтетичного та аналітичного обліку розрахунків із покупцями;
- в) звіркою записів у Головній книзі з книгами і журналами аналітичного обліку і актами звірки з покупцями;
- г) шляхом інвентаризації розрахунків.

18. Початком перевірки підзвітних сум є:

- а) визначення залишку коштів на поточному рахунку;
- б) визначення залишку коштів у касі;
- в) визначення залишку коштів і в касі, і на поточному рахунку.

19. Перед аудитором під час перевірки розрахунків із підзвітними особами стоять завдання:

- а) визначення правильності надання та розкриття;
- б) з'ясування достовірності оцінки;
- в) встановлення реальності існування зобов'язань підзвітних осіб;
- г) визначення законності та повноти відображення в обліку.

20. Яким доказам аудитор надає перевагу під час підтвердження залишків на поточному рахунку підприємства?

- а) усним повідомленням керівництва;
- б) документам бухгалтерського обліку підприємства;
- в) випискам банку;
- г) результатам власної зустрічної перевірки документів.

21. Поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги включається до валюти балансу за:

- а) первісною вартістю;
- б) сумою резерву сумнівних боргів;
- в) чистою реалізаційною вартістю;
- г) залишковою вартістю.

22. Створення резерву сумнівних боргів відбувається виходячи з:

- а) аналізу фінансового стану підприємства;
- б) платоспроможності одного з дебіторів;
- в) платоспроможності окремих дебіторів;
- г) правильної відповіді не запропоновано.

23. Інвентаризація розрахунків з дебіторами проводиться:

- а) один раз на півріччя;
- б) два рази на місяць;
- в) один раз на рік;
- г) один раз на місяць.

24. Під час аудиторської перевірки розрахунків із підзвітними особами аудитор повинен використовувати в якості аудиторських доказів:

- а) протоколи загальних зборів акціонерів;
- б) накази директора;

- в) довідки бухгалтерії;
- г) протоколи засідання ради директорів.

25. Для підтвердження точності обліку розрахунків із підвітними особами найбільш достовірними доказами є:

- а) результати інвентаризації;
- б) інформація, отримана від співробітників підприємства;
- в) результати аналізу авансових звітів, що виконав аудитор;
- г) правильної відповіді не запропоновано.

26. Списана з балансу безнадійна дебіторська заборгованість повинна знаходитися на обліку за балансом:

- а) 5 років;
- б) до отримання повідомлення від правоохоронних органів про припинення справи про розшук боржника;
- в) 3 роки;
- г) 1 рік.

Практичні завдання

Завдання 6.1

Вихідні дані:

Перевірка фактичної наявності грошових коштів, які знаходяться в касі кондитерської фабрики (кількість працівників – 97 осіб) станом на 5 січня 2016 року, проводилась аудитором на замовлення керівництва фабрики «Домінік» у присутності головного бухгалтера фабрики Іванова А. М.

Касиром Поліщук А. А. на вимогу аудитора представлені:

1. Готівка в сумі 2 203 грн (ліміт залишку у касі 1 100 грн).
2. Поштові картки та марки (належать канцелярії) – 110 грн.
3. Профспілкові путівки (належать профкому, але знаходяться в касі на відповідальному зберіганні), зокрема:
 - а. Туристичні путівки в санаторій «Оберіг» у кількості 3 шт. на суму 11 200 грн.
 - б. Путівки в будинок відпочинку «Спалах» у кількості 10 шт. на суму 20 100 грн.
 - в. Путівки в санаторій «Трускавець» у кількості 2 шт. на суму 12 400 грн.
4. Проїзні квитки на січень 2016 року (на замовлення відділу збуту) – 225 грн.

5. Розписка начальника адміністративно-господарського відділу Ушакова В. І. від 26 грудня 2015 року про отримання в рахунок заробітної плати за січень 300 грн.

6. Розписка інженера відділу постачання Кузнецова А. П. від 27 грудня 2015 року про отримання в рахунок виплати за січень і лютий 2016 року заробітної плати у зв'язку із важким матеріальним становищем в сумі 5 250 грн.

Підписи директора і головного бухгалтера на видачу грошей за пунктами 5 та 6 відсутні.

Останній звіт касира складено 3 січня 2016 року, на момент перевірки операції каси підтверджені такими документами:

1. Прибутковий касовий ордер № 13 від 01.01.2016 р. (повернення Петровим П. А. невикористаної підзвітної суми) – 45 грн.

2. Прибутковий касовий ордер № 14 від 04.01.2016 р. (за чеком № 125634 на заробітну плату) – 7 200 грн.

3. Видатковий касовий ордер № 25 від 04.01.2016 р. (під звіт начальнику АГЧ Хоменку Є. М. на господарські потреби) – 350 грн.

4. Видатковий касовий ордер № 26 від 04.01.2016 р. (за відомостями видачі заробітної плати робітникам) – 9 250 грн.

За даними бухгалтерського обліку на дату перевірки профкому належать путівки до санаторіїв, будинків відпочинку, туристичні путівки в кількості 15 штук на суму 43 700 грн.

Касова книга одна, завірена підписом касира й закріплена печаткою, записи в книзі проводяться в міру одержання або видачі грошей. Щомісяця касир складає звіт і подає його в бухгалтерію.

Зміст завдання:

1. Встановити характер допущених порушень та помилок.
2. Зробити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень.
3. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень у бухгалтерському обліку підприємства.

Завдання 6.2

Вихідні дані:

Під час аудиту встановлено наступне:

Підприємство отримало від постачальника матеріалів на суму 18000 грн, у тому числі ПДВ – 3 000 грн після попередньої оплати. Під час приймання матеріалів встановлено їхню недостачу на 1 000 грн без ПДВ, з якої 120 грн списується у межах норм природного убутку; на суму 750 грн висунуто претензію постачальників; 130 грн списується на осіб, що супроводжували вантаж. У бухгалтерському обліку підприємства було здійснено такі записи, які показано в табл. 6.1:

**Бухгалтерське проведення
господарських операцій за звітний період**

№	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Дебет	Кредит	
1	631	311	18 000
2	947	20	120
3	20	631	17 000
4	644	631	3 400
5	947	631	130
6	375	947	130
7	94	375	130

Зміст завдання:

1. Встановити характер припущених порушень та помилок.
2. Зробити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень.
3. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень у бухгалтерському обліку підприємства.

Завдання 6.3

Вихідні дані:

Під час аудиту встановлено наступне:

Підприємством 17.04.2012 р. за чеком № 042428 було отримано 1 200 грн на виплату заробітної плати, 100 грн – на господарські потреби, 150 грн – на відрядження. На підставі розрахункових відомостей на виплату заробітної плати списано:

- 17.04. – 650 грн;
- 18.04. – 200 грн;
- 20.04. – 300 грн.

За даними видаткових касових ордерів 17.04. було видано на відрядження 200 грн, 18.04. на господарські потреби – 100 грн.

Зміст завдання:

1. Встановити характер припущених порушень.
2. Зробити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень.
3. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень у бухгалтерському обліку підприємства.

Завдання 6.4

Вихідні дані:

Аудиторська фірма здійснює аудит касових і розрахункових операцій ТОВ «Заказ». Під час ревізії каси ТОВ, яка відбувалась в

присутності головного бухгалтера Воробйової Н. К. і касира Волкової Л. Д. 03.04.20XX р. було встановлено:

- а) готівки на суму 185 000 грн;
- б) марок державного мита на суму 152 грн;
- в) путівок у санаторій (Карпати) на суму 10 400 грн (2 шт.);
- г) відомість № 5 на виплату заробітної плати на суму 410 000 грн за якою виплачено 310 000 грн. Термін виплати заробітної плати за неї зі 02–04.04.20XX р.

Під час ревізії була виявлена розписка економіста Сімонова М. І. 28.03.20XX р. про отримання ним з каси 500 грн на термін до 10.04.20XX р.

За даними бухгалтерського обліку рахується: готівка на суму 123 000 грн марок державного мита на 150 грн та 1 санаторна путівка на суму 5 200 грн.

Готівка та документи зберігаються у металевій шафі у бухгалтерії, ізолюваного приміщення для каси немає. Зобов'язання касира не складені.

Зміст завдання:

- 1. Скласти акт ревізії каси (форма додається нижче).
- 2. Зробити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень.
- 3. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень у бухгалтерському обліку підприємства.

<p>Акт Про перевірку каси</p> <p>м. _____ « ____ » _____ 20__ р.</p> <p>Мною, аудитором _____, проведена перевірка (ПІБ) каси _____ (назва підприємства)</p> <p>Інвентаризація проводилася за участю касира _____ (ПІБ) та головного бухгалтера _____ (ПІБ)</p> <p>Встановлено:</p> <p>1. Гроші готівкою _____</p> <p>2. Залишок готівки на « ____ » _____ 20__ р.</p> <p>3. Надійшло грошей в касу згідно прибуткових касових ордерів № ____ від « ____ » _____ 20__ р. на суму _____</p> <p>4. Видано з каси згідно видаткових касових ордерів № ____ від « ____ » _____ 20__ р. на суму _____</p>
--

Завдання 6.5

Вихідні дані:

Використання отриманих з банку грошей за цільовим призначенням, своєчасність та повнота їхнього оприбуткування до каси та здача грошей до банку перевіряються шляхом складання таблиці 6.2.

Таблиця 6.2

Перевірка відповідності використання готівкових коштів

Номер та дата чеку	Отримано з банку та інших джерел			Витрачено та повернено до банку	
	Дата, № ПКО	Сума, грн	Призначення грошей, зазначене у чеку	На які цілі виплачені гроші	№ та дата ПКО
124 026 від 02.03	№ 3 від 02.03.	102 300	з/пл – 99 000 відрядження – 2 000 госп.витрати – 1 300	видача з/пл – 95 000 відрядження – 2 500 госп. витрати – 2 800	№ 4 від 06.03. № 5 – 12 від 06.03. № 3 – 15 від 06.03
	№ 4 від 02.03.	2 200	плата за комунальні послуги – 1 000 плата за продані матеріали – 1 200	здано до банку – 2000 (депонована з/пл) залишилось у касі на 07.03 – 1 200 000	№ 16 від 06.03.

Зміст завдання:

1. Перевірити дотримання касової дисципліни на підприємстві.
2. Зробити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень.
3. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень у бухгалтерському обліку підприємства.

Завдання 6.6

Вихідні дані:

За видатковим касовим ордером № 200 від 24.03.20XX виплачено громадянину Сидоренко А. А. 1 500 грн за ремонтні роботи на складі фірми. У пред'явленому рахунку зазначені: номер паспорту Сидоренко А. А.; дата; характер виконаної роботи; сума 500 грн та підпис пред'явника рахунку. Інших даних у рахунку немає. Розпорядження про виплату грошей підписано директором фірми Козловим А. А.

Зміст завдання:

1. Встановити характер допущених порушень та помилок.
2. Зробити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень.
3. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень у бухгалтерському обліку підприємства.

Завдання 6.7

Вихідні дані:

Під час аудиторської перевірки готівкового обігу ПАТ «Імпульс» за жовтень звітного року була отримана наступна інформація. Ліміт залишку готівки в касі товариства складає 3 250 грн. Залишки готівки в касі по дням місяця, що перевіряється, наведені в табл. 6.3.

Таблиця 6.3

Залишки грошових коштів в касі товариства

Дні місяця	01.10.	02.10.	03.10.	04.10.	05.10.	06.10.	07.10.	08.10.	09.10.	10.10.	13.10.
Показник											
Залишок готівки в касі, грн коп.	2 085	2 975	630	13 900	12 400	11 730	3 148	31 102	3 075	3 146	2 550

Дні місяця	14.10.	15.10.	16.10.	17.10.	20.10.	21.10.	22.10.	23.10.	24.10.	25.10.	26.10.
Показник											
Залишок готівки в касі, грн коп.	3 215	2 817	3 490	3 125	2 332	3 544	3 900	3 081	3 056	3 094	3 182

24.10. в касу підприємства одержана виручка від реалізації готової продукції на суму 7070 (прибутковий касовий ордер № 150) за рахунок якої 30.10. була виплачена заробітна плата в розмірі 2 000 грн.

На невідкладні господарські потреби 15.10. було видано в підзвіт завідувачу складом Михайленко І. П. 1 050 грн (за які він не відзвітував).

Зміст завдання:

1. Скласти програму проведення аудиту касових операцій (табл. 6.4).

Організація і методика аудиту

2. Встановити характер допущених помилок та порушень.
3. Зробити нормативно-правове обґрунтування порушень.
4. Нарахувати штрафні санкції.
5. Скласти робочі документи за результатами перевірки (табл. 6.5, табл. 6.6).
6. Узагальнити результати перевірки та розробити рекомендації з виправлення помилок в бухгалтерському обліку підприємства.

Таблиця 6.4

Програма аудиту касових операцій

№	Напрямки перевірки	Аудиторські процедури	Аудиторські докази	Строки виконання	Виконавець	Код робочого документу, назва	Примітки

Таблиця 6.5

Перевірка відповідності фактичних залишків установленому ліміту каси

Дата	Ліміт залишку готівки в касі	Фактичний залишок	Відхилення (+,-)

Таблиця 6.6

Відомість виявлених порушень законодавчих та нормативних актів під час аудиту готівкового обігу в ПАТ «Імпульс» за жовтень 20XX р.

Дата	Характер порушення	Законодавчо-нормативні документи, які порушені	Штрафні санкції	Посада, ПІБ, які допустили порушення

«___» _____ 20XX р.

Завдання 6.8

Вихідні дані:

В процесі проведення перевірки аудитор встановив наявність в складі боргових прав підприємства станом на 01.12.2016 р. поточної дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги, за якою минув строк позовної давності (табл. 6.9).

Довідка
Про поточну дебіторську заборгованість за товари,
роботи та послуги станом на 01.12.2016 р.

№	Найменування дебітора	Сума, грн, коп.	Причина виникнення заборгованості	Дата виникнення заборгованості
1	ЧП «Амаз»	135,13	відвантаження продукції	29.02.2015
2	ТОВ «Промінь»	353,27	—/—	30.12.2013
3	ПАТ «Оріон»	408 447,37	—/—	01.06.2015
4	ПрАТ «Вектор»	61 541,93	—/—	24.05.2012
5	ПАТ «Аура»	220,09	—/—	13.09.2012
6	ТОВ «Веселка»	735,00	—/—	05.07.2016
7	ТОВ «Респект-Дім»	69 054,01	—/—	14.12.2012
8	ЧП «Сервіс»	14 500,00	—/—	11.05.2013
9	ЧП «Альфа»	596,44	—/—	09.11.2016
10	ПрАТ «Імпульс»	71 578,99	—/—	12.11.2013
11	ТОВ «Десна»	30 000,00	—/—	07.10.2013
12	АТП-17	1 236,00	—/—	17.12.2016
	Разом по рах.361	658 398,23		

У звітному періоді резерв сумнівних боргів не був сформований. В грудні 2016 року за наказом керівника підприємства була списана з балансу безнадійна поточна дебіторська заборгованість на суму 130 816,03 грн, що відображено в бухгалтерському обліку записом:

Д-т 442, К-т 361 – 130816,03

Зміст завдання:

1. Визначити правомірність та правильність списання дебіторської заборгованості підприємства за товари, роботи, послуги на збитки.
2. Здійснити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень.
3. Підготувати рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень в бухгалтерському обліку підприємства.

Завдання 6.9

Вихідні дані:

У ПАТ «Океан» було проведено аудит розрахунків із дебіторами. В процесі аудиторської перевірки встановлено наступне:

1. 16 жовтня звітного року видано готівкові кошти на господарські потреби в підзвіт Бондаренко В. С. в сумі 2 500 грн. Авансовий звіт про використання готівки здано в бухгалтерію 28 жовтня. До звіту додані товарні чеки на суму 2 380 грн.

Організація і методика аудиту

Згідно наказу № 78 від 20 жовтня звітного року фінансовий директор Єрмоленко О. О. отримав аванс на відрядження в сумі 2 000 грн. Початок відрядження – 22 жовтня звітного року, термін відрядження 5 діб.

Авансовий звіт було подано в бухгалтерію 2 листопада звітного року. До нього додані такі документи: залізничні квитки на проїзд по 280 грн; квитанція з готелю за проживання на суму 480 грн (240 грн за добу); добові визначені в сумі 450 грн (розмір добових становив 90 грн на добу).

2. Згідно договору купівлі-продажу матеріалів ПрАТ «Вектор» здійснено передоплату в сумі 19 500 грн, крім того ПДВ – 3 900 грн. Під час отримання матеріалів виявлено нестачу з вини постачальника на суму 780 грн. ПАТ «Океан» виставило претензію постачальнику. ПрАТ «Вектор» претензію задовольнив: того ж року здійснено додаткову поставку матеріалів. У бухгалтерському обліку ці господарські операції відображені записами, які наведені в табл. 6.10.

Таблиця 6.10

Бухгалтерські проведення розрахунків за претензіями

№	Сума, грн	Кореспонденція рахунків	
		Д-т	К-т
1	23 400	371	311
2	19 500	201	631
3	3 900	644	631
4	780	374	371
5	780	201	374

Зміст завдання:

1. Визначити характер допущених помилок і порушень в бухгалтерському обліку розрахунків із дебіторами.
2. Здійснити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень.
3. Скласти робочі документи аудитора (табл. 6.11, табл. 6.12, табл. 6.13).
4. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень в бухгалтерському обліку.

Таблиця 6.11

Перевірка правильності використання підзвітних сум

№	Дата та номер документа	Сума, грн	Підзвітна особа (ІПБ, посада)	Призначення авансу	Використано: сума; призначення	Дата повернення не використаної частки підзвітних сум	Характер порушень	Відповідальні особи	Заходи з усунення порушень

Таблиця 6.12

Перевірка своєчасності повернення підзвітних сум

№	Підзвітна особа (ПІБ, посада)	Одержано під звіт		Авансовий звіт		Передано в касу		Затримка розрахунку	
		Дата	Сума, грн	Дата	Сума, грн	Дата	Сума, грн	Дата	Сума, грн

Таблиця 6.13

Перевірка правильності відображення в обліку операцій за претензіями

№	Зміст операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Примітки
		Дебет	Кредит	Сума	Дебет	Кредит	Сума	

ТЕМА 7. АУДИТ ЗАПАСІВ

Мета заняття – засвоїти методику аудиту запасів; набути практичних навичок щодо планування аудиторської перевірки складових запасів та формування робочих документів за її результатами.

Ключові терміни і поняття

Запаси – активи, які:

- утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності;
- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;
- утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством/установою.

Готова продукція – продукція, що виготовлена на підприємстві, в установі, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом.

Виробничі запаси – це придбані або самостійно виготовлені запаси, які підлягають подальшій переробці на підприємстві або утримуються для іншого споживання в ході нормального операційного циклу.

Чиста вартість реалізації запасів – очікувана ціна реалізації запасів в умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних витрат на завершення їхнього виробництва та реалізацію.

Методи оцінки вибуття запасів включають: метод ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів; середньозваженої собівартості; собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО); нормативних затрат; ціни продажу.

Мета аудиту запасів – підтвердження законності господарських операцій щодо запасів, достовірності та правильності відображення їх в обліку та звітності в усіх суттєвих аспектах.

До завдань аудиторської перевірки запасів відносяться:

- перевірка реальності існування запасів та права власності на них;
- встановлення правильності визнання й оцінки запасів;
- перевірка забезпечення якісного збереження запасів і дотримання встановлених нормативів їхнього виробничого використання;
- перевірка правильності і повноти документального оформлення руху запасів на підприємстві;

- встановлення законності, повноти і правильності відображення в обліку надходження і вибуття, та використання запасів;
- перевірка правильності та достовірності подання інформації про запаси у фінансовій звітності.

Предмет аудиту операцій із запасами – господарські процеси та операції, пов'язані з наявністю, рухом і використанням запасів, а також відносини, що виникають за такої умови на підприємстві та за його межами.

Об'єкти аудиту запасів: дотримання норм облікової політики підприємства щодо запасів (порядок визначення первісної вартості запасів, порядок обліку випуску готової продукції, методи оцінювання та списання запасів); операції, пов'язані з рухом запасів на підприємстві; розрахунки щодо формування та розподілу ТЗВ; норми витрат сировини і матеріалів на виробництво та їхнє дотримання; первинна документація з обліку запасів; записи в реєстрах обліку та звітності; інформація про порушення обліку, нестачі, зловживання в актах ревізії, перевірок, звітах аудиторів, постановах правоохоронних органів.

Методичні прийоми під час аудиту запасів: перевірка, аналіз, письмове пояснення, анкетування, звірювання, обстеження, тестування, експертиза.

Законодавчо-нормативне забезпечення аудиту запасів:

- Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI зі змінами та доповненнями;
- Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV
- Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV зі змінами та доповненнями;
- ПСБО 9 «Запаси», Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246;
- Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879;
- Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, Постанова Кабінету Міністрів України № 116 від 22.01.1996 р.
- Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88;
- План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 зі змінами та доповненнями.

Інформаційне забезпечення аудиту запасів:

1. Наказ про облікову політику.

2. Первинні документи: договори, журнал обліку вантажів, доручення, акт списання бланків довіреностей, журнал реєстрації довіреностей, прибутковий ордер, акт про прийняття матеріалів, накладна-вимога, лімітно-забірна картка, матеріальний звіт, рахунок-фактура, товарно-транспортна накладна, акт закупки запасів, акт про брак, відомість про брак, інформаційні відомості та ін.

3. Регістри аналітичного та синтетичного обліку відносно даних про операції з запасами: картка складського обліку матеріалів на складі, відомість обліку залишків матеріалів на складі, головна книга, журнали, відомості за рахунками 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27 та 28.

4. Акти і довідки попередніх ревізій та перевірок, аудиторські звіти та інша документація, що узагальнює результати контролю.

5. Річна та квартальна звітність та примітки до фінансової звітності.

Контрольні питання

1. У чому полягає мета та завдання аудиту запасів?
2. Дайте характеристику предмету та об'єктам аудиту операцій із запасами.
3. Визначте склад законодавчої та нормативної бази аудиту запасів.
4. Назвіть основні джерела інформації аудиту запасів.
5. Якими є основні напрямки проведення аудиту запасів?
6. Визначте склад аудиторських процедур під час аудиту запасів.
7. Як підтверджується достовірність оцінки та наявності запасів на підприємстві?
8. Яке місце займає інвентаризація в процесі проведення аудиту запасів на підприємстві?
9. Як встановлюється відповідність надходження та вибуття запасів на підприємстві?
10. Відносно яких тверджень керівництва підприємства щодо операцій із запасами повинен отримати аудитор достатні та необхідні докази?
11. Визначте порядок проведення перевірки правильності оцінки запасів в обліку і звітності.
12. Які методичні прийоми застосовуються під час аудиту використання матеріальних ресурсів у виробництві?
13. Охарактеризуйте аудиторські процедури, які використовуються для перевірки повноти та своєчасності оприбуткування матеріальних цінностей.
14. Вкажіть типові порушення, що зустрічаються під час аудиту запасів.

Тестові завдання

1. Для перевірки твердження керівництва підприємства щодо «відсічення операцій», пов'язаних із запасами не використовуються аудиторські докази:

- а) договір поставки;
- б) лімітно-забірна картка;
- в) прибутковий ордер;
- г) товарно-транспортна накладна.

2. Документальний аналіз інвентаризаційних відомостей є методом аудиторської перевірки:

- а) повноти;
- б) права та зобов'язання;
- в) існування;
- г) вартості.

3. Арифметична перевірка оцінки матеріальних запасів на кінець звітного періоду є методом аудиторської перевірки:

- а) повноти;
- б) права та зобов'язання;
- в) існування;
- г) вартості.

4. Для перевірки твердження управлінського персоналу підприємства про «права та зобов'язання» відносно матеріальних запасів необхідно провести:

- а) арифметичну перевірку руху матеріалів;
- б) нормативну перевірку договорів поставки (купівлі-продажу);
- в) документальний аналіз касових звітів;
- г) інвентаризацію.

5. Аналіз, як методичний прийом, застосовується аудитором під час перевірки:

- а) вартості;
- б) відсічення;
- в) повноти;
- г) точності.

6. Аудит матеріальних запасів здійснюється:

- а) тільки керівником аудиторської групи;
- б) тільки керівником аудиторської групи або іншим сертифікованим аудитором;

- в) асистентами аудитора;
- г) всіма учасниками аудиторської групи.

7. Для перевірки реальності існування матеріальних активів необхідно застосовувати:

- а) спостереження за інвентаризацією матеріальних активів;
- б) порівняння із попередніми періодами;
- в) нормативну перевірку договорів на продаж матеріальних активів;
- г) перерахунок сум договорів та первинних документів.

8. Для перевірки правильності оцінки матеріальних запасів застосовується:

- а) перерахунок оцінки матеріальних запасів;
- б) нормативна перевірка облікової політики;
- в) зустрічна перевірка;
- г) усі відповіді правильні.

9. Перевірка повноти відображення матеріальних запасів передбачає застосування:

- а) спостереження за інвентаризацією матеріальних запасів;
- б) запити та підтвердження від постачальників;
- в) нормативну перевірку договорів на продаж матеріальних активів;
- г) перерахунок сум договорів та первинних документів.

10. Під час аудиту запасів процедури, що виконує аудитор, направлені на отримання доказів того, що:

- а) запаси, що відображені у фінансовій звітності дійсно існують;
- б) вартість запасів, що включена до собівартості реалізації, своєчасно отримана від постачальника;
- в) всі запаси, що відображені у фінансовій звітності, не зберігаються у третіх осіб;
- г) запаси на дату оприбуткування відображаються за найменшою з двох оцінок (первісна вартість придбання або чиста реалізаційна вартість).

11. Згідно з МСА 501, плануючи свою присутність під час інвентаризації запасів, аудитор повинен розглянути:

- а) дозвіл керівника замовника;
- б) строк проведення інвентаризації та місця, де розташовані запаси;
- в) умови оплати за присутність під час інвентаризації;
- г) всі перераховані фактори.

12. Перед початком інвентаризації на складі потрібно насамперед:

- а) провести огляд складських приміщень;
- б) перевірити справність ваг і вимірювальних пристроїв;
- в) скласти порівняльну відомість;
- г) взяти розписку у матеріально-відповідальній особі.

13. Метод суцільної інвентаризації під час аудиту збереження і руху виробничих запасів проводиться:

- а) коли запасів невелика кількість;
- б) зі зміною матеріально-відповідальній особи, без передачі матеріальних цінностей;
- в) правильні відповіді а) та б);
- г) правильної відповіді немає.

14. Предметом аудиту операцій із запасами є:

- а) господарські процеси з наявністю, рухом та використанням виробничих запасів;
- б) відносини, що виникають всередині підприємства та за його межами в процесі руху виробничих запасів;
- в) господарські процеси та операції, пов'язані з виготовленням та використанням виробничих запасів, а також відносини, що виникають за такої умови всередині підприємства та за його межами;
- г) господарські процеси та операції, пов'язані з наявністю, рухом та використанням виробничих запасів, а також відносини, що виникають всередині підприємства та за його межами.

15. Усі факти розбіжностей фактичної наявності матеріальних цінностей з даними бухгалтерського обліку фіксуються у:

- а) відомостях інвентаризаційних різниць;
- б) інвентаризаційних описах;
- в) картках складського обліку;
- г) книгах складського обліку.

16. Якщо інвентаризація матеріальних цінностей проводиться вибірково, то доцільно перевіряти згідно з оборотною відомістю:

- а) кожне третє найменування;
- б) кожне п'яте найменування;
- в) кожне десяте найменування;
- г) кожне друге найменування.

17. У січні придбано 20 одиниць запасів по 28 грн, в лютому – 15 по 25 грн, у березні – 30 по 36 грн. У квітні було реалізовано 33 одиниці. Собівартість запасів на кінець квітня за методом середньозваженої собівартості становить:

- а) 896 грн;
- б) 992 грн;
- в) 800 грн;
- г) 1 152 грн.

18. Оприбуткування надлишків палива, виявлених під час інвентаризації відображаються проводкою:

- а) дебет 201 кредит 719;
- б) дебет 203 кредит 719;
- в) дебет 719 кредит 203;
- г) дебет 203 кредит 424.

19. Яке ПСБО регулює облік запасів?

- а) № 7;
- б) № 9;
- в) № 10;
- г) № 16.

20. Запаси зараховуються на баланс підприємства за:

- а) ринковою вартістю;
- б) первісною вартістю;
- в) залишковою вартістю;
- г) відновлювальною вартістю.

21. Аудитори виявляють резерви економії і раціонального витрачання матеріальних ресурсів:

- а) за домовленістю з клієнтами;
- б) обов'язково за кожної перевірки;
- в) за бажанням аудитора;
- г) за вимогою вищих органів.

Практичні ситуації

Завдання 7.1

Вихідні дані:

Під час аудиторської перевірки виробничих запасів в ПрАТ «Нептун» була проведена інвентаризація на складі паливно-мастильних матеріалів (далі – ПММ) в присутності аудитора. Кількість ПММ за даними інвентаризації та бухгалтерського обліку, а також їхні ціни наведені в табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Результати перевірки фактичної наявності ПММ на складі підприємства

№	Назва ПММ	Залишок, літри		Ціна (без ПДВ), грн
		за даними інвентаризації	за даними обліку	
1	Дизельне паливо	9 645	9 745	2,00
2	Бензин АІ-95	5 475	5 490	2,30
3	Бензин АІ-92	4 430	4 430	2,10
4	Бензин АІ-76	12 250	12 050	1,80
	Разом			

У пояснювальній записці завідувач складу причин таких відхилень не назвав. В бухгалтерії відхилення по бензину АІ-92 та бензину АІ-76 було зараховано як пересортування.

Зміст завдання:

1. Встановити характер допущених помилок та порушень.
2. Зробити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень.
3. Скласти робочі документи аудитора (табл. 7.2, табл. 7.3, табл. 7.4).
4. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень у бухгалтерському обліку підприємства.

Таблиця 7.2

Порівняльна відомість результатів інвентаризації

Назва ПММ	Ціна (без ПДВ), грн	Залишок				Нестача		Лишки	
		за даними обліку		за даними інвентаризації		кількість, л	сума, грн	кількість, л	сума, грн
		кількість, л	сума, грн	кількість, л	сума, грн				

Таблиця 7.3

Відомість перевірки правильності відображення в бухгалтерському обліку результатів інвентаризації

№	Зміст господарської операції	Рекомендовано аудитором			Примітки
		Сума, грн коп.	Кореспондуючі рахунки		
			Д-т	К-т	

Таблиця 7.4

**Перелік помилок і порушень, виявлених
під час аудиту виробничих запасів**

№	Первинний документ, обліковий регістр			Характер порушення
	Найменування	№ з/п	Дата	
			Сума, грн коп.	

Завдання 7.2

Вихідні дані:

Аудитор здійснює перевірку господарських операцій, пов'язаних із виробничими запасами. Під час аудиту було встановлено, що в звітному періоді ПАТ «Обрій» закупило сталь листову для виробництва продукції на суму 10 690 грн в т.ч. ПДВ. Витрати на транспортування металу до складу підприємства склали 480 грн в т.ч. ПДВ. Зазначена операція відображена в бухгалтерському обліку записами, які наведені в табл. 7.5.

Таблиця 7.5

**Бухгалтерські проведення операції
з придбання матеріальних ресурсів ПАТ «Обрій»**

№	Зміст операції	Сума, грн коп.	Кореспондуючі рахунки	
			Дебет	Кредит
1	Перераховано передплату за метал	10 690	371	311
2	Оприбутковано метал на складі підприємства	10 690	201	631
3	Списується раніше перерахована передплата в погашення заборгованості перед постачальником	10 690	631	371
4	Перераховано за транспортування металу на склад підприємства	480	371	311
5	Списуються витрати, пов'язані із транспортуванням металу	480	201	631
6	Відображається податковий кредит з ПДВ	80	644	631

Зміст завдання:

1. Скласти робочу програму аудиторської перевірки виробничих запасів (табл. 7.6).
2. Встановити характер допущених помилок та порушень.
3. Зробити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень.

4. Скласти робочі документи аудитора (табл. 7.7, табл. 7.8).

Таблиця 7.6

Програма аудиту виробничих запасів

№	Напрямки перевірки	Аудиторські процедури	Аудиторські докази	Строки виконання	Виконавець	Код робочого документу, назва	Примітки

Таблиця 7.7

Перевірка правильності відображення в обліку операцій з виробничими запасами

№	Зміст операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Примітки
		Дебет	Кредит	Сума, грн	Дебет	Кредит	Сума, грн	

Таблиця 7.8

Перелік помилок та порушень, виявлених під час аудиту виробничих запасів

№	Первинний документ, обліковий регістр				Характер помилок і порушень	Законодавчо-нормативні документи, які порушені
	Найменування	№ з/п	Дата	Сума, грн		

Завдання 7.3

Вихідні дані:

Під час вибіркової перевірки операцій з обліку виробничих запасів та їхню відпуску у виробництво аудитор виявив порушення, які наведені в табл. 7.9.

Таблиця 7.9

Помилки, виявлені в документах та записах

№	Вид помилок/викривлення	Кількість документів	Загальна сума, тис. грн
1	Відсутність обов'язкових реквізитів у первинних документах	14	4,2

2	Відсутність документів-підстав для виконання операцій	6	1,3
3	Арифметична помилка в таксуванні документів	18	8,4
4	Помилка в списанні на статтю витрат	32	20,6
5	Документи, які не знайшли відображення у зведених регістрах	9	0,7
6	Разом	79	35,2
7	Разом перевірено документів та позицій зведених регістрів	800	1 640

Загальна кількість документів у генеральній сукупності за даними обліку 12000 одиниць, загальний оборот за звітний період 21 450 тис. грн.

Перевірка проводилася методом випадкового відбору з генеральної сукупності первинних документів.

Для оцінки величини помилки генеральної сукупності аудиторська фірма використовує таку методику: величина помилки в грошовому вимірі визначається як частка обороту заданими видом операцій, яка відповідає частці неправильно облікованих операцій у вибірці. Суттєвим для даної статті звітності аудитором визнається відхилення, яке перевищує 3 – 5% загального обороту з відпуску матеріалів у виробництво.

Зміст завдання:

1. Визначити прогнозну величину помилки під час аудиту операцій з обліку виробничих запасів, її суттєвість та вплив на показники звітності.

2. На підставі вибіркового дослідження уточнити оцінку невід’ємного ризику та ризику засобів контролю обліку операцій із виробничими запасами, якщо спочатку ризик оцінювався як середній.

Завдання 7.4

Вихідні дані:

Аудиторська фірма в процесі перевірки операцій з виробничими запасами встановила наступні факти:

– підприємство протягом звітного періоду отримало від постачальника матеріалів на суму 150 000 грн, крім того ПДВ 30 000 грн після попередньої оплати;

– під час прийому матеріалів було встановленої нестачу на 10 000 грн без ПДВ, з якої 1 200 грн списано у межах природного убутку; на суму 7 200 грн було висунуто претензію постачальнику; 1 300 грн списано на осіб, що супроводжували вантаж.

Бухгалтерське відображення вищезазначених операцій на підприємстві наведено в табл. 7.10.

Таблиця 7.10

**Господарські записи операцій
з виробничими запасами, оформлені підприємством**

№	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Дебет	Кредит	
1	631	311	180 000
2	947	201	1 200
3	201	631	170 000
4	644	631	34 000
5	947	631	1 300
6	375	947	1 300
7	94	375	1 300

Зміст завдання:

1. Встановити характер допущених помилок та порушень.
2. Зробити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень.
3. Скласти робочі документи аудитора (табл. 7.11, табл. 7.12).
4. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень у бухгалтерському обліку підприємства.

Таблиця 7.11

**Перевірка правильності відображення в обліку
операцій з виробничими запасами**

№	Зміст операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Примітки
		Дебет	Кредит	Сума, грн	Дебет	Кредит	Сума, грн	

Таблиця 7.12

**Перелік помилок та порушень,
виявлених під час аудиту виробничих запасів**

№	Первинний документ, обліковий регістр				Характер помилок і порушень	Законодавчо-нормативні документи, які порушені
	Найменування	№ з/п	Дата	Сума, грн		

Завдання 7.5

Вихідні дані:

Під час аудиту встановлено наступне:

На підприємстві 17.06.2013 р. замінено матеріально відповідальну особу (комірника), у зв'язку з чим було проведено інвентаризацію ТМЦ. За результатами інвентаризації встановлено: недостачу ТМЦ на 250 грн (за обліковими цінами), з якої 100 грн становив природний убуток, розрахований за відповідними нормами. Після затвердження результатів інвентаризації були зроблені такі записи:

Д-т рах. 375 К-т рах. 20 – 250 грн,

Д-т рах. 947 К-т рах. 375 – 2650 грн.

Зміст завдання:

1. Встановити характер допущених порушень і помилок.
2. Зробити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень.
3. Скласти робочі документи аудитора (табл. 7.13).
4. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень у бухгалтерському обліку підприємства.

Таблиця 7.13

**Перевірка правильності відображення
в обліку операцій з виробничими запасами**

№	Зміст операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Примітки
		Дебет	Кредит	Сума, грн	Дебет	Кредит	Сума, грн	

Завдання 7.6

Вихідні дані:

Під час аудиту встановлено наступне:

У періоді, який перевіряється, на підприємстві проведено списання господарського інвентарю, який був на обліку на складі основних засобів. Списання оформлено первинними документами у встановленому порядку. Первинна вартість списаного господарського інвентарю 2 020 грн, зношення 1 807 грн. Витрати з ліквідації склали 30 грн, у тому числі основна заробітна платня працівників допоміжного виробництва – 28 грн, відрахування органам соціального страхування – 2 грн.

Від ліквідації господарського інвентарю отримано: відходів з деревини – 10 м³ на суму 4 грн, металобрухту – 14,4 т. на суму 38 грн. Результат від ліквідації об'єктів основних засобів не підраховувався та не був відображений у рахунках бухгалтерського обліку.

Зміст завдання:

1. Встановити характер допущених порушень та помилок.
2. Зробити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень.
3. Скласти робочі документи аудитора (табл. 7.14).
4. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень у бухгалтерському обліку підприємства.

Таблиця 7.14

**Перелік помилок та порушень,
виявлених під час аудиту виробничих запасів**

№	Первинний документ, обліковий регістр				Характер помилки і порушень	Законодавчо- нормативні документи, які порушені
	Найменування	№ з/п	Дата	Сума, грн		

ТЕМА 8. АУДИТ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Мета заняття – з’ясування мети і завдання аудиту витрат діяльності підприємства, визначення чинного нормативно-правового та інформаційного забезпечення аудиторської перевірки операцій з обліку витрат підприємства, засвоєння порядку її проведення, набуття практичних навичок щодо з’ясування можливих порушень обліку витрат та складання робочих документів аудитора.

Ключові терміни і поняття

Елемент витрат – сукупність економічно однорідних витрат.

Прямі витрати – витрати, що можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об’єкта витрат економічно доцільним шляхом.

Нормальна потужність – очікуваний середній обсяг діяльності, що може бути досягнутий за умов звичайної діяльності підприємства протягом кількох років або операційних циклів з урахуванням запланованого обслуговування виробництва.

Об’єкт витрат – продукція, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують визначення пов’язаних з їхнім виробництвом (виконанням) витрат.

Законодавчо-нормативне забезпечення аудиту грошових коштів:

- Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р. № 3125-ХІІ;
- Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-ХІV;
- НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73;
- Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР;
- Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VІІІ;
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов’язання» від 31.01.2000 р. № 20;
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» від 31.12.1999 р. № 318;
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» від 28.10.2003 р. № 601;

Джерела інформації в процесі аудиту витрат підприємства:

1. Первинні документи – лімітні картки, відомості, накладні, акти, матеріальні вимоги на відпуск матеріальних цінностей для виробничої діяльності структурним підрозділам підприємства; розрахунково-платіжні відомості з оплати праці робітників; авансові звіти підзвітних осіб, рахунки-фактури, акти про одержані послуги від інших підприємств.
2. Облікові реєстри аналітичного та поточного синтетичного бухгалтерського обліку (картки аналітичного обліку в розрізі об'єктів витрат, групувальні відомості по видах витрат, головна книга за рахунками 91, 92, 93, 23).
3. Акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю.
4. Звітність.

Контрольні питання

1. В яких П(С)БО визначено методологічні засади обліку витрат діяльності підприємства?
2. Охарактеризуйте джерела аудиторських доказів перевірки витрат діяльності підприємства.
3. Визначте об'єкти аудиту операцій з обліку витрат діяльності підприємства.
4. За якими напрямками проводиться аудит витрат на виробництво продукції?
5. Назвіть та охарактеризуйте аудиторські процедури перевірки витрат, пов'язаних з обслуговуванням та управлінням підприємства.
6. Визначити задачі аудиту виробничих витрат підприємства.
7. Які законодавчо-нормативні документи регламентують проведення аудиту витрат підприємства?
8. Дайте визначення предмету аудиту операцій з обліку витрат діяльності підприємства.
9. Розкрийте твердження управлінського персоналу щодо обліку операцій, пов'язаних з формуванням витрат підприємства.
10. Розкрийте методику проведення аудиту витрат на виробництво продукції.
11. За якими напрямками проводиться аудиторська перевірка витрат, пов'язаних з іншою операційною, фінансовою та інвестиційною діяльністю.
12. Які методичні прийоми застосовуються під час аудиту витрат діяльності підприємства.
13. Назвіть можливі порушення в обліку витрат діяльності підприємства.
14. Визначте порядок проведення перевірки правильності формування та розподілу загальновиробничих витрат за об'єктами калькулювання.

15. Яким чином здійснюється перевірка правильності обліку витрат допоміжного виробництва?

16. Назвіть аудиторські процедури перевірки обґрунтованості оцінки незавершеного виробництва на підприємстві.

Тестові завдання

1. Метою аудиту виробничої діяльності є:

- а) підтвердження достовірності формування витрат, виходу продукції та правильність відображення їх в обліку;
- б) встановлення обґрунтування об'єктів і номенклатури статей витрат;
- в) підтвердження обґрунтованості обраного методу калькулювання;
- г) інвентаризація незавершеного виробництва.

2. Аудит виробничої діяльності необхідно розпочинати з:

- а) вивчення правильності накопичення, розподілу та списання загальновиробничих витрат;
- б) інвентаризації об'єктів обліку;
- в) перевірки додержання встановленої послідовності обчислення собівартості різних видів продукції;
- г) визначення видів кінцевої продукції, яку випускає підприємство.

3. Перевірку правильності визначення собівартості під час аудиту виробничої діяльності здійснюють:

- а) за конкретними видами продукції;
- б) в цілому по підприємству;
- в) за окремими видами основних видів продукції;
- г) за конкретними видами продукції, що визначені в наказі про облікову політику підприємства.

4. Аудит виробничої діяльності проводиться за:

- а) прямими матеріальними витратами;
- б) непрямими витратами;
- в) загальногосподарськими витратами;
- г) об'єктами калькуляції.

5. Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції встановлюється:

- а) на державному рівні;
- б) нормативними актами;
- в) підприємством;
- г) методичними вказівками.

6. Бухгалтерський запис Дебет 93 – Кредит 685 означає операцію:

- а) відображення суми витрат на рекламу;
- б) відображення суми орендної плати за приміщення офісу;
- в) оплата послуг;
- г) нарахування заробітної плати працівникам відділу збуту.

7. Бухгалтерський запис Дебет 92 – Кредит 131 означає операцію:

- а) відображення суми витрат на амортизацію основних виробничих засобів;
- б) відображення суми амортизації нематеріальних активів;
- в) оплата послуг за ремонт основних засобів;
- г) відображення суми амортизації матеріального складу.

8. Бухгалтерський запис Дебет 23 – Кредит 91 означає операцію:

- а) списання на собівартість виготовленої продукції суми розподілених загальновиробничих витрат;
- б) відображення суми орендної плати за приміщення складу;
- в) нарахування пені;
- г) списання на фінансовий результат суми розподілених загально-виробничих витрат.

9. Витрати на збут списуються на:

- а) витрати діяльності;
- б) собівартість реалізованої продукції;
- в) фінансові результати діяльності;
- г) виробничу собівартість продукції.

10. Підприємство 03.01.20X1 року сплатило 6 000 грн за періодичну пресу за 1 півріччя. Витрати січень 20X1 року становлять:

- а) 1000 грн – інші операційні витрати;
- б) 1000 грн – адміністративні витрати;
- в) 6000 грн – адміністративні витрати;
- г) 6000 грн – витрати майбутніх періодів.

11. Підприємство у звітному періоді:

Списало собівартість реалізованої продукції – 1 200 000 грн.
Нарахувало зарплату управлінському персоналу – 800 000 грн.
Нарахувало амортизацію офісу підприємства – 2 000 грн.
Сплатило послуги залізниці з відвантаження готової продукції – 3 000 грн.

Витрати звітного періоду склали:

- а) 1 200 000 грн;
- б) 2 002 000 грн;
- в) 805 000 грн;
- г) 2 000 000 грн.

12. Списання адміністративних витрат на фінансові результати відображення записом:

- а) Д-т 92 «Адміністративні витрати» К-т 441 «Прибуток нерозподілений»;
- б) Д-т 791 «Результат операційної діяльності» К-т 92 «Адміністративні витрати»;
- в) Д-т 441 «Прибуток нерозподілений» К-т 92 «Адміністративні витрати»;
- г) Д-т 442 «Прибуток нерозподілений» К-т 92 «Адміністративні витрати».

13. Собівартість реалізованої продукції відображається бухгалтерським проведенням:

- а) Д-т 901 «Собівартість реалізованої продукції»
К-т 701 «Дохід від реалізації готової продукції»;
- б) Д-т 901 «Собівартість реалізованої продукції» К-т 23 «Виробництво»;
- в) Д-т 901 «Собівартість реалізованої продукції» К-т 26 «Готова продукція»;
- г) Д-т 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» К-т 26 «Готова продукція».

14. Витрати на збут продукції списуються в дебет рахунку:

- а) 23 «Виробництво»;
- б) 901 «Собівартість реалізованої продукції»;
- в) 791 «Результат операційної діяльності»;
- г) 441 «Прибуток нерозподілений».

15. Підприємство у звітному періоді:

Сплатило вартість рекламних послуг у сумі 6 000 грн, у т. ч. ПДВ – 1 000 грн.

Сплатило відсотки за короткостроковий кредит – 2 000 грн.

Нарахувало від'ємну курсову різницю з експорту готової продукції – 1 200 грн.

Сплатило штрафні санкції за порушення податкового законодавства – 320 грн.

Нарахувало матеріальну допомогу робітникам підприємства – 1 760 грн.

Сума інших витрат операційної діяльності складає:

- а) 6 200 грн;
- б) 6 520 грн;
- в) 2 080 грн;
- г) 3 280 грн.

16. До адміністративних витрат відносяться:

- а) Витрати на професійні послуги;
- б) Витрати на ремонт тари;
- в) Витрати на дослідження та розробки;
- г) Витрати, пов'язані із реалізацією продукції.

Практичні завдання

Завдання 8.1

Вихідні дані:

Під час аудиту операцій з обліку витрат підприємства було встановлено наступне:

У складі основних засобів на підприємстві станом на 31.12.20xx р. обліковуються засоби соціально-культурного призначення – житлові будинки. Сума нарахованого зносу за даними об'єктами основних засобів за звітний період склала 65 000 грн і була віднесена до складу адміністративних витрат.

Крім того, в звітному періоді підприємство обладнало свій офіс засобами мобільного зв'язку вартістю 10 500 грн, крім того ПДВ – 2 100 грн. Витрати на його установку (оплата робіт іншого підприємства) було віднесено на загальнопромислові.

Зміст завдання:

1. Скласти робочу програму аудиторської перевірки витрат діяльності підприємства (табл. 8.1).
2. Встановити характер допущених помилок та порушень.
3. Зробити нормативно-правове обґрунтування порушень.
4. Скласти робочі документи аудитора за результатами перевірки (табл. 8.2, табл. 8.3).
5. Розробити рекомендації з виправлення помилок в бухгалтерському обліку підприємства.

Таблиця 8.1

Програма аудиту витрат діяльності підприємства

№	Напрямок перевірки	Аудиторські процедури	Аудиторські докази	Строки виконання	Виконавець	Код робочого документу, назва	Примітки

Таблиця 8.2

**Перевірка правильності відображення
в обліку операцій з витрат діяльності**

№	Зміст операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Примітки
		Дебет	Кредит	Сума, грн	Дебет	Кредит	Сума, грн	

Таблиця 8.3

**Перелік помилок та порушень, виявлених
під час аудиту витрат діяльності підприємства**

№	Первинний документ, обліковий регістр				Характер помилок і порушень	Законодавчо-нормативні документи, які порушені
	Найменування	№ з/п	Дата	Сума, грн		

Завдання 8.2

Вихідні дані:

Аудиторська фірма здійснює перевірку операцій з обліку витрат підприємства, пов'язаних з виробництвом продукції. В звітному періоді – 20XX р. підприємство виготовило продукцію «Д». За квітень поточного року фактичні витрати на виробництво продукції становили:

- сировина та основні матеріали – 60 000 грн;
- комплектуючі вироби – 40 000 грн;
- основна заробітна плата робітників – 80 000 грн;
- додаткова заробітна плата робітників – 10 000 грн;
- єдиний соціальний внесок – 19 800 грн;
- загальновиробничі витрати – 48 000 грн.

Інформацію про витрати в залишках незавершеного виробництва надано в табл. 8.4

Таблиця 8.4

**Бухгалтерське проведення
господарських операцій за звітний період**

№	Статті витрат	Незавершене виробництво	
		на 01.04.20XX р.	на 30.04.20XX р.
1	Сировина та основні матеріали	15 000	12 000
2	Комплектуючі вироби	10 000	8 600
3	Основна заробітна плата робітників	20 000	10 000
4	Додаткова заробітна плата робітників	3 600	1 800
5	Єдиний соціальний внесок	4 400	2 200
6	Загальновиробничі витрати	11 000	6 000
	Разом	64 000	40 600

За квітень 20XX р. підприємство випустило та реалізувало 100 од. продукції «Д». Ціна реалізації – 3 200 грн.

Фактична собівартість одиниці продукції «Д» за даними обліку підприємства склала 2 578 грн: сировина та основні матеріали – 600 грн; комплектуючі вироби – 400 грн; основна заробітна плата робітників – 800 грн; додаткова заробітна плата робітників – 100 грн; єдиний соціальний внесок – 198 грн; загальновиробничі витрати – 480 грн.

Зміст завдання:

1. Перевірити правильність визначення фактичної собівартості готової продукції та одиниці продукції «Д».
2. Встановити характер допущених помилок та порушень.
3. Зробити нормативно-правове обґрунтування порушень.
4. Скласти робочі документи аудитора за результатами перевірки (табл. 8.5).
5. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень в бухгалтерському обліку підприємства.

Таблиця 8.5

Перевірка правильності визначення фактичної собівартості готової продукції

№	Статті витрат	Незавершене виробництво		Витрати за квітень 20xx р.	Фактична собівартість продукції, грн			Примітки
		на 01.04.	на 30.04.		за даними підприємства		за даними аудитора	
					собівартість готової продукції	собівартість виробу «Д»	собівартість готової продукції	собівартість виробу «Д»

Завдання 8.3

Вихідні дані:

Залишки на рахунках бухгалтерського обліку підприємства на початок та кінець звітного періоду представлені в табл. 8.6.

Таблиця 8.6

Залишки на рахунках бухгалтерського обліку на початок та кінець звітного періоду

№	Назва рахунку	На початок періоду	На кінець періоду
10	Основні засоби	6 602 628	6 605 228
131	Знос майна	1 558 828	1 560 279
201	Сировина і матеріали	581 130	136 080

Організація і методика аудиту

Закінчення табл. 8.6

203	Паливо	10 000	10 000
601	Короткострокові кредити банку	527 744	493 252
501	Довготермінові позики банку		
301	Каса	600	600
39	Витрати майбутніх періодів		
26	Готова продукція	385 888	242 328
28	Товари		
43	Резервний капітал	155 730	165 709
311	Розрахунковий рахунок	3 520 000	5 517 637
40	Статутний фонд	6 782 400	6 782 400
151	Капітальне вкладення	17 600	–
22	Малоцінні та швидко зношувальні предмети	74 880	67 880
441	Прибуток нерозподілений	662 868	2 116 436
12	Нематеріальні активи		
231	Основне виробництво	154 360	292048
361	Розрахунки з покупцями та замовниками	428 248	365 464
631	Розрахунки з постачальниками	361 020	296 171
377	Розрахунки з різними дебіторами	10 856	10 856
641	Розрахунки з бюджетом	3 200	89 700
65	Розрахунки з страхуванням	1 200	1 910
661	Розрахунки за оплатою праці	46 800	72 000
372	Розрахунки з підзвітними особами	0000	0000
58	Фінансові вкладення	0000	0000

Зміст завдання:

1. Скласти баланси акціонерного товариства на початок та кінець звітної періоду.
2. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень в бухгалтерському обліку підприємства.

Завдання 8.4

Вихідні дані:

У договорі на постачання продукції підприємству «Омега» обумовлено, що доставка готової продукції буде здійснюватися її виробником – підприємством «Прогрес» за рахунок покупця. Надані транспортні витрати на суму 6 250 грн були відображені бухгалтером підприємства «Прогрес» такими бухгалтерськими проводками:

дебет рах. 93
кредит рах. 631

дебет рах. 791
кредит рах. 93

Зміст завдання:

3. Встановити характер допущених помилок та порушень.
4. Зробити нормативно-правове обґрунтування порушень.
5. Скласти робочі документи аудитора (табл. 8.7).
6. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень в бухгалтерському обліку підприємства.

Таблиця 8.7

**Перевірка правильності відображення
в обліку операцій з витрат діяльності**

№	Зміст операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Примітки
		Дебет	Кредит	Сума, грн	Дебет	Кредит	Сума, грн	

Завдання 8.5

Вихідні дані:

Діяльність підприємства «Старт» характеризується такими даними з відвантаження та оплати продукції за 20XX р.:

I півріччя 20XX р.:

Відвантажена готова продукція 5 523 000 грн

Оплачена продукція 5 293 000 грн

II півріччя 20XX р.

Відвантажена готова продукція 4 821 000 грн

Оплачена продукція 4 873 000 грн

Залишку відвантаженої готової продукції на 1.01.20XX р. не було. У звіті про фінансові результати діяльності підприємства за рік обсяг реалізації складає 10 115 000 грн. Необхідно зазначити порушення. Назвати порушені нормативні документи.

Зміст завдання:

1. Встановити характер допущених помилок та порушень.
2. Зробити нормативно-правове обґрунтування порушень.
3. Скласти робочі документи аудитора (табл. 8.8).
4. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень в бухгалтерському обліку підприємства.

Таблиця 8.8

**Перелік помилок та порушень, виявлених
під час аудиту витрат діяльності підприємства**

№	Первинний документ, обліковий регістр				Характер помилок і порушень	Законодавчо-нормативні документи, які порушені
	Найменування	№ з/п	Дата	Сума, грн		

Завдання 8.6

Вихідні дані:

Під час перевірки обґрунтованості використання прибутку АТ було встановлено: АТ випущено акцій на суму 500 000 грн, що відповідає розміру статутного фонду, номінальна вартість однієї акції 5 грн. Кількість акцій 100 000. Фонд дивідендів після відрахування податку на дивіденди склав 2 400 грн. Один з акціонерів володіє пакетом акцій на суму 100 грн. Строком 180 днів.

За даними обліку сума дивідендів за даним робітником складає 40 грн.

Зміст завдання:

1. Перевірити правильність нарахування дивідендів за акціями акціонерного товариства (АТ).
2. Зробити нормативно-правове обґрунтування порушень.
3. Скласти робочі документи аудитора (табл. 8.9).
4. Підготувати запис для аудиторського висновку.

Таблиця 8.9

Перелік помилок та порушень, виявлених під час аудиту витрат діяльності підприємства

№	Первинний документ, обліковий реєстр				Характер помилок і порушень	Законодавчо-нормативні документи, які порушені
	Найменування	№ з/п	Дата	Сума, грн		

Завдання 8.7

Вихідні дані:

Розрахунок фактичної собівартості відвантаженої продукції.

Показники	Вартість за обліковими цінами	Фактично створена собівартість
Залишки готової продукції на складі на 01.12.	109 374 000	103 041 000
Отримано готової продукції з виробництва за грудень на склад	616 171 000	585 971 000
Разом	735 545 000	689 012 000
Відпущено готової продукції у грудні	596 497 000	563 464 000
Залишки готової продукції на складі на 01.01.	139 048 000	125 548 000

Зміст завдання:

1. Перевірити правильність визначення фактичної собівартості відвантаженої готової продукції та її залишків на 1.01.20XX р.
2. Зробити нормативно-правове обґрунтування порушень.

3. Скласти робочі документи аудитора (табл. 8.10).
4. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень в бухгалтерському обліку підприємства.

Таблиця 8.10

Перелік помилок та порушень, виявлених під час аудиту витрат діяльності підприємства

№	Первинний документ, обліковий регістр				Характер помилок і порушень	Законодавчо-нормативні документи, які порушені
	Найменування	№ з/п	Дата	Сума, грн		

Завдання 8.8

Вихідні дані:

Залишки на рахунках бухгалтерського обліку підприємства на початок та кінець звітного періоду представлені в табл. 8.11.

Таблиця 8.11

Залишки на рахунках бухгалтерського обліку на початок та кінець звітного періоду

№	Назва рахунку	На початок періоду	На кінець періоду
10	Основні засоби	60 000	57 000
131	Знос майна	10 000	8 210
201	Сировина і матеріали	500	500
203	Паливо	–	–
60	Короткострокові кредити банку	–	2 000
50	Довготермінові позики банку	–	–
301	Каса	600	430
39	Витрати майбутніх періодів	–	–
26	Готова продукція	–	–
28	Товари	–	–
43	Резервний фонд	12 400	29 640
31	Розрахунковий рахунок	32 600	59 584
40	Стагунтий фонд	58 000	56 550
15	Капітальні вкладення	–	–
441	Прибуток та збитки (прибуток)	–	–
12	Нематеріальні активи	–	–
443	Використання прибутку	–	–
231	Основне виробництво	–	–
36	Розрахунки з покупцями та замовниками		

Організація і методика аудиту

Закінчення табл. 8.11

63	Розрахунки з постачальниками	1 000	–
641	Розрахунки з бюджетом	300	9 164
65	Розрахунки зі страхуванням	200	–
661	Розрахунки за оплатою праці	12 000	120 000
372	Розрахунки з підзвітними особами	–	–
58	Фінансові вкладення	–	–
65	Розрахунки з позабюджетними фондами		

Зміст завдання:

1. Скласти баланси приватного підприємства на початок та кінець звітного періоду (за табл. 8.11).
2. За даними балансів скласти аудиторський висновок з фінансового стану приватного підприємства.

Завдання 8.9

Вихідні дані:

Відповідно до виписки банку на розрахунковий рахунок підприємства у грудні отриманий прибуток від реалізації продукції:

05.12 – 197 000 грн	10.12 – 116 000 грн
15.12 – 110 000 грн	20.12 – 81 000 грн
25.12 – 123 000 грн	31.12 – 154 000 грн

Відповідно до залізничних накладних було відвантажено готової продукції за грудень на суму 698 000 грн.

Фактичний обсяг реалізованої у грудні продукції за даними бухгалтерського обліку склав 781 000 грн.

Зміст завдання:

1. Перевірити обґрунтування облікових даних за обсягом реалізованої продукції у звітний період.
2. Зробити нормативно-правове обґрунтування порушень.
3. Скласти робочі документи аудитора (табл. 8.12).
4. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень в бухгалтерському обліку підприємства.

Таблиця 8.12

Перелік помилок та порушень, виявлених під час аудиту витрат діяльності підприємства

№	Первинний документ, обліковий регістр				Характер помилок і порушень	Законодавчі нормативні документи, які порушені
	Найменування	№ з/п	Дата	Сума, грн		

Завдання 8.10

Вихідні дані:

У серпні звітного року підприємство придбало товар для продажу на експорт на суму 24 000 грн у т.ч. ПДВ – 4 000 грн 20 серпня від покупця була отримана передоплата у розмірі 12 000 \$ за курсом НБУ 27,5 грн/дол. Товар відвантажено на експорт 1 жовтня звітного року за контрольною вартістю 12 000 \$ за курсом НБУ – 25,52 грн/дол.

Курс НБУ на 31 серпня склав – 25,48 грн/дол.

Курсова різниця за зазначеними вище операціями в розрахунках була відображена за Дебетом рах. 94 та склала 120 грн.

Зміст завдання:

1. Перевірити правильність розрахунку та відображення в обліку курсової різниці за операціями з іноземною валютою.
2. Зробити нормативно-правове обґрунтування порушень.
3. Скласти робочі документи аудитора (табл. 8.13).
4. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень в бухгалтерському обліку підприємства.

Таблиця 8.13

Перевірка правильності визначення величини курсової різниці та відображення її в обліку

Дата	Первинні документи	Зміст господарської операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Примітки
			Дебет	Кредит	Сума, грн	Дебет	Кредит	Сума, грн	

Завдання 8.11

Вихідні дані:

20 вересня на валютний рахунок підприємства надійшли гроші від реалізації продукції на експорт у розмірі 1 000 \$. Курс НБУ на 20 вересня склав 25,60 грн/дол. 1 жовтня ці 2 000 \$ були відправлені на продаж до міжбанківської валютної біржі. Курс НБУ на 1 жовтня – 25,65 грн. 3 жовтня здійснено продаж валюти та нарахування отриманих грошових коштів на розрахунковий рахунок підприємства. Курс НБУ на 3 жовтня – 24,67 грн. Курс НБУ на 30 вересня – 25,58 грн. Компенсаційна винагорода банку за послуги склала 140 грн. За даними обліку прибуток від реалізації валюти склав 120 грн.

Зміст завдання:

1. Перевірити правильність розрахунку фінансового результату та розміру валових витрату зв'язку з продажем валюти підприємством.
2. Зробити нормативно-правове обґрунтування порушень.
3. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень в бухгалтерському обліку підприємства.

Завдання 8.12

Вихідні дані:

Аудиторська фірма здійснює перевірку фінансової звітності підприємства. В процесі перевірки встановлено, що за звітний період на склад підприємств надійшло 200 одиниць виробленої продукції. Дебетовий оборот за рахунком 26 «Готова продукція» становить 22 000 грн. Підприємство реалізувало 150 одиниць продукції за ціною 410 грн за одиницю (з ПДВ). На кінець звітного періоду підприємство не має залишків незавершеного виробництва.

Протягом звітного періоду витрати підприємства були такими:

- витрати на виготовлення та випробування моделей і зразків раціоналізаторських пропозицій – 6 000 грн;
- витрати на сигналізацію – 3 800 грн;
- заробітна плата менеджерів з реалізації готової продукції – 10 130 грн;
- витрати з розсилки запрошень акціонерам на загальні збори – 2 100 грн;
- заробітна плата офісних працівників – 15 730 грн;
- від'ємна курсова різниця з експорту готової продукції – 1 200 грн;
- збитки від списання безнадійної заборгованості покупців – 1 673 грн;
- збиток від акцій асоційованого підприємства – 3 380 грн;
- штрафні санкції, сплачені за порушення податкового законодавства – 314 грн;
- знос будинку відпочинку, який перебуває на балансі підприємства – 417 грн;
- знос будівлі складу готової продукції – 670 грн;
- собівартість реалізованих цінних паперів – 8 100 грн;
- витрати на дослідження ринку збуту готової продукції – 2 150 грн;
- плата за послуги банку (РКО) – 1 020 грн;
- собівартість реалізованого виробничого обладнання – 880 грн;
- матеріальна допомога працівникам виробничих підрозділів – 1 800 грн;
- витрати у зв'язку з нарахуванням ПДВ на залишкову вартість ліквідованого обладнання – 608 грн;

- відсотки за банківськими кредитами – 1 400 грн;
- залишкова вартість ліквідованого обладнання – 3 040 грн.

Величина витрат підприємства за їхніми видами згідно даних обліку представлена в табл. 8.14

Таблиця 8.14

Витрати діяльності підприємства за звітний період

№	Види витрат	Сума, грн
1	Собівартість реалізованої продукції	22 000
2	Адміністративні витрати	28 747
3	Витрати на збут	2 150
4	Інші операційні витрати	17 007
5	Фінансові витрати	4 780
6	Втрати від участі в капіталі	–
7	Інші витрати	5 728

Зміст завдання:

1. Перевірити правильність визначення собівартості реалізованої продукції та інших витрат діяльності підприємства.
2. Встановити характер допущених помилок та порушень.
3. Зробити нормативно-правове обґрунтування порушень.
4. Скласти робочі документи аудитора за результатами перевірки (табл. 8.15).
5. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень в бухгалтерському обліку підприємства.

Таблиця 8.15

**Перевірка правильності визначення
втрат діяльності підприємства**

№	Види витрат	Сума, грн	
		відображено в обліку	рекомендовано аудитором

ТЕМА 9. АУДИТ ДОХОДІВ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Мета заняття – засвоїти методику аудиту формування доходів і фінансових результатів, набути практичних навичок щодо організації та проведення аудиторської перевірки доходів і фінансових результатів, документального оформлення її результатів.

Ключові терміни і поняття

Звичайна діяльність – будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують, або виникають внаслідок її проведення.

Операційна діяльність – основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною або фінансовою діяльністю.

Фінансова діяльність – діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства.

Інвестиційна діяльність – придбання та реалізації тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.

Основна діяльність – операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу.

Доходи – це збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, внаслідок чого збільшується власний капітал підприємства (за винятком збільшення капіталу за рахунок внесків власників).

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг (у т. ч. платежі від оренди об'єктів інвестиційної нерухомості) за вирахуванням наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам, тощо), та податків і зборів.

Інші операційні доходи – суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг): дохід від операційної оренди активів; дохід від операційних курсових різниць; відшкодування раніше списаних активів; дохід від роаялті, відсотків, отриманих на залишки коштів на

поточних рахунках у банках, дохід від реалізації оборотних активів (крім фінансових інвестицій), необоротних активів, утримуваних для продажу, та групи вибуття, дохід від списання кредиторської заборгованості, одержані штрафи, пені, неустойки тощо.

Метод участі в капіталі – метод обліку інвестицій, згідно з яким балансова вартість інвестицій відповідно збільшується або зменшується на суму збільшення або зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування.

Дохід від участі в капіталі – дохід, отриманий від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, облік яких ведеться методом участі в капіталі.

Інші фінансові доходи – дивіденди, відсотки та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій (крім доходів, що обліковуються за методом участі в капіталі).

Інші доходи – дохід від реалізації фінансових інвестицій; дохід від не операційних курсових різниць; дохід підприємств (крім тих, основною діяльністю яких є торгівля цінними паперами) від зміни балансової вартості фінансових інструментів, які оцінюються за справедливою вартістю, та інші доходи, які виникають у процесі господарської діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства.

Сукупний дохід – зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій та інших подій (за винятком змін капіталу за рахунок операцій з власниками).

Інший сукупний дохід – доходи і витрати, які не включені до фінансових результатів підприємства.

Збиток – перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.

Прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.

Предмет аудиту доходів і фінансових результатів діяльності підприємства – господарські процеси та операції, пов'язані із визначенням доходів і фінансових результатів діяльності, а також відносини, що виникають за такої умови на підприємстві та за його межами.

Об'єкти аудиту доходів і фінансових результатів діяльності підприємства:

- елементи облікової політики (розмежування доходу за кожною класифікаційною групою доходів; критерії оцінки доходів; умови визнання доходів та фінансових результатів від різних видів діяльності підприємства);
- господарські операції, пов'язані із формуванням та використанням доходів та фінансових результатів діяльності підприємства;

- записи в первинних документах, облікових регістрах і звітності, щодо формування доходів і фінансових результатів та їхнього використання;
- інформація про порушення ведення обліку доходів та фінансових результатів, нестачі, зловживання, які знайшли документальне підтвердження.

Мета аудиту доходів і фінансових результатів діяльності підприємства – формування незалежного професійного судження щодо законності, достовірності та правильності відображення в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності інформації про нараховані доходи та фінансові результати підприємства.

Завдання аудиту доходів та фінансових результатів діяльності підприємства:

- перевірка відповідності визначення доходів та фінансових результатів прийнятій на підприємстві обліковій політиці;
- перевірка правильності розподілу доходів підприємства за класифікаційними групами;
- перевірка правильності визнання та оцінки в бухгалтерському обліку доходів та витрат для визначення фінансових результатів;
- перевірка правильності формування доходів і фінансових результатів підприємства у звітному періоді;
- встановлення достовірності даних в первинних документах та на рахунках бухгалтерського обліку за операціями формування доходів та фінансових результатів;
- перевірка повноти та правильності відображення в обліку та фінансовій звітності операцій, які привели до виникнення доходів та фінансових результатів діяльності підприємства.

Законодавчо-нормативне забезпечення аудиту грошових коштів:

- Господарський кодекс України;
- Податковий кодекс України;
- Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність»;
- НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»;
- Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності № 433 від 20.03.2013 р.;
- П(С)БО 11 «Зобов'язання»;
- П(С)БО 15 «Дохід»;
- П(С)БО 16 «Витрати»;
- Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку № 88 від 24.05.95 р.;
- План рахунків бухгалтерського обліку;
- Інструкція із застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку.

Джерела інформації для аудиту доходів і фінансових результатів діяльності підприємства:

- наказ про облікову політику підприємства;
- установчі документи;
- первинні документи з обліку виробничих витрат, витрат діяльності, реалізації і фінансових результатів діяльності підприємства;
- реєстри синтетичного та аналітичного обліку за рахунками 70, 71, 72, 73, 74, 79, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98;
- головна книга або оборотно-сальдова відомість;
- фінансова звітність;
- акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські звіти та інша документація, що узагальнює результати контролю;
- відповіді на запити аудитора, отримані від підприємства, що перевіряється від третіх осіб;
- результати спостережень, отриманих під час проведення аудиторської перевірки.

Типові помилки та порушення в процесі аудиту доходів та фінансових результатів діяльності підприємства:

- неправильна класифікація доходів від звичайної діяльності в бухгалтерському обліку;
- недотримання принципу нарахування та відповідності доходів і витрат;
- неправильне визначення доходів і фінансових результатів від різних видів діяльності підприємства;
- помилки в бухгалтерському проведенні операцій, пов'язаних із формуванням доходів та віднесенням їх на фінансові результати;
- відсутність первинних документів з обліку доходів підприємства;
- помилки в обліку операцій, які призвели до виникнення фінансових результатів;
- неправильне визначення звітного періоду під час формування фінансових результатів;
- невідповідність даних синтетичного та аналітичного обліку;
- неправильне відображення в звітності доходів та фінансових результатів діяльності підприємства.

Контрольні питання

1. У чому полягає мета та завдання аудиту операцій з обліку доходів підприємства?
2. Якими є основні напрямки аудиту доходів підприємства?

3. За якими принципами здійснюється аудит операцій, пов'язаних з формуванням доходів підприємства?
4. Виходячи з мети аудиту доходів підприємства визначте його об'єкти?
5. Розкрийте методику проведення аудиту доходів підприємства.
6. Якими джерелами інформації керується аудитор під час проведення перевірки доходів підприємства?
7. Які законодавчо-нормативні документи регулюють аудит доходів підприємства?
8. Вкажіть типові порушення, що зустрічаються під час аудиту доходів підприємства в процесі аудиту доходів підприємства.
9. Дайте характеристику робочим документам аудитора, що складаються.
10. Які методичні прийоми застосовують під час аудиту доходів та фінансових результатів діяльності підприємства?
11. Вкажіть основні завдання аудиту фінансових результатів діяльності підприємства?
12. Які аудиторські процедури виконуються під час здійснення перевірки фінансових результатів підприємства?
13. Відносно яких тверджень управлінського персоналу підприємства щодо фінансових результатів аудитору необхідно отримати аудиторські докази?
14. Визначте економічний зміст фінансових результатів діяльності підприємства та мету їхнього аудиту.
15. Назвіть об'єкти аудиту фінансових результатів діяльності підприємства.
16. Охарактеризуйте основні етапи аудиту формування та використання фінансових результатів діяльності підприємства.
17. На підставі яких даних здійснюється перевірка фінансових результатів підприємства?
18. Охарактеризуйте нормативно-правове забезпечення аудиту фінансових результатів діяльності підприємства.
19. Які порушення можуть бути виявлені в процесі аудиту фінансових результатів діяльності підприємства?
20. Визначте особливості документального оформлення результатів аудиту фінансових результатів діяльності підприємства.

Тестові завдання

1. Метою аудиту фінансових результатів та їхнього використання є формування думки про:

а) відповідність порядку обліку та використання фінансових результатів, які використовує підприємство, вимогам законодавчо-нормативних актів;

б) достовірність відображення фінансових результатів у фінансовій звітності та відповідність порядку ведення бухгалтерського обліку фінансових результатів законодавству України;

в) правильність заповнення звіту про фінансові результати;

г) правильна відповідь відсутня.

2. Аудитор здійснює вибірку документів, які свідчать про відвантаження готової продукції з метою перевірки:

а) правильності складання первинних документів;

б) оцінки об'єктів обліку;

в) повноти документування;

г) достовірності операції.

3. Під час перевірки повноти оприбуткування виручки від реалізації готової продукції аудитор повинен упевнитися в наступному:

а) постачальникам не були сплачені кошти;

б) було правильно створено резерв сумнівних боргів;

в) у документах на відвантаження наявні всі облікові записи та виписано податкову накладну;

г) правильно обчислено природній збиток.

4. Під час перевірки операцій щодо відображення доходів від реалізації необхідно з'ясувати:

а) правильність ведення аналітичного та синтетичного обліку за рахунками: 70, 71, 72, 73, 74, 75;

б) правильність визначення і законність відображення фактичного прибутку від реалізації на рахунках бухгалтерського обліку;

в) наявність наказу про облікову політику підприємства з визначенням умов визнання прибутків від реалізації продукції, а також правильність визначення і законність відображення фактичного прибутку від реалізації на рахунках;

г) все перераховане вище.

5. До задач контролю операцій щодо формування доходів діяльності не входить:

а) підтвердження обґрунтованості обраного методу калькулювання;

б) встановлення правильності умов визнання та оцінки прибутків і результатів діяльності;

в) перевірка правильності формування чистого прибутку звітного періоду, його розподіл і використання;

г) підтвердження достовірності та правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з врахування прибутків і фінансових результатів діяльності.

6. В процесі перевірки відображення доходів від інвестиційної діяльності звертають увагу на:

а) правильність відображення доходів від реалізації НМА, фінансових інвестицій і майнових комплексів, доходів від не операційних курсових різниць;

б) наявність договорів фінансової оренди та повноти відображення доходів від неї;

в) повнота відображення доходів від участі в капіталі;

г) правильними є відповіді а) та б);

г) всі відповіді правильні.

7. До завдань аудиту доходів і результатів діяльності не відносяться:

а) підтвердження обґрунтованості обраного методу калькулювання;

б) встановлення дотримання умов визнання та оцінки доходів і результатів діяльності;

в) перевірка правильності формування чистого прибутку звітного періоду, його розподіл і використання;

г) підтвердження достовірності та правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій щодо формування доходів і фінансових результатів діяльності.

8. Датою визнання доходів в обліку є:

а) дата надходження коштів від покупця (замовника) за оплату товарів, які підлягають продажу;

б) дата відвантаження товарів, а для робіт – дата фактичного надання результатів робіт;

в) всі відповіді правильні;

г) немає правильної відповіді.

9. Підставою для визнання доходів від продажу продукції (товарів) згідно ПСБО 15 «Дохід» є момент:

а) відвантаження товарів покупцю;

б) отримання авансу від покупця;

в) отримання грошових коштів від покупця за відвантажену йому раніше продукцію;

г) правильна відповідь відсутня.

10. Якщо підприємство після відвантаження готової продукції на 24 000 грн, в т.ч. ПДВ 4000 грн, надало знижку на суму 1 800 грн, то чистий дохід від реалізації готової продукції становитиме:

- а) 20 000 грн;
- б) 24 000 грн;
- в) 22 200 грн;
- г) 18 200 грн.

11. Доходи включаються до складу об'єктів облікового процесу на підставі принципів бухгалтерського обліку:

- а) автономності;
- б) нарахування;
- в) періодичності;
- г) обачності.

12. У звітному періоді підприємство отримало:

винагороду за здане у фінансову оренду будівлю санаторію – 1 240 грн;
грошові кошти від комірника для відшкодування крадіжки товарів – 825 грн;

дивіденди – 1 600 грн;

дохід від списання безнадійної кредиторської заборгованості за придбані матеріальні ресурси – 2 000 грн;

виручку від реалізації основних засобів – 5 000 (без ПДВ) грн;

дохід від не операційної курсової різниці – 2 000 грн.

Сума іншого операційного доходу склала:

- а) 7 825 грн;
- б) 2 825 грн;
- в) 4 065 грн;
- г) 4 825 грн.

13. У звітному періоді підприємство отримало виручку від реалізації продукції на суму 700 000 грн, крім того ПДВ 140 000 грн. Собівартість реалізованої продукції склала 620 000 грн, витрати на збут – 4 200 грн, адміністративні витрати – 7 000 грн. Фінансовий результат від реалізації продукції складає:

- а) 80 000 грн (прибуток);
- б) 220 000 грн (прибуток);
- в) 68 800 грн (прибуток);
- г) 208 800 грн.

14. Доходи від відшкодування раніше списаних активів:

- а) не визнаються доходами згідно із ПСБО 15;
- б) відносяться до інших доходів від звичайної діяльності;
- в) відносяться до інших операційних доходів;
- г) є доходом від інвестиційної діяльності.

15. Прибуток, отриманий від операційної діяльності до оподаткування, це:

- а) прибуток від розміщення на депозитних рахунках тимчасово вільних коштів;
- б) прибуток, отриманий від реалізації цінних паперів;
- в) прибуток, отриманий від реалізації продукції допоміжного виробництва;
- г) дивіденди, отримані підприємством.

16. Необхідною умовою визнання доходів діяльності є:

- а) достовірна оцінка доходів;
- б) зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства;
- в) збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення капіталу;
- г) зменшення активів підприємства, що призводить до зменшення капіталу.

17. За звітний період було реалізовано товарів на суму 48 000 грн, в т.ч. ПДВ – 8 000 грн (під час придбання товару було сплачено 36 000 грн, в т.ч. ПДВ – 6 000 грн). Крім того, були реалізовані основні засоби на суму 72 000 грн, в т.ч. ПДВ – 12 000 грн (первісна вартість реалізованих об'єктів 160 000 грн, сума нарахованого зносу – 20 000 грн). Фінансовий результат від реалізації товарів складає:

- а) прибуток 30 000 грн;
- б) прибуток 10 000 грн;
- в) прибуток 40 000 грн;
- г) збиток 80 000 грн.

18. Підприємство в звітному періоді отримало доходи:

від реалізації основних засобів – 10 000 грн;
від реалізації іноземної валюти – 47 000 грн;
від неопераційної курсової різниці – 8 000 грн;
від списання кредиторської заборгованості – 9 100 грн;
від безоплатно отриманих необоротних активів – 31 000 грн.
Сума доходу від інвестиційної діяльності складала:

- а) 88 000 грн;
- б) 8 000 грн;
- в) 41 000 грн;
- г) 10 000 грн.

19. До інших фінансових доходів відносяться:

- а) дивіденди одержані;
- б) відшкодування раніше списаних активів;
- в) дохід від списання кредиторської заборгованості;
- г) дохід від реалізації цінних паперів.

20. Підприємство у звітному періоді:

нарахувало та сплатило відсотки за кредит – 20 000 грн;
погасило короткостроковий банківський кредит – 300 000 грн;
нарахувало та сплатило відсотки за випущеними облігаціями – 27 000 грн;

отримало новий кредит в банку – 210 000 грн;

отримало дивіденди за фінансовими інвестиціями – 180 000 грн.

Прибуток від фінансової діяльності складає:

- а) 70 000 грн;
- б) 90 000 грн;
- в) 133 000 грн;
- г) 370 000 грн.

21. Доходи від не операційних курсових різниць відносяться до:

- а) фінансових доходів;
- б) інших операційних доходів;
- в) інших доходів;
- г) доходів від купівлі-продажу іноземної валюти.

22. Сума доходу, одержаного за інвестиціями і визначеного за методом участі в капіталі, відображається в обліку записом:

- а) Д-т 141 «Інвестиції пов'язаним сторонам за методом участі в капіталі»

К-т 721 «Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства»;

- б) Д-т 352 «Інші поточні фінансові інвестиції»

К-т 721 «Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства»;

- в) Д-т 143 «Інвестиції непов'язаним сторонам»

К-т 733 «Інші доходи від фінансових операцій»;

- г) Д-т 142 «Інші інвестиції пов'язаним сторонам»

К-т 733 «Інші доходи від фінансових операцій».

23. До доходу від інвестиційної діяльності відноситься дохід від:

- а) операційної курсової різниці;
- б) неопераційної курсової різниці;
- в) відшкодування раніше завданих збитків;
- г) участі в капіталі.

24. Знайдіть відповідність між проводками та їхнім змістом:

а)	Відображено інвестором дохід (прибуток), нарахований на інвестиції в асоційовані та дочірні підприємства	1	Д-т 373 К-т 141
б)	Нараховано інвестором дивіденди від інвестицій, що обліковуються за методом участі в капіталі	2	Д-т 377 К-т 741
в)	Відображено доходи від участі в капіталі, отримані за звітний рік, у складі фінансових результатів від фінансових операцій	3	Д-т 141 К-т 72
г)	Відображено дохід від реалізації фінансових інвестицій	4	Д-т 971 К-т 14
г)	Відображено балансову вартість реалізованих фінансових інвестицій на дату реалізації	5	Д-т 361, 362 або 377 К-т 714
д)	Відображено дохід від реалізації основних засобів	6	Д-т 72 К-т 792

25. До валюти балансу повинна бути включена сума:

- а) нерозподіленого прибутку;
- б) валового прибутку;
- в) прибутку з продажів;
- г) прибутку від звичайної діяльності до оподаткування.

Практичні ситуації

Завдання 9.1

Вихідні дані:

Під час перевірки фінансових результатів діяльності підприємства аудитор з'ясував, що впродовж звітного періоду підприємством було отримано певні доходи та понесені відповідні витрати на їхнє отримання, перелік яких наведено в табл. 9.1.

Таблиця 9.1

Доходи і витрати підприємства за звітний період

Показники	Сума, грн
1. Виручка від реалізації готової продукції (з ПДВ)	60 000
2. Фактична собівартість реалізованої продукції	30 000
3. Витрати на збут готової продукції	4 500
4. Адміністративні витрати	16 800
5. Виручка від реалізації основних засобів (з ПДВ)	36 600
6. Залишкова вартість реалізованих основних засобів	12 000

В кінці звітного періоду бухгалтер склав довідку на закриття рахунків та визначив фінансовий результат. У бухгалтерському обліку були здійснені відповідні записи (табл. 9.2).

Таблиця 9.2

Бухгалтерські проведення закриття рахунків доходів та витрат підприємства

№	Сума, грн	Кореспонденція рахунків	
		Д-т	К-т
1	50 000	70	79
2	36 600	71	79
3	4 500	79	93
4	16 800	23	92
5	12 000	79	97
6	70 100	44	79

Зміст завдання:

1. Скласти програму проведення аудиту доходів і фінансових результатів (табл. 9.3).
2. Встановити характер допущених помилок і порушень.
3. Здійснити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень.
4. Скласти робочі документи аудитора (табл. 9.4).
5. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень в бухгалтерському обліку підприємства.

Таблиця 9.3

Програма проведення аудиту доходів і фінансових результатів діяльності підприємства

№	Зміст господарської операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Примітки
		Дебет	Кредит	Сума, грн	Дебет	Кредит	Сума, грн	

Таблиця 9.4

Перевірка правильності відображення в обліку доходів і фінансових результатів

№	Зміст господарської операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Примітки
		Дебет	Кредит	Сума, грн	Дебет	Кредит	Сума, грн	

Завдання 9.2

Вихідні дані:

В процесі аудиторської перевірки аудитор встановив, що ТОВ «Аура» за звітний період реалізувало 1 000 одиниць готової продукції. Виручка від реалізації продукції надійшла на поточний рахунок у сумі 921 600 грн, включаючи ПДВ (20 %). Виробничі витрати склали 440 000 грн, інші операційні витрати – 62 000 грн. Крім того, від операційної діяльності підприємство одержало 96 000 грн прибутку. Проте 31.12.20XX р. покупцями було повернено 4 одиниці продукції через низьку якість. У результаті, за рік, що перевіряється, ТОВ «Аура» показало збитки на загальну суму 100 000 грн.

Зміст завдання:

1. Визначити правильність відображення суми фінансового результату у звітності підприємства.
2. Здійснити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень
3. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень в бухгалтерському обліку підприємства.

Завдання 9.3

Вихідні дані:

Аудиторською перевіркою встановлено, що в процесі визначення фінансових результатів на підприємстві були використані дані, наведені в табл. 9.5.

Таблиця 9.5

Доходи і витрати підприємства за звітний період

№	Показники	Сума
1	Готова продукція підприємства за звітний період, шт.	620
2	Витрати на виробництво продукції (залишків незавершеного виробництва на кінець року немає), грн	62 000
3	Відвантажено готової продукції покупцям, шт.	200
4	Ціна реалізації з ПДВ, грн	240
5	Витрати з виготовлення зразків з раціоналізаторських пропозицій, грн	600
6	Витрати на сигналізацію, грн	380
7	Заробітна плата менеджерів з реалізації готової продукції, грн	1 180
8	Витрати на відправлення запрошення акціонерам на загальні збори	210
9	Від’ємна курсова різниця з експорту готової продукції	120

10	Винагорода за фінансову оренду будівлі санаторію, отримана підприємством	1 240
11	Надходження в касу від комірника для відшкодування крадіжки товарів	825
12	Виручка від реалізації спеціальних інструментів	1 000
13	Збитки від списання безнадійної заборгованості покупців	673
14	Збиток від акцій асоційованого підприємства	338
15	Нараховані дивіденди до одержання	600
16	Дохід від списання безнадійної кредиторської заборгованості за придбані цінні папери	2 000
17	Залишкова вартість безкоштовно переданого виробничого інвентарю	473
18	Штрафні санкції, сплачені за порушення податкового законодавства	314
19	Сума нарахованої амортизації по безкоштовно отриманому легковому автомобілю	515
20	Збитки від уцінки будівлі складу готової продукції	847
21	Заробітна плата офісних працівників підприємства	5 730
22	Витрати на пакування готової продукції	324
23	Виручка від реалізації сировини	1 350
24	Собівартість реалізованої сировини	890
25	Відсотки за банківськими кредитами, сплачені	335
26	Амортизація будівлі складу сировини та матеріалів	367
27	Знос будинку відпочинку, який знаходиться на балансі підприємства	417

За результатами розрахунку бухгалтер визначив, що підприємство отримало збиток і внаслідок цього податок на прибуток не був нарахований.

Зміст завдання:

1. Визначити, яку суму прибутку або збитку підприємства може підтвердити аудитор за результатами перевірки.

2. Скласти програму проведення аудиту доходів і фінансових результатів (табл. 9.6).

3. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень в бухгалтерському обліку підприємства.

**Програма проведення аудиту доходів і фінансових
результатів діяльності підприємства**

№	Зміст господарської операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Примітки
		Дебет	Кредит	Сума, грн	Дебет	Кредит	Сума, грн	

Завдання 9.4

Вихідні дані:

Під час аудиту операцій з обліку доходів і фінансових результатів діяльності підприємства було встановлено наступне:

У складі оборотних активів підприємства знаходяться депозитні сертифікати на суму 20 000 грн, за якими за 2 місяці звітного року нарахований дохід за ставкою 50 % річних.

Реалізовано основних засобів на суму 4 800 грн, в т.ч. ПДВ 800 грн. Первісна вартість основних засобів складає 10 000 грн, знос на дату реалізації – 7 000 грн.

У звітному році підприємство отримало короткостроковий кредит у банку в сумі 300 000 грн під 60 % річних на 6 місяців.

У Звіті про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за рік, що перевіряється, підприємство визначило прибуток від звичайної діяльності до оподаткування (р. 2290 ф. 2) у розмірі 6 333 грн.

Зміст завдання:

1. Визначити, який фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування може підтвердити аудитор за результатами перевірки.
2. Здійснити нормативно-правове обґрунтування виявлених порушень
3. Розробити рекомендації з виправлення помилок та усунення порушень в бухгалтерському обліку підприємства.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання передбачає самостійне виконання студентами ситуаційної задачі з організації та методики проведення аудиторської перевірки фінансової звітності суб'єктів господарювання, які були запропоновані Аудиторською палатою України до кваліфікаційного іспиту на отримання сертифікату аудитора.

Варіанти індивідуального завдання обираються студентами за даними табл. 1.

Таблиця 1

Варіанти індивідуальних завдань

Початкова літера прізвища студента	Номер варіанту індивідуального завдання
А, С, У	1
Б, К, Ф	2
В, Л, Х	3
Г, М, Ц	4
Д, Н, Ч	5
Е, О, Ш	6
Ж, П, Щ	7
З, Р, Ю	8
Є, Я	9
І, Т	10

Варіант 1

Вихідні дані:

Аудиторська фірма «Аудит Плюс», у якій Ви працюєте аудитором, на підставі договору з ТОВ «Ренесанс» (емітентом облігацій) виконує аудит річної фінансової звітності за 2015 р. Керівником групи із завдання Вам доручено провести перевірку операцій з надання в оренду основних засобів підприємства (орендні операції не є основною діяльністю підприємства).

ТОВ «Ренесанс» застосовує для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності вимоги Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, що зафіксовано в Наказі про облікову політику ТОВ «Ренесанс» від 15.12.2014 р.

У ході вивчення організаційно-розпорядчих документів, договорів, первинних документів Вами встановлено наступне:

Організація і методика аудиту

1. 20 травня 2015 р. із ТОВ «Ікар» укладений Договір № 795, відповідно до умов якого об'єктом оренди є прилад для проведення випробувань, який передається в оренду на 3 роки, після чого підлягає поверненню орендодавцю. Умовами договору передбачена сплата орендних платежів на загальну суму 827 280 грн. Сплата орендних платежів має відбуватися в останній день місяця рівними частинами протягом всього строку оренди.

2. Фактична передача об'єкта оренди орендарю здійснена 1 липня 2015 р., що підтверджено актом приймання-передачі № 11 від 01.07.15 р.

3. За даними облікових регістрів на момент передачі об'єкта оренди орендарю його залишкова вартість становила 1 200 000 грн, накопичена амортизація – 400 000 грн. Справедлива вартість об'єкта оренди дорівнює 1 800 000 грн.

Виконані Вами аудиторські процедури дозволили:

1) на підставі вивчення здійснених облікових записів сформувати реєстр бухгалтерських проводок (табл. 1) та дійти висновку, що бухгалтер ТОВ «Ренесанс» помилково відобразив орендні операції за Договором № 795 як операції фінансової оренди.

Таблиця 1

Реєстр бухгалтерських проводок за орендними операціями з ТОВ «Ікар» за договором № 795 протягом 2015 р.

Дата операції	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
01.07.15 р.	Передано обладнання в оренду ТОВ «Ікар»	181	74	1 800 000,00
01.07.15 р.	Визнано податкові зобов'язання з ПДВ	74	641	300 000,00
01.07.15 р.	Відображено вартість та знос переданого в оренду обладнання	97	10	1 200 000,00
		13	10	400 000,00
31.07.15 р.	Нараховано орендний платіж ТОВ «Ікар»	373	733	22 980,00
31.08.15 р.		373	733	22 980,00
30.09.15 р.		373	733	22 980,00

Закінчення табл. 1

31.10.15 р.		373	733	22 980,00
30.11.15 р.		373	733	22 980,00
31.12.15 р.		373	733	22 980,00
31.07.15 р.	Надходження орендних платежів від ТОВ «Ікар» (відповідно до виписок банку за 2015 р.)	311	373	22 980,00
31.08.15 р.		311	373	22 980,00
30.09.15 р.		311	373	22 980,00
31.10.15 р.		311	373	22 980,00
30.11.15 р.		311	373	22 980,00
31.12.15 р.		311	373	22 980,00

2) на підставі вивчення даних інвентарних карток та з урахуванням дати помилкового припинення нарахування зносу на переданий в оренду об'єкт визначити, що сума амортизації на даний об'єкт з моменту передачі до дати балансу 31.12.15 р. становила 20 000 грн.

Крім того, для перевірки Вам надано такі документи:

1. Баланс ТОВ «Ренесанс» на 31.12.2015 р. (витяг наведений у табл. 2).
2. Звіт про фінансові результати ТОВ «Ренесанс» за 2015 р. (витяг наведено в табл. 3).
3. Інформацію про зміни балансової вартості основних засобів (витяг з Приміток до фінансової звітності за 2015 р. наведено в таблиці

Таблиця 2

**Витяг з Балансу (Звіту про фінансовий стан)
ТОВ «Ренесанс» на 31 грудня 2015 р., тис. грн**

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):	
за Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	V
за Міжнародними стандартами фінансової звітності	

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
Необоротні активи <...>			
Основні засоби	1 010	2 925	1 500
Первісна вартість	1 011	3 845	2 245
Знос	1 012	(920)	(745)
<...>			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1 040	–	1 800

Таблиця 3

**Витяг зі Звіту про фінансові результати
(Звіту про сукупний дохід) ТОВ «Ренесанс» 2015 рік., тис. грн**

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний період попереднього звітного року
<...>			
Інші фінансові доходи	2 220	138	305
Інші доходи	2 240	1 500	1 020
<...>			
Інші витрати	2 250	(1 200)	(1 400)

Таблиця 4

**Інформація про зміни балансової вартості основних засобів
у 2015 р. (витяг із приміток до фінансової звітності), тис. грн**

Групи основних засобів	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Вибуло за рік		Нараховано амортизації за рік	Залишок на кінець року	
	первісна вартість	знос		первісна вартість	знос		первісна вартість	знос
Машини та обладнання, у т.ч.	3 105	742	0	1 600	400	150	1 505	492
<i>прилад для проведення випробувань</i>	<i>1 600</i>	<i>380</i>	<i>0</i>	<i>1 600</i>	<i>400</i>	<i>20 (знос за період 01–06 міс. 2015 р.)*</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<...>			0					
РАЗОМ:	3 845	920	0	1 600	400	225	2 245	745

* *Примітка: сума підтверджена відомостями нарахування зносу за 2015 р.*

Зміст завдання:

– з посиланням на відповідні П(С)БО:

1. Здійснити порівняння особливостей визнання в бухгалтерському обліку операцій з операційної та фінансової оренди в розрізі визначених у таблиці 1 питань;

– з посиланням на положення Податкового кодексу України визначити:

2. Здійснити порівняння вимог щодо оподаткування операцій з операційної та фінансової оренди податком на додану вартість та представити результати в таблиці 2;

– здійснити процедури отримання аудиторських доказів шляхом:

3. Розрахунку:

- сум податкового зобов'язання з ПДВ за орендними операціями ТОВ «Ренесанс» (з урахуванням вимог Податкового кодексу України) та заповнити Робочий документ аудитора «Розрахунок сум визнаного податкового зобов'язання з ПДВ за дог. №795 від 20.05.2015р.»;

- скоригованих показників Балансу ТОВ «Ренесанс» на 31.12.2015 р., Звіту про фінансові результати за 2015 р. та заповнити витяги з вказаних документів;

– з посиланням на відповідні МСА:

4. Визначити, що таке шахрайство? Описати, яким чином аудитор здійснює оцінку ризиків шахрайства у визнанні доходу в процесі ідентифікації та оцінки ризиків суттєвого викривлення внаслідок шахрайства.

Варіант 2

Вихідні дані:

Між ПАТ «Світляк» (виробництво кисло-молочної продукції) та АФ «Капітал-Консалт», де Ви працюєте аудитором, укладено договір на виконання завдання з аудиту річної фінансової звітності за 2015 р. У зв'язку з суттєвістю операцій підприємства, пов'язаних із залученням кредитних коштів, Вам доручено перевірку правильності визнання витрат на позики. Ознайомлення з системою внутрішнього контролю на ПАТ «Світляк» дозволило встановити, що на підприємстві функціонує підрозділ внутрішнього аудиту, діяльність якого охоплює контроль за показниками фінансової звітності підприємства, зокрема, в частині перевірки правильності визнання витрат.

Групою із завдання прийнято рішення використовувати роботу внутрішнього аудитора.

У ході вивчення організаційно-розпорядчих документів, договорів, первинних документів Вами встановлено наступне:

1. Договір № 675 від 05.12.2014 р. укладено ПАТ «Світляк» з ТОВ «Алекс» на будівництво нової виробничої лінії. Загальна вартість робіт із виготовлення та монтажу виробничої лінії за кошторисом становить 1 млн грн, при цьому витрати на виготовлення виробничої лінії

фінансувалися за рахунок власних та залучених джерел (банківський кредит в сумі 600 тис грн).

2. Кредитний договір укладено з АТ «Укресімбанк» 15.12.2014 р. Відповідно до його умов 01.01.2015 р. на розрахунковий рахунок ПАТ «Світляк» (р/р № 260039123619132 в ПАТ «Укресімбанк») зараховуються грошові кошти в сумі 600 000 грн; процентна ставка – 15 % річних (7500 грн щомісяця), відсотки сплачуються в кінці кожного року. Строк погашення основної суми кредиту – 31.12.2016 р. Зарахування 01.01.2015 р. кредитних коштів на поточний рахунок підприємства підтверджено випискою банку.

3. 25.01.2015 року підприємство частину отриманих раніше кредитних коштів у сумі 200 тис. грн використало для попередньої оплати постачальнику за комплектуючі для виготовлення виробничої лінії (що підтверджено випискою банку та договором). Решту суми отриманих кредитних коштів (400 тис. грн) у зв'язку з відсутністю потреби в грошових коштах найближчим часом, підприємство 01.02.2015 р. розмістило в тому ж банку на депозит строком на 3 місяці (за умовами договору процентна ставка становить 9 % річних (3000 грн щомісяця); відсотки зараховуються на рахунок у кінці строку дії депозитного договору). По закінченні строку депозиту відповідно до виписки банку грошові кошти зараховано на поточний рахунок у повній сумі з нарахованими відсотками, які протягом 2015 р. повністю використано для фінансування витрат з побудови та монтажу нової виробничої лінії.

4. Фактичні роботи з виготовлення та монтажу виробничої лінії розпочато 01.03.15 р., що підтверджено відповідними документами. 01.12.15 р. роботи зі створення та монтажу виробничої лінії були завершені, і вона була готова до експлуатації. Загальна величина витрат на виготовлення та монтаж виробничої лінії за даними актів приймання-здачі виконаних робіт становить 1 млн грн.

5. Адміністративні роботи з оформлення виробничої лінії завершено 31 грудня 2015 року, і з 01 січня 2016 р. підприємство приступило до випуску продукції на новій виробничій лінії.

Наказом про облікову політику ПАТ «Світляк» визначено, що під час складання фінансової звітності підприємство використовує МСФЗ.

Аудитору для перевірки надано:

1. Баланс ПАТ «Світляк» на 31.12.2015 р. (витяг наведено в таблиці 5); Звіт про фінансові результати ПАТ «Світляк» за рік, що закінчується 31.12.2015 р. (витяг наведено в табл. 6); інформацію про зміни балансової вартості основних засобів (витяг з приміток до фінансової звітності наведено в табл. 7), що підтверджені внутрішнім аудитором.

2. Робочий документ внутрішнього аудитора «Розрахунок суми відсотків за позикою (табл. 8)

Таблиця 5

Витяг з Балансу ПАТ «Світляк» на 31 грудня 2015 р., тис. грн

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):			
за Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			
за Міжнародними стандартами фінансової звітності		V	
Актив	Код	На поч. звітного періоду	На кін. звітного періоду
I. Необоротні активи			
Основні засоби	1 010	170	1 168
Первісна вартість	1 011	184	1 184
Знос	1 012	(14)	(16)

Таблиця 6

**Витяг зі Звіту про фінансові результати ПАТ «Світляк»
за рік, що закінчується 31.12.15 р., тис. грн**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період Попереднього звітного року
<...>			
Інші фінансові доходи	2 220		5
Фінансові витрати	2 250	(90)	(15)

Таблиця 7

Інформація про зміни балансової вартості основних засобів у 2015 р. (витяг із приміток до фінансової звітності)

	<...>	Машини та обладнання	Інші	Всього
<i>Залишок на 31.12.2014 р.</i>				
Первісна вартість		–	184	184
Накопичена амортизація		–	(14)	(14)
Залишкова вартість		–	170	170
Надходження		1 000	–	1 000
Амортизація		–	(2)	(2)
<i>Залишкова вартість на 31.12.2015 р.</i>		1 000	168	1 168

**Робочий документ внутрішнього аудитора
«Розрахунок суми відсотків за позикою»**

Початок нарахування відсотків за позикою				01 січня 2015 р.			
Кінець нарахування відсотків за позикою				31 грудня 2015 р.			
<i>період, 2015 р.</i>	<i>% за позикою, грн</i>	<i>період, 2015 р.</i>	<i>% за позикою, грн</i>	<i>період, 2015 р.</i>	<i>% за позикою, грн</i>	<i>період, 2015 р.</i>	<i>% за позикою, грн</i>
Січень	7 500	Квітень	7 500	Липень	7 500	Жовтень	7 500
Лютий	7 500	Травень	7 500	Серпень	7 500	Листопад	7 500
Березень	7 500	Червень	7 500	Вересень	7 500	Грудень	7 500
Разом за 2015 р. 90 000							
Сума відсотків за позикою, що відображається у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) ПАТ «Світляк» за рік, що закінчується 31 грудня 2015р.							90 000

Зміст завдання:

– з посиланням на відповідний МСБО:

1. Описати порядок визнання витрат на позики, що капіталізуються та порядок визначення суми витрат, що капіталізуються.

2. Описати порядок визначення дати початку і дати припинення капіталізації витрат на позики.

– здійснити процедури:

3. Розрахунку витрат на позики, що підлягають капіталізації, та витрат, що відносяться до витрат періоду, а також розрахунку балансової вартості основних засобів на кінець періоду, заповнити Робочий документ «Вивчення роботи внутрішнього аудитора щодо визначення відсотків за позикою, що підлягають відображенню у Звіті про фінансові результати ПАТ «Світляк» за рік, що закінчується 31 грудня 2015 р., та сформувати скориговані показники Балансу ПАТ «Світляк» на 31.12.2015 р. та Звіту про фінансові результати ПАТ «Світляк» за рік, що закінчується 31.12.2015 р.

– з посиланням на відповідний МСА:

3.4. Описати питання, які оцінює аудитор під час визначення можливості використання роботи підрозділу внутрішнього аудиту та навести приклади чинників (по три на кожне питання), що впливають на оцінку вказаних аудитором питань.

Варіант 3

Вихідні дані:

Між ТОВ «Юна» (підприємство створене 14.01.2015 р., вид діяльності за КВЕД 77.31 «Надання в оренду сільськогосподарських машин і устаткування») та Аудиторською фірмою «Консалтинг-Плюс» укладено договір на виконання узгоджених процедур щодо:

- 1) перевірки правильності визнання доходів і витрат;
- 2) перевірки правильності розкриття інформації про них у фінансовій звітності за 2015 р.;
- 3) виконання аналізу фінансових результатів діяльності підприємства (в частині показників рентабельності) за 2015 р.

Вам, як одному з аудиторів фірми, якого включено до групи із завдання, доручено перевірку правильності складання Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) в частині доходів звітного періоду, а також проведення аналізу показників рентабельності за 2015 р.

У наказі про облікову політику ТОВ «Юна» встановлено, що фінансова звітність складається з використанням положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Вами сформовано витяг з реєстру бухгалтерських записів ТОВ «Юна» щодо списання доходів періоду на рахунок фінансового результату (табл. 9). Крім того, для перевірки надано Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ТОВ «Юна» за 2015 р., витяг з якого наведено в табл. 10.

Таблиця 9

**Витяг з реєстру бухгалтерських записів ТОВ «Юна»
щодо списання доходів періоду на рахунок
фінансового результату за 2015 рік (грн)**

№ оп.	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Дебет	Кредит	
1	702 «Дохід від реалізації товарів»	791 «Результат операційної діяльності»	915 283,33
2	703 «Дохід від реалізації робіт, послуг»		101 666,67
3	712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів»		1 193 333,33
4	713 «Дохід від операційної оренди активів»		8 205 000,00
5	715 «Одержані штрафи, пені, неустойки»		8 920,00
6	716 «Відшкодування раніше списаних активів»		15 000,00

Організація і методика аудиту

Закінчення табл. 9

7	718 «Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів»		16 500,00
8	719 «Інші доходи від операційної діяльності»		89 000,00
9	732 «Відсотки одержані»	792 «Результат фінансових операцій»	22 000,00
10	745 «Дохід від безоплатно одержаних активів»	793 «Результат іншої звичайної діяльності»	7 900,00
11	746 «Інші доходи від звичайної діяльності»		13 200,00

Таблиця 10

Витяг зі Звіту про фінансові результати ТОВ «Юна» за 2015 р., тис. грн

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналог. період поперед. року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2 000	1 017	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2 050	(699)	
Валовий: прибуток	2 090	318	
збиток	2 095		
Інші операційні доходи	2 120	9 528	
Адміністративні витрати	2 130	(1 213)	
Витрати на збут	2 150	(218)	
Інші операційні витрати	2 180	(3 493)	
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2 190	4 922	
збиток	2 195		
Дохід від участі в капіталі	2 200		
Інші фінансові доходи	2 220	22	
Інші доходи	2 240	21	
Фінансові витрати	2 250	(417)	
Втрати від участі в капіталі	2 255		
Інші витрати	2 270	(77)	

Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2 290	4 471	
збиток	2 295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2 300	(607)	
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2 305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2 350	3 864	
збиток	2 355		

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналог. період попер. року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2 400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2 405		
Накопичені курсові різниці	2 410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2 415		
Інший сукупний дохід	2 445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2 450	0	
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2 455	X	
Інший сукупний дохід після оподаткування	2 460	0	
Сукупний дохід (сума рядків 2 350, 2 355 та 2 460)	2 465	3 864	

У результаті перерахунку, порівняння та перевірки точності записів, зокрема вивчення та зіставлення договорів лізингу, договорів купівлі-продажу, записів бухгалтерського обліку, а також показників наданих форм фінансової звітності Вами встановлено факти та операції, що привернули Вашу увагу як такі, що призводять до викривлень у фінансовій звітності:

1. Доходи від надання в операційний лізинг тракторів відображалися в бухгалтерському обліку бухгалтерськими проводками:

Д 377 К 713 9 846 000 грн (на загальну суму лізингових платежів);

Д 713 К 641 1 641 000 грн (на суму ПДВ).

2. У листопаді 2015 р. укладено договір купівлі-продажу № 23 від 16.11.2015 р. на продаж будівлі. Договірна вартість становить 1 432 000 грн (у т.ч. ПДВ). Залишкова вартість вказаного об'єкта на дату укладання договору становила 1050 000 грн. У 2015 р. факту передачі права власності на будівлю не відбулося. Відповідно до виписки банку від 28.12.2015 р. на поточний рахунок підприємства зараховано попередню оплату від покупця у сумі 1432 000 грн (в т. ч. ПДВ). У бухгалтерському обліку бухгалтером відображено наступні проводки:

Д 311 К 712 1 432 000 грн;

Д 712 К 641 238 666,67 грн.

3. Протягом звітної періоду бухгалтером визнано доходи в сумі 15 000 грн у формі очікуваної страхової виплати від СК «Надія» у зв'язку з втратою активів у результаті пожежі на складі (сума визначена бухгалтером самостійно на основі суми прямих матеріальних збитків) та сформовано проводку:

Д 377 К 716 15 000 грн.

На Ваш письмовий запит до юриста ТОВ «Юна» отримано письмове запевнення про те, що триває розслідування працівниками СК «Надія» пожежі, що сталася. Остаточного рішення щодо виплати страхової компенсації не отримано.

4. У 2015 р. загальна сума дооцінки будівлі спеціалізованого гаража (об'єкт раніше не уцінювався) становила 13 200 грн, що підтверджено Розрахунком величини дооцінки № 17 від 20.12.2015 р. Вами встановлено, що на рахунках бухгалтерського обліку дооцінка такого основного засобу відображена наступним чином:

Д 103 К 746 13 200 грн.

Відповідно до робочої документації інших партнерів із завдання, відповідальних за перевірку формування витрат, відхилень у сумах витрат періоду не встановлено.

З урахуванням обсягів та характеру виявлених Вами викривлень у сумі доходів та на основі вимог Податкового кодексу України щодо різниць, на які відбувається збільшення (зменшення) фінансових результатів до оподаткування під час нарахування податку на прибуток, Вами визначено, що сума витрат з податку на прибуток становить 389 тис. грн.

Обговорені із замовником ідентифіковані викривлення, описані вище, були ним повністю прийняті, а відповідні коригування у Балансі (Звіті про фінансовий стан) здійснені, після чого бухгалтером ТОВ «Юна» на основі скоригованих показників сформовано довідку про залишки за розділами Балансу (Звіту про фінансовий стан) ТОВ «Юна» на 31.12.2015 р. (табл. 11).

Довідка про залишки за розділами Балансу
ТОВ «Юна» на 31.12.2015 р., тис. грн

Розділ балансу	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
Необоротні активи	0	38 364
Оборотні активи	0	17 330
Власний капітал	0	20 000
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	23 010
Поточні зобов'язання і забезпечення	0	12 684

Зміст завдання:

– з посиланням на відповідний МСПП:

1. Вказати, що є метою узгоджених процедур та які питання слід узгодити аудиторю з представниками суб'єкта господарювання або іншими визначеними сторонами, яким буде надано примірники звіту про фактичні результати.

– здійснити процедури:

2. Перерахунку та визначення викривлень у сумах доходів за 2015 р., що слід зафіксувати в Робочому документі аудитора «Ідентифіковані викривлення у сумах доходів у Звіті про фінансові результати за 2015 р.» із зазначенням змісту помилок (за їхньої наявності) та порядку коригування показників вказаного звіту.

3. Перерахунку показників Звіту про фінансові результати за 2015 р. з урахуванням ідентифікованих викривлень.

4. Аналізу рентабельності шляхом розрахунку на основі скоригованих показників Звіту про фінансові результати за 2015 р. відповідних показників, що слід зафіксувати в Робочому документі аудитора «Розрахунок показників рентабельності підприємства за 2015 р.».

Варіант 4

Вихідні дані:

Аудиторська фірма «Аудит-Консалт», в якій Ви працюєте аудитором, уклала договір з ПАТ «Альфателеком» на виконання завдання з аудиту його фінансової звітності за 2014 рік. Вас було призначено керівником групи із завдання. Під час виконання завдання групою із завдання:

1) визначено вартісний критерій для відбору сум дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на рівні 100 тис.грн, обсяг вибіркової сукупності – не нижче 10 % генеральної сукупності;

Організація і методика аудиту

2) проведено вибірку щодо генеральної сукупності дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги шляхом застосування професійного судження та на основі вартісного критерію, в результаті чого до вибірки потрапило 10 найбільших дебіторів;

3) проведено аудиторські процедури зовнішнього підтвердження щодо вибіркової сукупності.

4) визначено рівень суттєвості для ідентифікованих викривлень за статтею дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги – 10 % від вартісного вираження статті.

Для виконання завдання Вам надано інформацію про залишки дебіторської заборгованості станом 31.12.2014 р. ПАТ «Альфателеком», що наведена в Балансі (Звіті про фінансовий стан) станом на 31.12.2014 р. та Оборотно-сальдовій відомості за 2014 р., витяги з яких наведено нижче:

Таблиця

**Витяг з Балансу (Звіту про фінансовий стан)
на 31 грудня 2014 р., тис. грн**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
Усього за розділом I	1 095	427 950	402 303
II. Оборотні активи			
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1 125	63 802	87 990
Усього за розділом II	1 195	190 950	240 080
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1 200	125	0
Баланс	1 300	619 025	642 383

Таблиця

Витяг з Оборотно-сальдової відомості за 2014 р.

Код та назва рахунку / субрахунку	Залишок на 01.01.2014 р.		Обороти		Залишок на 31.12.2014 р.	
	Д-т	К-т	Д-т	К-т	Д-т	К-т
361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»	67 501 300,00		33 897 218,00	10 248 246,00	91 150 272,00	0,00

Закінчення табл.

362 «Розрахунки з іноземними покупцями»	1054,00		856,00	1910,00	0,00	0,00
38 «Резерв сумнівних боргів»		3 700 000,00	540 000,00		0,00	3 160 000,00

Крім того, у ході проведення аудиту Вами досліджено Оборотно-сальдову відомість за аналітичними рахунками рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками», витяг з якої в розрізі найбільших дебіторів, які потрапили до вибіркової сукупності, наведено нижче.

Таблиця

Витяг з Оборотно-сальдової відомості за аналітичними рахунками рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» за 2014 р. (в частині дебіторів, які потрапили у вибірку), грн

№ з/п	Назва суб'єкта господарювання (дебітора)	Сума заборгованості на 01.01.14 р.	Дебетовий оборот	Кредитовий оборот	Сума заборгованості на 31.12.14 р.
1	ПАТ «Українські телемережі»	10 352 986,00	1 230 420,00	4 055 060,00	7 528 346,00
2	ПАТ «Київтелеком»	2 235 667,00	435 990,00	209 008,00	2 462 649,00
3	ТОВ «Інтернет-ком»	1 928 345,00	0,00	0,00	1 928 345,00
4	ПАТ «Коррида»	770 630,00	660 040,00	580 970,00	849 700,00
5	ПАТ «Таурус»	585 009,00	334 400,00	582 890,00	336 519,00
6	ПАТ «Альфагруп»	544 877,00	320 416,00	556 395,00	308 898,00
7	ПАТ «Медіатрейд»	534 899,00	294 880,00	514 003,00	315 776,00
8	ТОВ «Аскона»	344 177,00	377 872,00	0,00	722 049,00
9	ТОВ «Арістид»	223 865,00	552 800,00	170 930,00	605 735,00
10	ТОВ «Спрокет»	144 384,00	30 400,00	52 990,00	121 794,00

Відповідно до Наказу про облікову політику підприємства на 2014 р. ПАТ «Альфателеком» обрано метод обчислення резерву сумнівних боргів за абсолютною сумою сумнівної заборгованості.

За результатами виконання процедур зовнішнього підтвердження аудитор виявив наступні факти:

1) оскільки лист, направлений на адресу ТОВ «Інтернет-ком», повернувся з відміткою про відсутність абонента за вказаною адресою, аудитор звернувся з запитом до Інформаційно-ресурсного центру щодо даних з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-

підприємств. Перевіркою даних підприємства аудитор встановив, що підприємство знаходиться в стані припинення діяльності на підставі судового рішення про наявність запису про відсутність юридичної особи за вказаним її місцезнаходженням з 18.06.2012 р.;

2) у зв'язку з неможливістю своєчасного погашення ПАТ «Коррида» заборгованості перед підприємством, було укладено додаткову угоду, відповідно до якої таке погашення відстрочується на 1,5 роки;

3) у відповіді на запит, отриманій від ТОВ «Арістида», зазначалося, що у 2014 р. ТОВ «Арістида» придбало у ПАТ «Альфателеком» на умовах попередньої оплати телекомунікаційне обладнання на 125 000 грн в т.ч. ПДВ. В підтвердження викладених фактів до відповіді на запит ТОВ «Арістида» додано копію виписки банку та видаткову накладну на обладнання. У ході перевірки стану розрахунків ПАТ «Альфателеком» з ТОВ «Арістида» аудитором встановлено, що в обліку ПАТ «Альфателеком» операції з отримання попередньої оплати та відвантаження обладнання відображені, однак розрахунки за одержаними авансами не закриті;

4) у відповіді на запит, отриманій від ПАТ «Альфагруп», зазначалося, що у грудні 2014 р. з ПАТ «Альфателеком» було укладено договір про взаємозалік зустрічних вимог на суму 63 000 грн (ПАТ «Альфателеком» мало кредиторську заборгованість у цій сумі перед ПАТ «Альфагруп» за оренду мережевого обладнання). Даний факт підтверджується укладеною додатковою угодою між підприємствами, проте в обліку ПАТ «Альфателеком» взаємозалік зустрічних вимог не відображено.

Зміст завдання:

1. З посиланням на відповідні положення Міжнародних стандартів аудиту визначити:

1.1. Чи відповідає метод вибіркової перевірки, застосований аудитором, вимогам Міжнародних стандартів аудиту? В чому він полягає?

1.2. Які дії слід вчинити аудитором для контролю запитів під час використання процедур зовнішніх підтверджень? Які дії аудитора у разі відсутності відповіді на надіслані запити щодо зовнішнього підтвердження суми дебіторської заборгованості?

2. Провести аналіз результатів процедур зовнішнього підтвердження та визначити:

2.1. Відхилення підтверджених сум дебіторської заборгованості порівняно з даними підприємства в Робочому документі аудитора «Застосування процедур зовнішнього підтвердження щодо сум дебіторської заборгованості покупців та замовників» за наведеною формою.

2.2. Процедури, які слід виконати аудитору у зв'язку з неможливістю одержання аудиторських доказів щодо окремих сум дебіторської заборгованості шляхом зовнішнього підтвердження;

2.3. Чи отримано аудитором достатні підстави для обґрунтування висновків щодо генеральної сукупності, з якої здійснювалась вибірка?

3. Щодо подій, виявлених під час проведення процедур зовнішніх підтверджень, Вам необхідно визначити:

3.1. Які кореспонденції рахунків слід зробити для коригування показників бухгалтерського обліку щодо залишків дебіторської заборгованості ПАТ «Альфателеком» та внести їх у табл. № 1;

3.2. Які показники залишків дебіторської заборгованості ПАТ «Альфателеком» слід навести в Балансі з урахуванням виявлених обставин та внести їх у таблицю № 2;

3.3. На основі сукупності отриманих аудиторських доказів сформулювати підстави для модифікації думки аудитора та визначити вид модифікації.

Варіант 5

Вихідні дані:

У зв'язку із необхідністю залучення іноземних інвестицій для придбання новітнього технологічного обладнання для розпилу і обробки деревини та підготовки на вимогу іноземного інвестора «SWEDISH FOREST-LTD» (Швеція) інвестиційного проекту для отримання фінансових інвестицій, ТОВ «Азимут» (спрощена система оподаткування – платник єдиного податку III групи, веде спрощений бухгалтерський облік) уклало з аудиторською фірмою ПАФ «Простір» договір на здійснення узгоджених процедур щодо підготовки пакету документів для інвестиційного проекту. Вас включено до складу групи із виконання завдання в частині розрахунку виробничої собівартості виготовленої продукції та підготовки калькуляцій за січень 2015 р. Керівником групи із завдання надано запит управлінському персоналу ТОВ «Азимут» щодо надання для перевірки підтверджуючих документів про понесені витрати на виробництво готової продукції за січень 2015 р. та письмових запевнень щодо застосовуваної концептуальної основи під час обліку витрат.

Для проведення перевірки Вам як члену групи із виконання завдання надано:

1. Наказ про облікову політику на 2015 р., відповідно до якого визнання та оцінка витрат здійснюється згідно з вимогами П(С)БО 16 «Витрати», бухгалтерський облік витрат ведеться з використанням рахунків класу 9 «Витрати діяльності».

2. Письмові запевнення управлінського персоналу, щодо підходів до бухгалтерського обліку витрат, в частині того, що:

- до виробничої собівартості продукції включаються: прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші прямі витрати, змінні загально-виробничі витрати та постійні розподілені загальновиробничі витрати. Названі види витрат є статтями калькуляції;

- змінні загальновиробничі витрати розподіляються на кожний об'єкт витрат з використанням бази розподілу – витрати на оплату праці працівників, задіяних у виробництві, виходячи із фактичної потужності звітного періоду;

- постійні загальновиробничі витрати списуються на кожен об'єкт витрат з урахуванням бази розподілу – витрати на зарплату працівників, зайнятих у виробництві, виходячи з нормальної потужності. За нормальної потужності величина постійних загальновиробничих витрат становить 0,25 грн на 1 грн заробітної плати робітників виробництва;

- нерозподілені постійні загальновиробничі витрати включаються до складу собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг);

- перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат, бази їх розподілу на ТОВ «Азимут» є наступними (табл. 12):

Таблиця 12

Перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат

Елемент витрат	Постійні витрати	Змінні витрати
Матеріальні витрати	Вартість спецодягу, допоміжних матеріалів	Витрати змащувальних матеріалів
Витрати на оплату праці	Заробітна плата головного механіка, головного технолога, ремонтника	Заробітна плата інспектора контролю якості
Відрахування на соціальні заходи	Відрахування на соціальні заходи від зарплати головного механіка, головного технолога, ремонтника	Відрахування на соціальні заходи від зарплати інспектора контролю якості
Амортизація	Амортизація приміщення цеху, фрезерувального верстату	Амортизація транспортувальника, машини для сушки деревини

Інші матеріальні витрати	Витрати на утримання та ремонт цеху, удосконалення технології виробництва	Вартість вузлів та деталей до верстатів
Інші витрати	Витрати на опалення, водопостачання, охорону, страхування, оренду	Витрати на освітлення

2. Відомості щодо понесених ТОВ «Азимут» на виробництво витрат за січень 2015 р. та кількості випущеної продукції, зокрема:

Таблиця

**Витяг з відомості відпуску матеріалів на виробництво
ТОВ «Азимут» за січень 2015 р.**

№	Найменування матеріалу	Одиниця виміру	Кількість	Ціна придбання без урахування ПДВ, грн	Сума, грн
1	Деревина сосна	м ³	75,30	3 200,00	240 960,00
2	Деревина дуб	м ³	50,25	6 700,00	336 675,00

Таблиця

**Відомості про заробітну плату та відрахування
на соціальні заходи виробничому персоналу
ТОВ «Азимут» за січень 2015 року**

Посада	Фонд оплати праці, грн	Відрахування на соц. заходи, грн	Ділянки роботи персоналу
Головний механік	7 500,00	1 665,00	Загальноцеховий персонал
Головний технолог	7 000,00	1 480,00	Загальноцеховий персонал
Ремонтник	5 800,00	1 036,00	Загальноцеховий персонал
Інспектор контролю якості (2 особи)	12 000,00	2 590,00	Загальноцеховий персонал
Робітники виробництва (23 особи)	98 900,00	36 593,00	Виробництво соснової вагонки
Робітники виробництва (17 осіб)	73 100,00	27 047,00	Виробництво дубової вагонки

**Відомості про нараховану за січень 2015 року
амортизацію виробничого обладнання ТОВ «Азимут», грн**

№ з/п	Об'єкти основних засобів	Виробництво соснової вагонки	Виробництво дубової вагонки	Загальноцехове устаткування
1	Круглопилльний верстат ЦПА-40	3 600,00	1 400,00	X
2	Фугувальний верстат СФК6-1	2 110,00	2 110,00	X
3	Рейсмусовий верстат СР-3А	2 600,00	1 500,00	X
4	Фрезерувальний верстат ФЛ-1	X	X	4 000,00
5	Приміщення цеху	X	X	8 300,00
6	Транспортувальник	X	X	2 000,00
7	Машина для сушки деревини	X	X	1 400,00

4. Запевнення від управлінського персоналу про те, що валовий випуск у січні соснової вагонки склав 20 917 м та дубової вагонки – 13 958 м.

5. Первинні документи, що підтверджують понесені в січні 2015 р. витрати на організацію та обслуговування виробництва ТОВ «Азимут». На підставі наданих документів встановлено що витрати на опалення цеху склали – 13 000 грн, на освітлення цеху – 29 000 грн, на охорону території цеху – 5 000 грн.

Зміст завдання:

– з посиланням на відповідні положення П(С)БО визначити:

1. Які витрати належать до змінних та постійних загально-виробничих витрат? Як здійснюється розподіл постійних загально-виробничих витрат?

– здійснити відповідні узгоджені процедури шляхом:

2. Розподілу загально-виробничих витрат, понесених ТОВ «Азимут» в січні 2015 р. та складання калькуляції соснової вагонки та дубової вагонки. Результати проведених розрахунків оформити у вигляді документів, форми яких наведено нижче.

– з огляду на отримані в ході виконання узгоджених процедур дані з посиланням на відповідний МСА визначити:

3. Що слід розуміти під письмовими запевненнями?

4. Які дії необхідно виконати аудитору за наявності сумнівів щодо достовірності письмових запевнень та ненадання письмових запевнень про які робився запит?

Варіант 6

Вихідні дані:

Аудиторська фірма «Професіонал-аудит», в якій Ви працюєте уклала договір з ПАТ «Укрспецмонтаж» (основним видом діяльності підприємства є здійснення спеціалізованих будівельних робіт та підготовчих робіт на будівельному майданчику) на виконання завдання з аудиту фінансової звітності загального призначення за 2014 рік. Згідно з чинним законодавством ПАТ «Укрспецмонтаж» складає фінансову звітність згідно вимог МСФЗ.

Керівником групи із завдання Вам доручено провести перевірку операцій з необоротними активами на предмет правильності оцінки та формування первісної вартості необоротних активів під час визнання та вибуття, відповідності показників Балансу (Звіту про фінансовий стан) обліковим даним станом на 31.12.2014 р.

В ході перевірки наданих управлінським персоналом документів було встановлено:

1. Фінансова звітність ПАТ «Укрспецмонтаж» за 2013 р. була першою фінансовою звітністю, складеною за МСФЗ. ПАТ «Укрспецмонтаж» є платником податку на прибуток та платником ПДВ.

2. Витяг з Оборотно-сальдової відомості підприємства за 2014 р. та Витяг з Балансу (Звіту про фінансовий стан) станом на 31.12.2014 р. наведені нижче:

Таблиця

Витяг з Оборотно-сальдової відомості ПАТ «Укрспецмонтаж» за 2014 р. в частині інформації про рух необоротних активів, грн

Рахунок	Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
10	56 455 173,33		2 266 015,00	100 451,84	58 620736,49	
100	508 343,80		132 441,46	78 171,44	562 613,82	
101			1 001 365,04		1 001 365,04	
103	19 009 411,12				19 009 411,12	
104	32 691 980,66		924 423,32	22 280,40	33 594 123,58	
105	3 638 070,57		178 099,04		3 816 169,61	
106	519 058,55		29 686,14		548 744,69	
109	88 308,63				88 308,63	

Організація і методика аудиту

Закінчення табл.

12	1 463 213,75		246 270,97	682 565,20	1 026 919,52	
127	1 463 213,75		246 270,97	682 565,20	1 026 919,52	
13		34 774 511,85	767 893,21	3 163 055,94		37 169 674,58
131		33 365 258,52	7 156,57	2 848 215,05		36 206 317,00
133		923 921,42	682 565,20	182 399,43		423 755,65
135		485 331,91	78 171,44	132 441,46		539 601,93
14	1 040 941,02		3 865 153,84	3 731 751,27	1 174 343,59	
141	1 040 941,02		3 865 153,84	3 731 751,27	1 174 343,59	
15			300 000,00	300 000,00		
152			300 000,00	300 000,00		

Таблиця

Витяг з Балансу ПАТ «Укрспецмонтаж» станом на 31.12.2014, тис. грн

Стаття	Код рядка	Станом на поч. звітного періоду	Станом на кінець звітного періоду
I. НЕОБОРОТНІ АКТИВИ			
Нематеріальні активи:	1 000	539	603
первісна вартість	1 001	1463	1 027
накопичена амортизація	1 002	924	424
Незавершені капітальні інвестиції	1 005	–	–
Основні засоби	1 010	22 582	21 852
первісна вартість	1 011	55 947	58 058
знос	1 012	33 365	36 206
Інвестиційна нерухомість	1 015	23	23
первісна вартість	1 016	508	563
Знос	1 017	485	540
Довгострокові біологічні активи	1 020	–	–
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1 030	1 041	1 174
інші фінансові інвестиції	1 035	–	–
Довгострокова дебіторська заборгованість	1 040	–	–
Відстрочені податкові активи	1 045	–	–
Інші необоротні активи	1 090	–	–
Усього за розділом I	1 095	24 185	23 652

3. Відповідно до Наказу про облікову політику від 03.01.2012 р. № 1 та Наказів про внесення змін до Наказу про облікову політику від 02.01.2013 р. № 1 та від 20.08.2014 р. № 58 встановлено наступне:

– датою переходу на ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності за МСФЗ визнано дату 01.01.2012 р.;

– основним критерієм вибору варіанту облікової політики встановлено стандарти і інтерпретації Комітету по МСФЗ з рекомендаціями по їхньому застосуванню. За відсутності стандарту чи інтерпретації визначено необхідність керуватися критеріями визнання і концепціями оцінки активів і зобов'язань, доходів і витрат, передбаченими Концептуальною основою фінансової звітності;

– визнання, оцінка і розкриття інформації про: основні засоби здійснюється згідно з МСБО 16 «Основні засоби»; інвестиційну нерухомість, яка оцінюється за справедливою вартістю – відповідно до МСБО 40 «Інвестиційна нерухомість»; нематеріальні активи – відповідно до МСБО 38 «Нематеріальні активи»;

– для обліку основних засобів, інвестиційної нерухомості та нематеріальних активів та розкриття інформації про них у фінансовій звітності обрано модель обліку за собівартістю;

– амортизація основних засобів, інвестиційної нерухомості та нематеріальних активів нараховується прямолінійним методом із застосуванням строків корисного використання, встановлених для кожного об'єкта розпорядчими документами по підприємству. Ліквідаційну вартість відповідних об'єктів необоротних активів з метою нарахування амортизації прийнято рівною нулю;

– витрати на ремонт основних засобів включаються до первісної вартості об'єктів основних засобів або до складу витрат періоду відповідно до вимог МСБО 16 залежно від видів робіт, здійснених з об'єктами основних засобів відповідно до чинного законодавства. Для цілей податкових розрахунків облік витрат на ремонт основних засобів ведеться згідно вимог Податкового кодексу України;

– на інвентаризаційну комісію підприємства покладено функції щорічно перевіряти об'єкти необоротних активів на предмет зменшення їхньої корисності за видами та групами необоротних активів, відповідно до МСБО 36 «Зменшення корисності активів». Відповідно до висновків інвентаризаційної комісії щодо зменшення корисності активів, в бухгалтерському обліку створюється резерв під зменшення корисності активів.

4. У ході проведення перевірки також виявлено ряд господарських операцій з необоротними активами, що привернули увагу аудитора та викликали необхідність застосування процедур оцінки ризиків суттєвого викривлення:

а) у березні 2014 р. ПАТ «Укрспецмонтаж» придбало земельну ділянку площею 4,5 га під будівництво промислового об'єкту за

925 365,04 грн без ПДВ. На придбаній земельній ділянці розташовано приміщення столярного цеху, яке, згідно наданих підтверджуючих документів, знаходиться в аварійному стані. Під час оформлення договору-купівлі продажу та реєстрації права власності на земельну ділянку ПАТ «Укрспецмонтаж» понесло витрати в сумі 76 000,00 грн без ПДВ. Витрати на демонтаж приміщення столярного цеху та відновлення території для здійснення підготовчих робіт, які відображено в складі інших операційних витрат, склали 205 000,00 грн (згідно з укладеним договором купівлі-продажу ПАТ «Укрспецмонтаж» взяло на себе обов'язок здійснити демонтаж розташованого на придбаній земельній ділянці приміщення).

б) у липні 2014 р. на підприємстві відповідно до Наказу від 09.07.2014 р. № 49 про здійснення капітального ремонту повноповоротного баштового крану типу КБ 676 А понесено витрати на заміну рельсового ходу та виносної кабіни на загальну суму 360 000,00 грн в т.ч. ПДВ (первісна вартість рельсового ходу відповідно до експертної оцінки в складі первісної вартості баштового крану становить 136 000,00 грн, виносної кабіни – 96 000,00 грн). Ремонт здійснювався підрядним способом із залученням до проведення ремонтних робіт ТОВ «Спецтехніка». Первісна вартість баштового крану становить 2 450 000,00 грн, сума нарахованого зносу – 768 000 грн. В бухгалтерському обліку операції зі здійснення капітального ремонту відповідно до наданих в бухгалтерію первинних документів відображено наступним чином:

- Д-т 152 К-т 685 300 000,00 грн,
- Д-т 641 К-т 685 60 000,00 грн,
- Д-т 104 К-т 151 300 000,00 грн.

в) у жовтні 2014 р. управлінським персоналом ПАТ «Укрспецмонтаж» прийнято рішення щодо створення нового веб-сайту підприємства. У зв'язку з цим, 07.10.2014 р. укладено договір з ПП «ІТ-технології» (підприємство перебуває на спрощеній системі оподаткування та не є платником ПДВ) на отримання послуг з розробки, розміщення та супроводження веб-сайту на загальну суму 68 000,00 грн, в т.ч. вартість послуг з розробки веб-сайту становить 58 000,00 грн, з реєстрації доменного імені сайту – 5 700,00 грн, з обслуговування та підтримки роботи сайту – 4 300,00 грн. Відповідно до умов укладеного договору авторські права на сайт переходять до ПАТ «Укрспецмонтаж» після підписання замовником та виконавцем Акту виконаних робіт. Акт виконаних робіт підписано в день початку офіційної роботи сайту 25.12.2014 р. В звітному періоді для цілей складання фінансової звітності та здійснення податкових розрахунків з податку на прибуток,

витрати на створення веб-сайту в повній сумі віднесено до складу адміністративних витрат.

г) станом на 31.12.2014 р. на Балансі ПАТ «Укрспецмонтаж» обліковується приміщення їдальні (приміщення введене в експлуатацію в 1983 р., термін корисного використання – 50 років) первісною вартістю 2 870 000,00 грн, сума зносу 1 976 500,00 грн. Приміщення в господарській діяльності підприємства не використовується у зв'язку з значним пошкодженням покрівлі. В грудні 2014 р. ПАТ «Укрспецмонтаж» отримало комерційну пропозицію від ТОВ «Інвест-сервіс» щодо придбання приміщення їдальні за 550 000,00 грн.

Зміст завдання:

3.1. Визначити з посиланням на відповідний МСФЗ (IFRS/IAS) підходи до:

а) оцінки основних засобів та внутрішньо генерованих нематеріальних активів під час визнання та перелік витрат, які включаються до собівартості відповідних активів;

б) визнання нематеріальних активів в результатів розробки.

3.2. На підставі вивчення наданих аудитором документів та встановлених фактів:

– оцінити відповідність формування первісної вартості необоротних активів за її визнання вимогам МСФЗ;

– сформулювати аудиторську думку щодо правильності відображення в Балансі (Звіті про фінансовий стан) інформації про необоротні активи станом на 31.12.2014 р.

Результати застосованих аудиторських процедур відобразити в Робочому документі аудитора «Виявлені порушення вимог МСФЗ під час формування первісної вартості необоротних активів, зарахованих на баланс ПАТ «Укрспецмонтаж» протягом 2014 р. та правильності відображення інформації про необоротні активи в Балансі станом на 31.12.2014 р.».

3.3. Відкоригувати показники Балансу ПАТ «Укрспецмонтаж» станом на 31.12.2014 р. з урахування виявлених порушень вимог МСФЗ під час формування первісної вартості необоротних активів у відповідності з обліковими даними шляхом заповнення представленої нижче форми № 1 Баланс.

3.4. З посиланням на МСА визначити мету аудитора та вимоги, яких повинен дотримуватися аудитор під час аудиту облікових оцінок, охарактеризувати процедури оцінки ризиків та відповідні дії аудитора для ідентифікації та оцінки ризиків суттєвого викривлення в облікових оцінках.

Варіант 7

Вихідні дані:

ТОВ «Готель "Глобус"» займається наданням готельних послуг. Для отримання кредиту в іноземному банку підприємству необхідно надати пакет документів, серед яких Баланс (Звіт про фінансовий стан), складений за Міжнародними стандартами фінансової звітності. Підприємство уклало договір з аудиторською фірмою на виконання узгоджених процедур щодо перевірки правильності обліку необоротних активів та відображення їх у звітності, складеної за МСФЗ, станом на 31.12.2014 р. Ви – член робочої групи, якому доручено ділянку, пов'язану з перевіркою статті «Нематеріальні активи».

Зміст завдання:

1. Порівняйте П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» та МСБО 38 «Нематеріальні активи» шляхом заповнення таблиці 1.

2. Вам як члену робочої групи необхідно скласти Робочий документ аудитора «Порівняльна відомість залишків нематеріальних активів станом 31.12.2014 року» та вказати суму ідентифікованого виправлення та суть помилки відповідно до МСБО.

Стан нематеріальних активів на ТОВ «Готель "Глобус"» характеризується наступними обліковими даними:

Таблиця

**Витяг з Балансу ТОВ «Готель "Глобус"»,
складеного за МСФЗ, на 31 грудня 2014 р., тис. грн**

Актив	Код	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1 000	138	561
Первісна вартість	1 001	150	680
Накопичена амортизація	1 002	(12)	(119)
Незавершені капітальні інвестиції	1 005	0	32

Таблиця

Сальдо по синтетичних рахунках

Назва рахунку	Залишок на	
	31.12.2013, грн	31.12.2014, грн
121 «Права користування природними ресурсами»	0,00	0,00
122 «Права користування майном»	0,00	0,00

Закінчення табл.

123 «Права на комерційні позначення»	50 000,00	50 000,00
124 «Права на об'єкти промислової власності»	0,00	230 000,00
125 «Авторське право та суміжні з ним права»	0,00	300 000,00
127 «Інші нематеріальні активи»	100 000,00	100 000,00
133 «Накопичена амортизація нематеріальних активів»	11 666,67	118 583,29
154 «Придбання (створення) нематеріальних активів»	0,00	31 500,00

У ході отримання аудиторських доказів Вами встановлено наступне:

На рахунку 123 «Права на комерційні позначення» обліковується право користування комерційним позначенням «ЕКО готель» на суму 50 000 грн. Підстава: свідоцтво на знак для товарів та послуг, Акт введення в господарський обіг об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (форма НА-1) від 28.10.2012 р. Строк корисного використання – 5 років.

На рахунку 124 «Права на об'єкти промислової власності» обліковується:

1) вартість слогану готелю, розробленого менеджером з маркетингу готелю. Первісна вартість слогану складається із заробітної плати менеджера та нарахувань на фонд оплати праці у сумі 30 000 грн. Підстава: Акт введення в господарський обіг об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (форма НА-1) від 20 листопада 2014 року. Строк корисного використання – 10 років;

2) вартість патенту на корисну модель «Фільтр для очищення води» 200 000 грн. Підстава: Акт введення в господарський обіг об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (форма НА-1) від 15 січня 2014 року. Строк корисного використання – 10 років.

На рахунку 125 «Авторське право та суміжні з ним права» обліковується комп'ютерна програма TRED з маркування та інвентаризації активів в готелі вартістю 300 000 грн. Підстава: Акт введення в господарський обіг об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (форма НА-1) від 7 лютого 2014 року. Строк корисного використання – 5 років.

На рахунку 127 «Інші нематеріальні активи» обліковується вартість маркетингового дослідження місткості ринку, проведеного ТОВ «Консалтинг Плюс», на суму 100 000 грн без ПДВ. Підстава: Акт приймання – передачі виконаних робіт (наданих послуг) від 23 липня 2013 року. Строк корисного використання – 5 років.

На рахунку 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів» обліковуються витрати на навчання трьох працівників готелів (отримання кваліфікації менеджера готельної індустрії) з 1 червня 2014 року по 23 лютого 2015 року. Оплату за навчання здійснював готель 23 червня 2014 року. Навчання кожного працівника коштувало 10500 грн без ПДВ.

У Наказі про облікову політику від 5 січня 2015 року зазначається, що для усіх груп нематеріальних активів прийнятий прямолінійний метод нарахування амортизації. Ліквідаційна вартість усіх об'єктів нематеріальних активів прирівнена до нуля.

3. Розкрийте питання із посиланням на відповідний МСА.

3.1. Форма, зміст і обсяг аудиторської документації;

3.2. Формування остаточного аудиторського файлу.

Варіант 8

Вихідні дані:

Аудиторська фірма «Аудит-альянс», в якій Ви працюєте, уклала договір з ПАТ «Аеліта» на виконання узгоджених процедур щодо перевірки правильності здійснення нарахувань та утримань на фонд оплати праці за 2014 рік.

Керівником групи із завдання Вам доручено провести перевірку операцій з оподаткування виплат працівникам – адміністративного персоналу. Відповідно до рішення групи із завдання та з урахуванням незначного рівня аудиторського ризику, до вибіркової сукупності за вказаними об'єктами аудиту потрапили операції з нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – ЄСВ) та податку на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО) за квітень 2014 р. Відповідно до Повідомлення про віднесення страхувальника до класу професійного ризику виробництва, розмір ЄСВ на ПАТ «Аеліта» становить 37 %.

1) в ході перевірки наданих управлінським персоналом розпорядчих документів, листів непрацездатності, табелів обліку робочого часу, розрахунково-платіжних відомостей за вказаний звітний період було встановлено наступне:

1. Директор Павленко Ф. О. (прийнятий на роботу 01.04.2013 р.) надав листок непрацездатності за основним місцем роботи за період з 05 до 16 квітня 2014 р. (кількість робочих днів 8, з яких 3 оплачується за рахунок підприємства). Страховий стаж працівника становить 15 років. За інші дні місяця нараховано заробітну плату 4 600 грн.

Вивчення наказів по особовому складу показало, що з 17.12.2013 р. по 07.01.2014 р. він знаходився у відпустці (сума відпускних за дні

грудня склала 3000 грн, січня – 2500 грн). Крім того, на виконання додаткового обсягу робіт з працівником укладено цивільно-правовий договір, винагорода за яким у березні склала 2500 грн. Відповідно до розрахункових відомостей та табелів обліку використання робочого часу за період з 01.10.13 р. по 31.03.14 р. працівнику було здійснено наступні виплати (табл. 13).

Таблиця 13

Дані щодо нарахованих Павленку Ф. О. виплат за місяці, що включаються в розрахунковий період для нарахування виплат, пов'язаних з тимчасовою непрацездатністю

Місяці 2014–2015 рр.	Нараховані виплати, грн	Кількість відпрацьованих робочих днів
Жовтень 2014 р.	8 500,00	23
Листопад 2014 р.	8 500,00	18
Грудень 2014 р.	11 000,00 (в т. ч. відпускні виплати)	12
Січень 2015 р.	10 500,00 (в т. ч. відпускні виплати)	17
Лютий 2015 р.	8 500,00	20
Березень 2015 р.	12 500,00 (в т. ч. за договорами ЦПХ)	22

2. Касиру Михайленко Л. Д., яка утримує трьох дітей віком 12, 15 та 17 років нараховано за квітень 2014 р. заробітну плату в розмірі 2 500 грн та 2 000 грн відпускних. Працівницею подано заяву про застосування податкової соціальної пільги (далі – ПСП).

3. Фінансовому директору Ковальчук В. В. за квітень 2014 р. нараховано заробітну плату в розмірі 25 000 грн. Ковальчук В. В. є інвалідом II групи та надав до відділу кадрів копію довідки від 20.08.2013 р. за формою № 157-1/о.

4. Бухгалтеру Мельнику В. С. нараховано у квітні 2014 р. заробітну плату в сумі 5700 грн. Крім того, за його навчання в університеті (за напрямом діяльності підприємства) сплачено за квітень 2014 р. 2 000 грн. Винагорода працівника за додатково укладеним з ПАТ «Аеліта» цивільно-правовим договором становить 3 200 грн.

2) відомість нарахування заробітної плати адміністративному персоналу, проведення обов'язкових нарахувань і утримань та

Організація і методика аудиту

Відомість інших виплат адміністративному персоналу за квітень 2014 р. наведені нижче:

Таблиця 14

Відомість проведення обов'язкових нарахувань і утримань від виплат адміністративному персоналу за квітень 2014 р.

Показник	Павленко Ф. О.	Михайленко Л. Д.	Ковальчук В. В.	Мельник В. С.	Разом
Виплати працівникам					
Заробітна плата	4 600,00	2 500,00	25 000,00	5 700,00	37 800,00
Відпускні		2 000,00			2 000,00
Виплати у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю	3 678,56				3 678,56
Винагорода за договором ЦПХ				3 200,00	3 200,00
Додаткові блага				2 000,00*	2 000,00
<i>Всього</i>	<i>8 278,56</i>	<i>4 500,00</i>	<i>25 000,00</i>	<i>10 900,00</i>	<i>48 678,56</i>
База нарахування ЄСВ					
Заробітна плата, відпускні	4 600,00	4 500,00	25 000,00	5 700,00	39 800,00
Виплати у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю	3 678,56				3 678,56
Винагорода за договором ЦПХ				3 200,00	3 200,00
Сума нарахованих внесків, в т. ч. за ставками					
37 %	1 702,00	1 665,00		2 109,00	5 476,00
8,41 %			2 102,50		2 102,50
34,70 %				1 110,40	1 110,40
33,20 %	1 221,28				1 221,28
<i>Всього</i>	<i>2 923,28</i>	<i>1 665,00</i>	<i>2 102,50</i>	<i>3 219,40</i>	<i>9 910,18</i>
Сума утриманих внесків, в т. ч. за ставками					
3,60 %	165,60	162,00	900,00	205,20	1432,80
2 %	73,57				73,57
2,60 %				83,20	83,20
<i>Всього</i>	<i>239,17</i>	<i>162,00</i>	<i>900,00</i>	<i>288,40</i>	<i>1 589,57</i>
База оподаткування ПДФО					
– за ставкою 15 %	8 039,39	4 338,00**	24 100,00	8 611,60	45 088,99
– за ставкою 17 %	8 039,39	4 338,00	12 180	8 611,60	33 168,99
			11920		11920
Сума утриманого ПДФО	1 205,91	650,70	3 615,00	1 291,74	6 763,35

Примітка:

* під час надання додаткового блага Мельнику В. С. податок на доходи фізичних осіб не нараховувався

** під час розрахунку податку на доходи фізичних осіб до доходу Михайленко Л. Д. податкова соціальна пільга застосована не була.

Зміст завдання:

– з посиланням на відповідний МСА визначити:

1. Які цілі має аудитор під час розгляду законодавчих та нормативних актів в ході аудиту фінансової звітності

– здійснити процедури отримання аудиторських доказів шляхом:

2. Розрахунку оплати перших п'яти днів непрацездатності та допомоги з тимчасової непрацездатності.

3. Розрахунку бази для нарахувань та утримань ЄСВ та відповідних сум ЄСВ, а також бази оподаткування та суми ПДФО, пов'язаних з виплатами працівникам, а також розрахунку відхилення отриманих аудитором даних від розрахунків підприємства;

– з огляду на отримані в ході виконання аудиторських процедур дані з посиланням на відповідний МСА визначити:

4. Які питання важливі для оцінки аудитором можливого впливу на фінансову звітність випадків недотримання вимог законодавчих або нормативних актів

5. Які процедури може виконати аудитор для отримання достатніх та прийнятних аудиторських доказів щодо наявності викривлень показників здійснення нарахувань та утримань на фонд оплати праці за 2014 рік? Визначити суми викривлень (за умови їх виникнення).

Варіант 9

Вихідні дані:

До аудиторської фірми «Успіх», в якій Ви працюєте, звернулося ТОВ «Промінь», що займається виробництвом та оптовою торгівлею одноразового пластикового посуду та поліетиленових пакетів, з метою отримання консультаційних послуг щодо можливості збільшення прибутку підприємства шляхом впровадження у виробництво нового виду продукції.

Вам, як співробітнику аудиторської фірми, доручено виконати узгоджені з замовником процедури щодо проведення аналізу взаємозв'язку: «витрати – обсяг діяльності – прибуток» (CVP аналізу) та підготувати Звіт за результатами виконання узгоджених процедур.

Управлінським персоналом ТОВ «Промінь» для виконання завдання надано наступну планову інформацію щодо витрат, пов'язаних з виробництвом нового виду продукції – паперових одноразових стаканчиків, об'ємом 0,5л. для пакування безалкогольних напоїв в закладах громадського харчування (табл. 15).

Витрати, пов'язані з виробництвом нового виду продукції

Витрати, пов'язані з виробництвом нового виду продукції*	Сума витрат, грн
Вартість сировини та матеріалів	32 400,00
Заробітна плата працівників основного виробництва та нарахування на фонд оплати праці	17 500,00
Амортизація тигельного верстату та просікально-різального станка, що є власністю ТОВ «Промінь» та які будуть задіяні виключно у виробництві нового виду продукції	5 600,00
Витрати у вигляді плати за користування виробничим приміщенням, взятим в оренду у ТОВ «Юпітер»	20 000,00
Компенсація орендодавцю ТОВ «Юпітер» вартості спожитих комунальних послуг відповідно до виставлених рахунків	14 500,00
Витрати на орендну плату автоматичної лінії для виготовлення одноразового паперового посуду в частині плати за її використання в процесі виробництва	23 500,00
Амортизація автоматичної лінії для виготовлення одноразового паперового посуду	1 500,00
Витрати на рекламу нового виду продукції	9 000,00
Разом витрат	124 000,00

* *Примітка: інформація про змінні витрати наведена виходячи з запланованого місячного обсягу виробництва 100 000 одиниць продукції. Постійні витрати розраховані виходячи з планових місячних витрат ТОВ «Промінь», пов'язаних з виробництвом нового виду продукції.*

У ході виконання узгоджених процедур аудитором встановлено, що:

1. Відповідно до Колективного договору, укладеного між роботодавцем та трудовим колективом на ТОВ «Промінь», для адміністративного персоналу на начальників цехів, відділів, виробничих дільниць застосовується погодинна система оплати праці; для виробничих працівників застосовується відрядна система оплати праці.

2. Згідно з Наказом про облікову політику ТОВ «Промінь» на 2014 р. № 2 від 03.01.2014 р. та Наказу про внесення змін до Наказу про облікову політику на 2014 р. № 145 від 20.08.2014 р., амортизація тигельного верстату та просікально-різального станка нараховується з використанням виробничого методу; амортизація автоматичної лінії для виготовлення одноразового паперового посуду – з використанням прямолінійного методу.

3. Виробниче приміщення отримане ТОВ «Промінь» у користування від ТОВ «Юпітер» відповідно до договору операційної оренди № 4 від 16.09.2014 р., укладеного строком на 2,5 роки. Договором оренди передбачено, що орендна плата включає безпосередньо плату за користування виробничим приміщенням для цілей, передбачених

договором, та компенсацію вартості спожитих комунальних послуг відповідно до виставлених орендодавцем рахунків. Враховуючи, що в орендованому приміщенні відсутні лічильники на воду, освітлення та опалення, компенсація нараховується орендодавцем пропорційно до зданої в оренду площі нежитлової нерухомості.

4. Автоматична лінія для виготовлення одноразового паперового посуду, отримана ТОВ «Промінь» відповідно до договору фінансової оренди № 34 від 15.08.2014 р., укладеного з ТОВ «Лізинг-Пром» строком на 7 років та Акту приймання-передачі основних засобів від 15.08.2014 р.

5. Витрати на рекламу, включають витрати на: прокручування роликів про новий вид продукції ТОВ «Промінь» на обласному телебаченні в сумі 4 500,00 грн, рекламу на міських інформаційних сайтах в сумі 3 000,00 грн, рекламу в місцевій газеті в сумі 1000,00 грн.

6. Запланована оптова ціна реалізації одиниці нового виду продукції встановлена ТОВ «Промінь» на рівні 0,95 грн без ПДВ.

Зміст завдання:

– з посиланням на відповідні нормативно-правові акти дати відповіді на наступні питання:

1. Охарактеризувати порядок визнання витрат згідно з Концептуальною основою фінансової звітності.

2. Назвати вимоги до звіту із завдання з узгоджених процедур відповідно до Міжнародного стандарту супутніх послуг 4400 «Завдання з виконання узгоджених процедур стосовно фінансової інформації».

– на підставі отриманих аудитором документів та пояснень управлінського персоналу навести результати виконання узгоджених процедур щодо проведення аналізу взаємозв'язку: «витрати – обсяг діяльності – прибуток» (CVP аналізу) шляхом:

3. Надання визначення поняття «маржинальний дохід» та розподілу витрат на виробництво нового виду продукції на змінні та постійні, розрахунку маржинального доходу на одиницю продукції при запланованому місячному обсязі виробництва.

4. Надання визначення поняття «точка беззбитковості» та розрахунку точки беззбитковості в натуральних та грошових одиницях з наданням пояснень щодо значень розрахованих показників, що будуть включені до результатів у Звіт із завдань з узгоджених процедур.

Варіант 10

Вихідні дані:

Аудиторська фірма «Податки+Звітність», в якій Ви працюєте, уклала договір з ПАТ «Омегаленд» на виконання завдання з аудиту

Організація і методика аудиту

його фінансової звітності за 2014 рік. Вас було призначено керівником групи із завдання. Під час виконання завдання групою із завдання проведено аудиторські процедури, в т.ч. і щодо аналізу фінансової інформації суб'єкта господарювання на предмет визначення рівня його ліквідності та платоспроможності. Для виконання завдання Вам надано інформацію про структуру активів та пасивів ПАТ «Омегаленд», що наведена в Балансі (Звіті про фінансовий стан) станом на 31.12.2014 р.

Таблиця

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2013 р., тис. грн

Актив	Код	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1 000	272	325
первісна вартість	1 001	325	508
накопичена амортизація	1 002	(53)	(183)
Незавершені капітальні інвестиції	1 005	1 135	2 857
Основні засоби	1 010	225 408	222 879
первісна вартість	1 011	278 197	304 291
знос	1 012	(52 789)	(81 412)
Інвестиційна нерухомість	1 015	0	0
Довгострокові біологічні активи	1 020	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1 030	0	0
інші фінансові інвестиції	1 035	9 167	6 696
Довгострокова дебіторська заборгованість	1 040	0	5 636
Відстрочені податкові активи	1 045	0	0
Інші необоротні активи	1 090	11 608	1 910
Усього за розділом I	1 095	247 590	240 303
II. Оборотні активи			
Запаси	1 100	7 550	3 629
Поточні біологічні активи	1 110	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1 125	363 082	60 996

Продовження табл.

Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1 130	8 475	21 249
з бюджетом	1 135	10 545	42 670
у тому числі з податку на прибуток	1 136	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1 155	3 903	2 135
Поточні фінансові інвестиції	1 160	0	0
Гроші та їхні еквіваленти	1 165	197 024	60 014
Витрати майбутніх періодів	1 170	0	0
Інші оборотні активи	1 190	0	0
Усього за розділом II	1 195	590 579	190 693
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1 200	0	0
Баланс	1 300	838 169	430 996
Пасив	Код	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1 400	1 968	1 968
Капітал у дооцінках	1 405	0	0
Додатковий капітал	1 410	73 392	73 158
Резервний капітал	1 415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1 420	(71 422)	(44 290)
Неоплачений капітал	1 425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1 430	(0)	(0)
Усього за розділом I	1 495	3 938	30 836
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1 500	20 100	22 740
Довгострокові кредити банків	1 510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1 515	52 163	53 013
Довгострокові забезпечення	1 520	3 488	4 410
Цільове фінансування	1 525	0	0
Усього за розділом II	1 595	75 751	80 163

Організація і методика аудиту

Закінчення табл.

III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1 600	0	50 000
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1 610	9 641	10 504
товари, роботи, послуги	1 615	623 323	118 235
розрахунками з бюджетом	1 620	9 463	10 598
у тому числі з податку на прибуток	1 621	0	0
розрахунками зі страхування	1 625	2 437	1 679
розрахунками з оплати праці	1 630	11 294	3 708
за одержаними авансами	1 635	91 406	114 948
за розрахунками з учасниками	1 640	3 297	5 201
Поточні забезпечення	1 660	6 976	4 989
Доходи майбутніх періодів	1 665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1 690	643	137
Усього за розділом III	1 695	758 480	319 997
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
	1 700	0	0
Баланс	1 900	838 169	430 996

Крім того, у ході проведення аудиту Вами отримано наступну інформацію про події після дати балансу, інформацію про які розкрито у Примітках до фінансової звітності за 2014 р.:

1. 29.12.2014 р. вантажний автомобіль підприємства, що перевозив матеріали, для виробництва, потрапив у ДТП у зв'язку з несприятливими погодними умовами. Страхова компанія в січні 2014 р. відшкодувала завдані збитки у повній сумі (500 тис. грн).

2. Через нещасний випадок на виробництві проти ПАТ «Омегаленд» в грудні 2014 р. подано позов до суду на суму 750 тис. грн. Аудитором встановлено, що керівництвом підприємства попередньо оцінено можливий збиток та відображено в обліку створення забезпечення тільки в розмірі 100 тис. грн. У лютому за ухвалою суду позов задоволено в повному обсязі.

Відповідно до Наказу про облікову політику підприємства на 2014 р. встановлено наступні кількісні критерії суттєвості інформації про господарські операції та події:

- пов'язаних зі змінами у складі активів, зобов'язань, власного капіталу – 2,5 % вартості відповідно всіх активів, всіх зобов'язань або власного капіталу;

- щодо доходів і витрат – 1,5 % чистого прибутку (збитку) підприємства.

Зміст завдання:

– з посиланням на відповідні положення Міжнародних стандартів аудиту визначити:

1. Що належить до аналітичних процедур?;

– щодо подій після дати балансу Вам необхідно:

2. Навести аудиторські процедури, які потрібно здійснити для виявлення подій після дати балансу, які відбуваються до дати аудиторського висновку;

3. Які запити щодо подальших подій аудиторю слід направити до управлінського персоналу і до тих, кого наділено найвищими повноваженнями;

– провести аналіз ліквідності балансу та платоспроможності ПАТ «Омегаленд» шляхом:

4. Визначення видів активів, що відносяться до високоліквідних (А1), швидколіквідних (А2), повільноліквідних (А3) та важколіквідних (А4); та видів пасивів, що відносяться до найбільш термінових (П1), короткострокових (П2), довгострокових (П3), постійних (П4). Здійснити розрахунки щодо величини відповідних груп активів та пасивів і оформити результати в таблиці;

5. Розрахувати показники (коефіцієнти) ліквідності підприємства на початок та кінець звітного періоду та оформити результати аналітичних процедур у відповідній таблиці.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р. № 3125-ХІІ.
2. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-ХІV.
3. Директива 2006/43/ЄС «Про обов'язковий аудит річної звітності та консолідованої звітності» від 17.05.2006 р.
4. Директива 2014/56/ЄС що вносить зміни до Директиви 2006/43/ЄС «Про обов'язковий аудит річної звітності та консолідованої звітності» (стосується Європейського економічного простору).
5. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики (видання 2006 року).
6. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (видання 2014 року) в трьох частинах.
7. Концептуальна основа контролю аудиторської діяльності в Україні. Затверджено рішенням Аудиторської палати України від 27.09.2007 року № 182/3.
8. Концепція системи забезпечення якості аудиторських послуг в Україні. Затверджено рішенням Аудиторської палати України від 26.09.2013 р. № 279/7.
9. Методичні рекомендації щодо проведення аудиту фінансової звітності кредитних спілок відповідно до міжнародних стандартів аудиту. Затверджено рішенням Аудиторської палати України від 01.11.2012 року № 260/6.
10. Методичні рекомендації щодо забезпечення аудиторськими фірмами системи зберігання аудиторської документації та іншої конфіденційної інформації (затверджено рішенням Аудиторської палати України від 03.11.2011 № 240/10).
11. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433.
12. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73.
13. Перелік послуг, які можуть надавати аудитори (аудиторські фірми). Затверджено рішенням Аудиторської палати України від 22.12.2011 р. № 244/14.

14. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 зі змінами та доповненнями.

15. Положення з національної практики аудиту 1 «Особливості узгодження умов завдання з обов'язкового аудиту та укладання договору про проведення обов'язкового аудиту з врахуванням вимог національного законодавства». Затверджено рішенням Аудиторської палати України від 20.12.2013 р. № 286/12.

16. Положення з національної практики контролю якості аудиторських послуг № 1 «Організація аудиторськими фірмами та аудиторами системи контролю якості аудиторських послуг». Затверджено рішенням Аудиторської палати України від 27.09.2007 р. № 182/4.

17. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88.

18. Положення про забезпечення незалежності аудитора. Затверджено рішенням Аудиторської палати України від 24.12.2009 р. № 209/5.

19. Положення про зовнішні перевірки системи контролю якості аудиторських послуг. Затверджено рішенням Аудиторської палати України від 30.10.2014 р. № 302/9.

20. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879.

21. Положення про Комісію АПУ з контролю якості та професійної етики. Затверджено рішенням Аудиторської палати України від 14.02.2008 р. № 187/5.3.

22. Положення про моніторинг практики аудиторської діяльності. Затверджено рішенням Аудиторської палати України від 24.09.2015 р. № 315/7.1.

23. Положення про сертифікацію аудиторів. Затверджено рішенням Аудиторської палати України від 31.05.2007 р. № 178/6.

24. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, Постанова Кабінету Міністрів України № 116 від 22.01.1996 р.

25. Постанова Національного банку України «Про встановлення граничної суми розрахунків готівкою» від 06.06.2013 р. № 210.

26. Постанова Національного банку України «Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті» від 21.01.2004 р. № 22.

27. Постанова Національного банку України «Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні» від 15.12.2004 р. № 637.

28. Постанова правління Національного банку України «Про затвердження Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах» від 12.11.2003 р. № 492.
29. Указ Президента України «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки» від 12.06.1995 р. № 436/95.
30. Адамс Р. Основы аудита : пер. с англ. / Р. Адамс ; под. ред. Я. В. Соколова. – М. : Аудит: ЮНИТИ, 1995. – 398 с.
31. Аренс А. Аудит : пер. с англ. / Аренс А., Лоббек Дж. гл. редактор серии проф. Я. В. Соколов. (Серия по бухгалтерскому учету и аудиту). – М. : Финансы и статистика, 1995.
32. Войнаренко М. П. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: навчальний посібник / М. П. Войнаренко, Н. А. Пономарьова, О. В. Замазій. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
33. Дефлиз Ф. Л. Аудит Монтгомери / Ф. Л. Дефлиз, Г. Р. Дженик, В. М. О'Рейлли, Я. В. Соколов, М. Б. Хирш – М. : ЮНИТИ, 1997. – 542 с.
34. Ришар, Жак. Аудит и анализ хозяйственной деятельности предприятия : пер. с фр. / Жак Ришар ; пер. И. Р. Ташан ; Л. П. Белых. – М. : ЮНИТИ, 1997. – 375 с.
35. Робертсон Дж. Аудит : пер. з англ. / Дж. Робертсон. – М. : Контакт, 2004. – 496 с.
36. Бугинець Ф. Ф. Аудит. / Ф. Ф. Бугинець. – Житомир : Рута, 2002. – 672 с.
37. Аудит : підручник / Г. М. Давидов та ін. ; за ред. : Г. М. Давидова, М. В. Кужельного. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К : Знання, 2009. – 495 с.
38. Кулаковська Л. П. Організація і методика аудиту / Л. П. Кулаковська, Ю. В. Піча. – К. : Каравела, 2004. – 568 с.
39. Огійчук М. Ф. Аудит : організація і методика : навчальний посібник для вузів / М. Ф. Огійчук, І. Т. Новіков, І. І. Рагуліна. – К. : Алерта, 2010. – 584 с.
40. Петренко С. М. Аудит : теорія і практика застосування міжнародних стандартів : навчальний посібник / С. М. Петренко, І. М. Пальцун. – К., 2013. – 520 с.
41. Петрик О. А. Аудит у зарубіжних країнах : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / О. А. Петрик, М. Т. Фенченко, за заг. ред. О. А. Петрик. – К. : КНЕУ, 2002.
42. Петрик О. А. Організація та методика аудиту підприємницької діяльності : навч. посібник / О. А. Петрик, В. Я. Савченко, Д. Є. Свідерський ; за заг. ред. О. А. Петрик. – К. : КНЕУ, 2008. – 472 с.
43. Усач Б. Ф. Організація і методика аудиту : підручник / Б. Ф. Усач, З. О. Душко, М. М. Колос. – К. : Знання, 2006. – 295 с.

44. Утенкова К. О. Аудит : навчальний посібник / К. О. Утенкова. – К. : Алерта, 2011. – 408 с.
45. Пилипенко І. І. Стандарти аудиту та етики : навч. посібник / І. І. Пилипенко, О. Ю. Редько. – К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2007. – 277 с.
46. Пономарьова Н. А. Міжнародні стандарти аудиту : навч. посібник / Н. А. Пономарьова. – Хмельницький : ХНУ, 2008. – 211 с.

ГЛОСАРІЙ

Аналітичні процедури (Analytical procedures) – це процедури, які складаються з аналізу важливих коефіцієнтів та тенденцій і подальшого вивчення результатів відхилень та взаємозв'язків, які суперечать іншій відповідній інформації або відхиляються від передбачуваних сум.

Асистенти (Assistants) – працівники, які беруть участь в аудиторських перевірках, але не є аудиторами.

Аудит фінансової звітності (Audit) – процес перевірки фінансово-економічної інформації (накопиченої системою бухгалтерського обліку, згрупованої і узагальненої в документах фінансової звітності) з метою висловлення думки про її достовірність (у всіх суттєвих аспектах) незалежним фахівцем (аудитором).

Аудитор (Auditor) – особа, яка несе остаточну відповідальність за аудит. Цей термін також вживають у значенні «аудиторська фірма». (Для зручності в МСА термін «аудитор» вживають завжди, коли йдеться як про здійснення аудиту, так і про надання супутніх послуг. Таке вживання цього терміна не означає, що особа, яка надає супутні послуги, обов'язково має бути аудитором фінансових звітів суб'єкта господарювання.).

Аудиторська вибірка (Audit sampling) – застосування аудиторських процедур до менш ніж 100 % облікових записів (елементів вибірки) у межах залишку на рахунку або класу операцій таким чином, що всі елементи мають шанс бути відібраними. Це дозволить аудиторіві одержати та оцінити аудиторське свідчення стосовно деяких характеристик дібраних елементів для формулювання висновку або допомоги у його формулюванні стосовно генеральної сукупності, з якої здійснюється вибірка. До аудиторської вибірки можна застосовувати статистичний або нестатистичний підхід.

Аудиторська діяльність – вид підприємницької діяльності у сфері послуг з підтвердження достовірності фінансової звітності та виконання супутніх аудиту робіт з економіко-правового забезпечення підприємництва (бізнесу). Аудиторську діяльність здійснюють аудиторські фірми (юридичні особи) та приватні підприємці-аудитори (фізичні особи).

Аудиторська палата України (Supreme Audit Institution of Ukraine) – незалежний самостійний орган, створений на засадах самоврядування, який очолює інститут аудиту в Україні.

Аудиторська фірма (Audit firm) – фірма чи інший суб'єкт господарювання, що надає аудиторські послуги із залученням партнерів, у разі необхідності, або приватний практикуючий аудитор. Суб'єктів аудиторської діяльності також називають аудиторами.

Аудиторське свідчення (докази) (Audit evidence) – інформація, отримана аудитором у процесі формування висновків, на яких базується аудиторська думка. До аудиторських свідчень належать первинні документи та облікові записи, які є основою для складання фінансових звітів, а також підтверджувальна інформація з інших джерел.

Аудиторський висновок (Auditor's report) – підсумковий документ, підготовлений аудитором за встановленою формою, за результатами проведення аудиту, в якому висловлено його думку про перевірену фінансову звітність.

Аудиторський ризик (Audit risk) – ризик того, що аудитор висловить невідповідну аудиторську думку у випадку, якщо фінансові звіти містять суттєво викривлену інформацію. Аудиторський ризик має три компоненти: властивий ризик, ризик контролю та ризик не виявлення.

База даних (Data base) – сукупність даних, які спільно використовуються і застосовуються різними користувачами для різних цілей.

Викривлення фінансової звітності (Misstatement financial) – невідповідність показників (статей) фінансової звітності обліково-економічної інформації, на основі якої підготовлено цю звітність або (та) невідповідність встановленим правилам її складання.

Відмова від висловлення думки (Disclaimer of opinion) – ситуація яка виникає, якщо можливий вплив обмеження обсягу є настільки суттєвим і всеосяжним, що аудитор не зміг отримати достатню кількість аудиторських доказів, і як наслідок, не може висловити думку про фінансові звіти.

Властивий ризик (Inherent risk) – ризик викривлення залишку на рахунку або класу операцій, який може бути суттєвим, окремо або у сукупності з викривленням залишків на інших рахунках або класів операцій, якщо припустити відсутність відповідних заходів внутрішнього контролю.

Внутрішній аудит (Internal Auditing) – діяльність з оцінювання, організована в межах суб'єкта господарювання, що її виконує окремий відділ. До функцій внутрішнього аудиту входять, зокрема, перевірка, оцінка і моніторинг адекватності і ефективності функціонування систем бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю.

Генеральна сукупність (Population) – вся множина даних, з якої відбирається вибірка і стосовно якої аудитор прагне зробити висновки.

Документація (Documentation) – матеріал та робочі документи, підготовлені аудитором і для нього, або ті, що їх отримує та зберігає аудитор у зв'язку з виконанням ним аудиторської перевірки.

Допустима похибка (Tolerable error) – максимальна похибка в генеральній сукупності, яку аудитор погодився прийняти.

Достатність (Sufficiency) – критерій кількості аудиторських свідчень.

Думка аудитора (Opinion) – чітке письмове висловлення думки аудитора про фінансові звіти в цілому. Безумовно-позитивна думка висловлюється, якщо аудитор доходить висновку, що фінансові звіти справедливо та достовірно відображають (або представляють достовірно, в усіх суттєвих аспектах) інформацію відповідно до визначеної концептуальної основи фінансової звітності.

Експерт (Expert) – фізична особа або фірма, яка має спеціальну кваліфікацію, знання і досвід роботи в певній галузі, іншій, ніж бухгалтерський облік і аудит.

Елемент вибірки (Sampling unit), елементи вибірки – окремі елементи, що складають генеральну сукупність, наприклад: чеки, перелічені в бланку внеску депозиту; записи по кредиту у виписках з банківських рахунків; рахунки-фактури, або залишки на рахунках дебіторів; грошові одиниці.

Загальні заходи контролю в комп'ютерних інформаційних системах (General controls in computer information systems) – система повного контролю за застосуванням комп'ютерних інформаційних систем для забезпечення обґрунтованого рівня впевненості у тому, що загальні цілі внутрішнього контролю досягнуто.

Загальні принципи аудиту – загальноприйняті правила проведення аудиту та надання аудиторських послуг, яких повинен дотримуватись аудитор у практичній діяльності і які встановлено на міжнародному та національному рівнях.

Запит (Inquiry) – процес звернення за інформацією до обізнаних осіб усередині суб'єкта господарювання або поза його межами.

Заходи контролю прикладних програм у комп'ютерних інформаційних системах (Application controls in computer information systems) – конкретні заходи контролю за відповідними бухгалтерськими комп'ютерними прикладними програмами. Призначення контролю прикладних програм – запровадити конкретні заходи контролю за бухгалтерськими прикладними програмами з метою забезпечення

обґрунтованої впевненості в тому, що всі операції санкціоновані, відображені та оброблені в повному обсязі, точно та своєчасно.

Зв'язані сторони (Related parties) – сторони, які перебувають у такому зв'язку, коли одна сторона має можливість контролювати іншу або здійснювати суттєвий вплив на прийняття фінансових та операційних рішень іншою стороною.

Значимість (Significance) – значимість, пов'язана з суттєвістю відповідного твердження у фінансовому звіті.

Кодекс професійної етики аудиторів України – сукупність фундаментальних принципів етики та правил надання аудиторських послуг, дотримання яких є обов'язковим для аудитора.

Комітет з міжнародної аудиторської практики (КМАП) – постійно діючий орган міжнародної федерації бухгалтерів, метою якого є розробка, опублікування та сприяння добровільному прийняттю міжнародних стандартів аудиту на національному рівні.

Комп'ютеризовані методи аудиту (Computer-assisted audit techniques (CAATs)) – прикладні програми аудиторських процедур із використанням комп'ютера як засобу аудиту, відомі також під назвою «комп'ютеризовані методи аудиту» (КМА).

Комп'ютерні інформаційні системи (Computer information systems) – середовище, яке існує за умов застосування комп'ютера будь-якого типу або розміру, задіяного в процесі обробки суб'єктом господарювання фінансової інформації, значущої для аудиторської перевірки, незалежно від того, чи використовується цей комп'ютер суб'єктом господарювання або третьою стороною.

Лист-зобов'язання (Engagement letter) – лист, який документує і підтверджує згоду аудитора із призначенням, метою та обсягом аудиту, ступінь відповідальності аудитора перед клієнтом і форму будь-яких звітів та висновків. Лист-зобов'язання направляється аудитором замовнику аудиту.

Лист-пропозиція (offer-letter) – лист, який направляється аудитору замовником і в якому міститься пропозиція на проведення аудиту.

Міжнародні стандарти аудиту (International standards on auditing) – сукупність основних принципів, процедур і рекомендацій, розроблених, прийнятих на міжнародному рівні і опублікованих комітетом з міжнародної аудиторської практики.

Модифікований аудиторський висновок (Modified auditor's report) – аудиторський висновок, який складено за формою, відмінною від стандартної. Аудиторський висновок вважається модифікованим, якщо

до нього додається пояснювальний параграф (додаються пояснювальні параграфи), або якщо думка аудитора не є безумовно-позитивною.

Наскрізна перевірка (Walk-through test) – простежування кількох операцій у системі бухгалтерського обліку від первинних документів до показників (статей) фінансової звітності.

Національна практика (аудиту) (National practices (on auditing)) – сукупність рекомендацій з аудиту, які не мають статусу стандартів, визначені регулювальним органом на національному рівні і які, як правило, застосовуються аудиторами за проведення аудиторської перевірки або наданні супутніх послуг.

Національні стандарти (аудиту) (National standards (on auditing)) – сукупність стандартів з аудиту, визначених законом або нормативними актами чи регулювальним органом на національному рівні, застосування яких є обов'язковим і яких слід дотримуватися за проведення аудиторської перевірки або наданні супутніх послуг. В Україні такі стандарти названо національними нормативами аудиту.

Невизначеність (Uncertainty) – непевність щодо наслідків, ситуації, яка залежить від майбутніх дій або подій, які суб'єкт господарювання безпосередньо не контролює, але які можуть вплинути на фінансові звіти.

Невідповідність (Noncompliance) – бездіяльність або дії з боку суб'єкта господарювання, що його перевіряють, як навмисні, так і ненавмисні, що суперечать чинному законодавству або нормативним актам.

Негативна думка (Adverse opinion) – думка, яка висловлюється, якщо вплив незгоди на фінансові звіти є настільки суттєвим і всеосяжним, що аудитор доходить висновку, що висловлення умовно-позитивної думки про звітність не є адекватним для розкриття оманливого чи неповного характеру фінансових звітів.

Обґрунтована впевненість (Reasonable assurance) – аудитор передбачає високий, проте не абсолютний рівень впевненості (безумовно висловленої в аудиторському висновку як обґрунтована впевненість) у тому, що інформація, яка є предметом аудиторської перевірки, не містить суттєвих викривлень.

Обсяг (масштаб) аудиту (Scope of Audit) – процедури аудиту, які вважаються необхідними за відповідних обставин для досягнення мети аудиторської перевірки.

Обсяг огляду (Scope of Review) – процедури огляду, які вважаються необхідними за відповідних обставин для досягнення мети аудиторської перевірки.

Обчислення (Computation) – перевірка арифметичної точності сум у первинних документах і облікових записах або проведення незалежних підрахунків.

Операція зі зв'язаною стороною (Relatedparty transaction) – обмін ресурсами або зобов'язаннями між зв'язаними сторонами незалежно від того, чи призначається ціна.

Перевірка (Inspection) – комплекс процедур, які виконує аудитор. Об'єктом перевірки є записи, документи або матеріальні активи.

Планування (Planning) – розробка загальної стратегії та детального підходу щодо очікуваного характеру, часу та обсягу аудиту; розробка загального плану та програми аудиту.

Помилка (Error) – ненавмисне викривлення інформації у фінансових звітах.

Програма аудиту (Audit program) – програма, яка визначає характер, час проведення та обсяг запланованих аудиторських процедур, необхідних для виконання загального плану аудиту. Програма аудиту являє собою ряд інструкцій для асистентів, що беруть участь в аудиторських перевітках, а також є засобом контролю належного виконання роботи.

Процедури контролю (Control procedures) – політика і процедури, які були встановлені управлінським персоналом на додаток до середовища контролю для досягнення конкретних цілей суб'єкта господарювання.

Процедури по суті (Substantive procedures) – перевірки, виконані для отримання аудиторських свідчень з метою виявлення суттєвих викривлень у фінансових звітах. Існує два типи процедур по суті:

- а) перевірки докладної інформації про операції та залишки;
- б) аналітичні процедури.

Ризик контролю (Control risk) – ризик того, що можливі викривлення залишку на рахунку або класу операцій, які можуть бути суттєвими, окремо або у сукупності з викривленнями залишків на інших рахунках або класів операцій не можна буде своєчасно запобігти або виявити та виправити за допомогою систем бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю.

Ризик невиявлення (Detection risk) – ризик того, що аудиторські процедури по суті не виявлять викривлення залишку на рахунку або класу операцій, які можуть бути суттєвими, окремо або у сукупності з викривленнями залишків на інших рахунках або класів операцій.

Річний звіт (Annual report) – щорічний документ, який містить всі фінансові звіти з аудиторським висновком про них.

Робочі документи (Working papers) – записи аудитора з планування робіт, характеру, часу та обсягу здійснюваних аудиторських процедур, а також результатів таких процедур та висновки, зроблені на підставі отриманих доказів. Робочі документи можуть бути у формі даних, що зберігаються на папері, плівці, електронних та інших носіях інформації. Іншими словами, робочі документи аудитора – інформація, яка накопичується аудитором на будь-яких носіях та використовується ним для обґрунтування своєї думки стосовно перевіреної фінансової звітності.

Система внутрішнього контролю (Internal control system) – політика і процедури (внутрішнього контролю), прийняті управлінським персоналом суб'єкта господарювання з метою сприяння у досягненні цілей управлінського персоналу щодо забезпечення, наскільки це можливо, правильного і ефективного ведення господарської діяльності, включаючи дотримання політики управлінського персоналу, а також збереження активів, забезпечення запобігання і виявлення шахрайства та помилок, точності і повноти облікових записів, а також своєчасної підготовки достовірної фінансової інформації. Система внутрішнього контролю включає також інші питання, безпосередньо пов'язані з функціями облікової системи.

Спостереження (Observation) – нагляд за процесом або процедурою, що їх виконують інші особи, наприклад, спостереження аудитора за здійсненням інвентаризації персоналом суб'єкта господарювання або виконання процедур внутрішнього контролю, що не залишає «аудиторського сліду».

Статистична вибірка (Statistical sampling) – вибірка, що означає будь-який підхід щодо здійснення вибірки.

Супутні послуги (Related services) – огляди, погоджені процедури та підготовка інформації.

Суттєвість (Materiality). Інформація є суттєвою, якщо її пропуск або неправильне відображення може вплинути на економічні рішення користувачів, прийняті на основі фінансових звітів. Суттєвість залежить від величини суми статті або значущості помилки, які розглядаються за конкретних обставин пропуску або неправильного відображення. Так, суттєвість створює поріг або межу відсічення, але вона не є первинною якісною характеристикою, яка обов'язково притаманна корисній інформації.

Тести контролю (Tests of control) – тести для отримання аудиторських свідчень щодо ефективності:

а) організації систем обліку та внутрішнього контролю, тобто чи вони належним чином організовані, щоб запобігати, виявляти та виправляти суттєві викривлення;

б) функціонування внутрішнього контролю протягом певного періоду.

Узагальнені фінансові звіти (Summarized financial statements) – перевірені аудитором річні фінансові звіти, викладені у стислій формі, для інформування груп користувачів про результати діяльності та фінансовий стан суб'єкта господарювання.

Умовно-позитивна думка (Qualified opinion) – думка, яка висловлюється, якщо аудитор доходить висновку, що не можна висловити безумовно-позитивну думку, але вплив будь-якої незгоди з управлінським персоналом або обмеження обсягу не є досить суттєвим і всеосяжним, щоб вимагати від аудитора негативного висновку або відмови від висловлення думки.

Фінансові звіти (Financial statements) – баланси, звіти про прибутки та збитки, звіти про зміни у фінансовому стані (що можуть бути надані різним чином, наприклад, як звіт про рух грошових коштів), примітки та інші звіти і пояснювальний матеріал, визначені як частина фінансових звітів.

Шахрайство (Fraud) – навмисні дії однієї або кількох осіб управлінського персоналу, працівників або третіх сторін, результатом чого є подання викривленої інформації у фінансових звітах.

ДЛЯ НОТАТОК

Навчальне видання

БУРЛАН
Світлана Анатоліївна
РУДЕНКО
Наталія Олександрівна

Організація і методика аудиту

Навчальний посібник

Редактор *А. Якименко*.

Технічний редактор, комп'ютерна верстка *Д. Кардаш*.
Друк *С. Волинець*. Фальцювально-палітурні роботи *О. Кутова*.

Підп. до друку 29.11.2017 р.
Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсет.
Гарнітура "Times New Roman". Друк ризограф.
Ум. друк. арк. 10,69. Обл.-вид. арк. 7,58.
Тираж 300 пр. Зам. № 5190.

54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.
Тел.: 8 (0512) 50-03-32, 8 (0512) 76-55-81, e-mail: rector@chmnu.edu.ua.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3460 від 10.04.2009.